

7802

57248

82

СТАТУТ ВНУТРІШНЬОЇ СЛУЖБИ.

Львів: Бібліотека
ЛД УРСР

УНР

06 10

Вісник

Затверджую, як тимчасовий.

30 липня 1919 р.

Головний Отаман ПЕТЛЮРА.

м. Кам'янець-Под.

—ооо—

Львів. Бібліотека
АН. УРСР

Г.

I.

...	1—	3
Військових	4—	13
их	14	
...	15—	19
...	20—	21
льному від-	22	

СТАТУТ

ВНУТРІШНЬОЇ СЛУЖБИ.

В дар зна армії і родині
Мажорант-лейтенанта
Гр. Шеминського у Львові

Видання Відділу Навчання Військ Головного
 Управління Генерального Штабу.

25/37 Медичний

Handwritten text, possibly a signature or date, oriented vertically.

...ук заборонен. ~~~~~

4.56

Large block of handwritten text, mostly illegible due to fading and bleed-through.

Державна архівна
збірка
5138

Handwritten text at the bottom of the page, including what appears to be a signature.

З М І С Т.

Р О З Д І Л І.

Про українську армію	1— 3
Загальні обов'язки й права військових	4— 13
Про взаємини проміж військових	14
Начальники й підлеглі	15— 19
Старший і молодший	20— 21
Про взаємини військових у спільному від- буванню служби	22
Правила вічливости й взаємин військово- служачих	23— 50

Р О З Д І Л ІІ.

Внутрішній устрій в частинах військ.

Загальні вказівки	51— 54
Муштрові й немустрові команди	55— 65

Р О З Д І Л ІІІ.

Загальні обов'язки військовослужачих	66
Загальні обов'язки козака	67— 70

Особливі обов'язки.

Козаки, які завідують відділами сотенно- го та батареїного господарства	71— 72
Ланкові	73
Сотенні, батареїні й командні писарі	74— 75
Джури	76— 89
Сотенні, батареїні й командні фершали	90— 91
Ветеринарні фершали	92— 93

IV

Чотові Ланкові в кінноті й в польовій артилерії	94— 95
Муштрові ковалі в кінноті й в польовій артилерії	96— 99

Р О З Д І Л І V.

Обов'язки начальників.

Загальні обов'язки	100—106
Загальні обов'язки молодших начальників до сотенного включно	107—108
Обов'язки рейого	109—113
Обов'язки молодшого підстаршини в кінноті та польової артилерії	114
Обов'язки заступника командира чети (четового підстаршини)	115—124
Обов'язки бунчужного	125—139
Обов'язки командира чети	140—147
Обов'язки командира сотні, батареї, команди	148—161
Обов'язки командира куріня в піхоті й окремої сотні в інженірних військах	162—164
Обов'язки помішника командира окремої частини	165
Обов'язки господаря окремої частини	166
Обов'язки командира окремої частини	167—169

Р О З Д І Л V.

Росташування військових по касарням	170—180
Про впорядковане та охайливе додержання касарняних помешкань	181—205
Приймання палива, опал груб і перевірювання поків	206—218
Освітлення касарень	219—222
Росташування в касарнях родинних козаків	223—226

V

Р О З Д І Л VI.

Росклад часу й щоденний порядок.

Загальний розклад часу	227—229
Вранішній огляд	230—231
Заняття	232—236
Збірка на сполох	237—239
Обід і вечеря	240—248
Вільний час	249—253
Відвідувачі	254—258
Звільнення козаків з двору та у відпуск .	259—264
Вирядження до лазні	265
Порядок вечірньої зорі	266—268

Р О З Д І Л VII.

Наряди на внутрішню службу.

Добовий наряд	269—280
Роспорядок призначення нарядів та зрівнюючий поділ їх	281—282
Справоздання з нарядів	283—286

Р О З Д І Л VIII.

Розвід і зміна добового наряду; вирушення й похід команд.

Розвід і зміна добового наряду	287—290
Вирушення й похід команд	295—3

Р О З Д І Л IX.

Обов'язки осіб добового наряду.

Загальні обов'язки	303—311
Обов'язки вартового в частині старшини	312—342

Обов'язки помішника вартового старшини в окремій частині	343
Черговий бунчужний і черговий четовий підстаршина	344—350
Черговий в прийомному покою, або в лазареті частини	351—359
Черговий медичний фершал	360—366
Черговий ветеринарний фершал	367—370
Черговий в загальних кухнях і пекарнях	371—373
Черговий і підчерговий в казачій чайні й крамниці	374—377
Обов'язки чергового в зібранні козаків	378—383
Обов'язки чергового в крамницях та зібранні при частинах, котрі росташовані окремо	384
Обов'язки чергового сурмача	385
Обов'язки чергового писаря в канцелярії	386—388
Обов'язки чергового в сотні, батареї та команді:	
а) Загальні обов'язки	389—402
б) Особливі обов'язки при росташуванні в касарнях	403—407
в) Особливі обов'язки при росташуванні в приватних помешканнях	408—410
Підчерговий в сотні, батареї та команді:	
а) Обов'язки при росташуванні в касарнях	411—415
б) Обов'язки при росташуванні в приватних квартирах	416—417
в) Зовнішні підчергові	418—421
Черговий в стайні	422—431
Підчерговий в стайні	432—438
Дозори піші та кінні	439—449
Вартівничі в окремих частинах військ:	
а) Загальні обов'язки	450—452

VII

- б) Особливі обов'язки вартівничого
на полковій обатті 453—457
- в) Особливі обов'язки вартівничого,
який виставляє стійку коло гро-
шової скриньки 458

Р О З Д І Л X.

- Порядок виконання релігійних обов'язків
військовими 459—464

Р О З Д І Л XI.

- Обов'язки по охороні здоров'ля 465—467
- Загальні вказівки 465—467
- Медичний огляд 468—479
- Вирушення захворівших до прийомного
покою або лазарету частини та до
військово-лікарських установ . . . 480—494
- Виряжання військових, які видужали з
приймного покою, лазарету, околod-
ку частини та військово-лікарських
установ 495—497
- Внутрішній порядок у прийомнім покої,
лазареті та околodку військових ча-
стин 498—501
- Захворівші старшини 502—507

Р О З Д І Л XII.

- Обов'язки по заховуванню та пильнуван-
ню коней 508—510

VIII

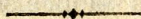
Р О З Д І Л XIII.

Порядок виконання арешту над військо- вими	511—518
Правила держання арештованих	519—229
Визволення та вираження	530—534

Р О З Д І Л XIV.

Росташування на приватних квартирах .	535—560
---------------------------------------	---------

Д О Д А Т К И.

Проект.

Р О З Д І Л І.

Про українську армію.

1. Українська армія має своїм завданням озброєну оборону Української Народньої Республіки від ворогів зовнішніх, а також допомагає цивільній владі в надзвичайних випадках згідно з особливим законом, „Про заклик військ на допомогу цивільній владі“.

2. Українська Народня армія підлягає своєму Уряду за мирні часи через Військового Міністра, а під час війни через Головного Отамана всіх озброєних сил Української Народньої Республіки.

3. Воля Українського Народу переводиться в життя в Українському війську через начальників всіх рангів.

Загальні обов'язки й права військових.

4. Кожний вояка повинен вірно й пильно служити Українській Народній Республіці й Уряду, захищати Їх від ворогів до останньої краплі крові та стояти на сторожі права й ладу своєї Республіки.

5. Кожний вояка повинен свято й непорушно додержувати присяги, бути безмежно відданим Батьківщині й Уряду, правдивим, хоробрим, безсуперечно коритись начальникам, твердо знати й сумлінно виконувати всі свої обов'язки, терпляче приймати всі тягарі та злидні, шанувати військову стать, допомагати один одному словом та працею, затримувати інших від лихих вчинків і рятувати Їх під час бою в небезпеці, не шкодуючи життям.

Про все спостережене, що може статися на шкоду Батьківщині та Уряду, про все, що трапиться з ним, про всі переказані розпорядження, або зауваження начальників і старших він повинен негайно доповісти або довести своєму безпосередньому начальникові.

6. Він повинен мати завжди вояцький вигляд і суворо додержувати правил військової вічливості, пам'ятаючи, що з його поведінки судитимуть не тільки про нього й про його частину, барву якої він носить, але й про всю Українську Народню Армію.

7. Кожний вояка, не дивлячись на ранг, коли-б трапилась службова потреба, повинен завжди удаватись до свого безпосереднього начальника. З дозволу останнього він може удатися до вищого начальника.

Примітка: Ця стаття не стосується заяв (скарг), яких передбачає Статут дисциплінарний, згідно з зазначеними в йому правилами.

8. Армія повинна бути поза всякою політикою, а тому всі громадяне в часи перебування на дійсній службі, заховуючу всі політичні та громадянські права, підлягають всім вимогам та правилам військової служби й не можуть:

а) Користуватися з активного права виборів до Законодавчих Установ Української Народньої Республіки й громадських самоврядувань, себ-то подавати свій голос особисто, або через довіреного до цих установ і брати участь у всяких виборчих зібраннях; з пасивного-ж виборчого права в Законодавчі Установи, себ-то бути обраним на члена цих установ, військові, які пробувають на дійсній службі, користуються

нарівні з іншими громадянами, але з обов'язковою умовою, що вони залишать військову службу, колиб мали скористатися цим обранням, і будуть зараховані до запасу армії на час перебування членами Законодавчих Установ.

б) Входити до складу і брати участь в яких-небудь спілках, гуртках організаціях. товариствах, партіях, радах, комітетах і т. ин., що утворюються з політичною метою, так само, як і бути при утнім на всяких зібраннях, де обговорюються політичні питання.

в) Брати безпосередню участь, або бути присутнім в товпищах, мітингах, збірках, маніфестаціях та демонстраціях, якими б вони не були.

г) Привселюдно виголосувати промови політичного змісту, а також сповіщати без належного дозволу в часописях відомости з доручених або відомих їм через службовий їхній етан справ.

9. Військовим не забороняється брати промислові свідоцтва під час перебування їх на дійсній службі; дозволяється торгувати й керувати торговельними підприємствами, але не инакше, як через довірених управителів або приказчиків.

10. Всім військовим заборонено всякі азартні гри в клубах і інших громадянських зібраннях, а в межах касарень та таборів забороняється гра в карти і всяка инша гра на гроші.

11. Пити горілку та інші спиртві напої в межах касарень забороняється. Військовий, як що з'явиться на вулиці або в публічному місці нетверезим, підпадає карі Закону.

12. Ніхто з військових не має права відлучатись з касарень та таборного росташування своєї частини, як не одержить на це дозволу. Всі

начальники, коли мають відходити з своїх помешкань, повинні залишити відомості про те, де їх можливо знайти кожну хвилину.

13. До всіх військових повинно вести розмову на „ВИ“.

Про взаємини проміж військових.

14. Військові при взаєминах проміж собою можуть бути: одні, що до других начальниками й підлеглими, або старшими та молодшими.

Начальники й підлеглі.

15. Той військовослужачий, що з належного наказу, або розпорядження постійно, або тимчасово керує службовою діяльністю інших військовослужачих і підлягає за них зазначений в законі відповідальності є начальником тих військово-служачих, а вони його підлеглими. Найблизчий з начальників зветься безпосереднім начальником.

Начальники, які мають право давати накази своїм підлеглим, повинні вимагати від них послуху і мають право накладати на них кару, помірно зі ступенем влади, що їм надає Дисциплінарний Статут.

При виданні приказу кожний начальник повинен вимагати, щоб було повторено кожний відданий його приказ.

16. Розпорядження вищого начальника передається низшому в порядку підлеглості, від старшого до молодшого; але, коли старший начальник, вважаючи на негайність розпорядження, звернеться безпосередньо до того молодшого, котрого торкається виконання, цей, одержавши розпорядження,

повинен, не гаючи часу, донести про це своєму безпосередньому начальникові.

Коли-б, в разі konieczної потреби, донесення, що слід було зробити по команді, зроблено безпосередньо вищому начальникові, той, хто доніс, повинен в той же час донести, або доповісти на словах своєму безпосередньому начальникові.

17. Кожний начальник повинен бути зразком виконавості й своїм особистим прикладом вкорінити в своїх підлеглих бажання справного виконання обов'язків; кожний начальник повинен вимагати від підлеглих певного і швидкого виконання приказів.

18. Підлегли повинні безсуперечно коритися своїм начальникам і виконувати всі їх прикази; коли-б даний приказ був незрозумілим, то належить перепитати.

Примітка: 1) як що підлеглому одержаний ним приказ здається явно незаконним, він доповідає про це особі, що дала приказ і коли данного приказу буде знов стверджено, то виконує його безсуперечно, але-ж негайно доносить про це вищому ступнем, в порядку підлеглости, начальникові. 2) За виданий незаконний приказ і наслідки його виконання відповідає той начальник, що дав цей приказ.

19. Військовослужачий, під час виконання одержаного приказу, як дістане новий приказ, що заважатиме йому виконати раніш одержаний, повинен доповісти особі, яка віддала другий приказ, що про попередній, а потім чинити так, як буде йому знову приказано, не відповідаючи за наслідки; вся-ж відповідальність за невиконання першого приказу покладається на особу, що після до-

повіді про невиконаний попередній приказ, оддала другий.

Старший і молодший.

20. Кожний військовослужачий, який має вищий ранг або статъ, є старшим, що до всіх тих військових служачих, які мають низчий ранг або статъ, але не підлягають йому.

21. Взаємне старшинство військовослужачих, які мають однакові рангі або назви, визначається старшинством займаємої посади.

Про взаємини військових у спільному відбуванню служби.

22. При спільному відбуванню служби військовослужачими, що раніш не підлягали один одному, як і при випадковій зустрічі яких-будь військових частин, що взаємні відносини їх начальників не накреслено, старший з них є начальником.

Правила вічливости й взаємин військовослужачих.

23. Уявляючи з себе оборонця держави і прав народних, кожний військовослужачий повинен давати з своєї особи зразок додержання законів і пошани прав кожного окремого громадянина. Пробуваючи (стоючи) на сторожі порядку і громадянської пристойности, кожен військовослужачий повинен давати приклад громадянської вічливости і поваження, як до громадян, так і до військовослужачих.

Громадянська віжливість вимагає, щоб молодші завжди чинили шану й поваження старшом, а

також і тим, що заслужились перед Народом і Республікою.

24. У взаєминах військовослужачих поміж себе, повинно виявляти ще більшу чемність з огляду на слідуюче: 1) Всі військовослужачі уявляють з себе вельми почесний стан захисників Республіки і прав всього народу; поважаючи цю стать, необхідно чинити поваження кожному, хто її має 2) Всі військовослужачі об'єднані одною загальною думкою, а саме-захистити свою Республіку, через що, це внутрішнє об'єднання повинно бути виявлено зовнішнім проявленням взаємного зв'язку.

25. Всі без винятку військовослужачі при взаємній зустрічі повинні один одного привітати. Першим завше вітає молодший.

26. Взаємне привітання визначається так:

а) як що шапка надіта-піднести до неї руку і тримати її до того часу, поки особа, що її вітають не мине того, хто дає шану,

б) як що шапка не надіта, то привітати уклоном,

в) як що шапка надіта і в руках несе щонебудь, то тоді вітає уклоном, а як ноша перешкоджує віддати привітання уклоном, повернути голову до особи, яку вітає,

г) привітання завжди належить утворювати стоючи, а як хто з привітаємих сидів, то повинен встати, за винятком випадків їзди на автомобілі або файгоні й верхи, коли вітання провадиться сидячи.

27. Військовослужачий з рушницею, сигнальним рожком, або сурмою, коли привітає, то бере рушницю чи струмента так, як встановлено Муш. Ст., і повертає голову до особи, яку вітає.

28. Ті, що правлять автомобілями, мотоциклетами і велосіпедами, не привітають і на привітання не відповідають.

29. Військовослужачі, коли входять до клубу, зібрання, ресторації або до другого громадянського помешкання, як що в вищезазначених місцях є військовослужачі, повинні привітати їх загальним уклоном, на що останні повинні встати й відповідати те ж уклоном.

30. За для привітання рукавичок та рукавиць не скидати.

31. Військовослужачі, як що в військовій формі, не повинні скидати шапку для привітання.

32. При частях зустрічах (гулянках, концертах, виставах і т. и.) привітання чиняться тільки при першій зустрічі.

33. При взаємних привітаннях, а також при відданню приказа, розпорядження, або як робиться спостереження, палити тютюн забороняється; при чому, як що військовослужачий до цього палив, він повинен люльку, сигару або цигарку взяти в ліву руку, після чого стати в стані *„Струнко.“*

34. Під час провадження навчань, або при суспільному виконанні службових обов'язків, військовослужачі не мають права палити тютюн, коли не отримано на те дозволу від старшого.

35. Як той, хто дає, так і той, хто приймає приказ, розпорядження або спостереження, повинен піднести руку до шапки, а потім спустивши її, давати й вислухувати приказ, розпорядження або спостереження.

36. Коли підходить до начальника, або старшого по службовим справам, військовослужачий повинен, не доходячи чотирьох кроків до нього

зупинитися, привітати, стати „Струнко“ і чекати дозволу зробити доклад.

37. Коли підходить до начальника з рапортом, то повинен мати шапку надітою, зупинитися, не доходячи чотирьох кроків до особи, якій дається рапорт, і в мент приставлення ноги піднести руку до шапки, яку спустити тільки по закінченню рапорта. Той начальник, якому дається рапорт, а також і всі присутні при цьому військовослужачі повинні піднести руку до шапки і тримати її до закінчення рапорту, як що шапка надіта, або стояти „Струнко“, коли шапка не надіта.

38. При взаєминах військовослужачих, як що молодший звертається до старшого, він повинен звати його по рангу чи статі, додаючи „пан“, наприклад: „Пан Четовий“, „Пан Полковник“ і т. и.; старший, звертаючись до молодшого, повинен звати його по рангу й статі й прізвиську, наприклад: „козак Середа“, „полковник Іваницький“ і т. и.

39. Молодший, коли відповідє на запитання старшого або начальника, повинен стати „струнко“ та виразно і докладно вголосити кожне слово.

40. Військовослужачі, які пробувають в ладу, вітають лише після команди і відповідають на привітання згідно зі Статутом Муштрової Служби.

41. Вартові (конвойні), які ведуть заарештованих, нікого не привітають і на привітання не відповідають.

42. Всі частини військ (команд), які пробувають в ладу на навчанні або на зібранні, дають шану начальникові, який підходить або якого зустріли в позаслужбовий час, для чого перший,

хто його побаче, дає команду: „СТРУНКО“ а далі робиться згідно з Мюштровим Статутом.

Під час походу, частині більшій від сотні й батареї команда для привітання дається старшим начальником і приймається поступово командірами курівів, сотень, батарей, як що начальник, якого вітають, порівняється з серединою тієї частини, що йде попереду. Як що начальник чи старший обгоняє, то команда дається, починаючи з командира сотні чи батареї, що йде позаду кольони, не дожидуючись загальної команди старшого начальника.

43. При зустрічі військових частин проміж собою, дають команду для привітання обидві частини одночасно.

44. В присутності старшого команда для віддання шани частиною військ (командою) молодшому не дається.

45. Частини військ зовсім не віддають шани начальникам під час тактичних навчань, маневрів, на відпочинку під час похідних рухів і при супроводі тіла покійника, а у косарняному і таборному росташуванні — після полуденного відпочинку та вечірньої зорі.

46. При наближенню начальника до частини військ (команди), що дає йому шану, начальник останньої зустрічає його і доповідає яка частина (команда) й що виконує, й лишається при ньому начальникові, поки він не піде від частини або не дасть приказу.

Теж саме виконує начальник частини (команди) військ під час руху останньої, як що їде верхи, а начальник, якому ця частина підлягає, спиниться для пропуску її повз себе.

Все, що вимагає ця стаття, виконується та-

кож при всіх заняттях і навчаннях, на маньоврах та під час похідних рухів і на спочинках.

47. Коли начальник, який проходить вздовж фронту, звернеться з запитанням до начальника-старшини, підстаршини або козака, які перебувають у ладу, чи піднесе руку до шапки, то вишеназвані лицяються в тому ж вигляді, як і були.

48. Варти всіх назв, а також коввой вітають згідно зі Статутом Залогової Служби.

49. Коли зустріч як одиноких військовослужачих, також і команд, провадиться не безпосередньо, а на деякій віддалі, то вітання повинно утворювати на віддалі до 100 кроків.

50. Правило вічливості і взаємин військовослужачих обов'язково для всіх без винятку, в якому б разі або стані вони не були, які б посади вони не займали і в яких би секціях, управліннях, або установах вони не служили, як що вони вбрані в формений одяг.

Р О З Д І Л П.

Внутрішній устрій в частинах військ.

Загальні вказівки.

51. Військо всіх родів і назв поділяється на окремі частини, котрі мають незалежне управління й окреме господарство.

Для зручності керування з боку муштрового та господарчого окремі частини поділяються на дрібніші.

52. В піхоті—полки поділяються на куріні, а куріні—на сотні.

В кінноті—полки поділяються на ескадрони.

В артилерії—полки поділяються на батареї.
В інженірнім війську—куріні поділяються на сотні.

53. Сотні та батареї уявляють з себе найменші частини, що мають значіння в господарчій, або муштровій справі.

Сотні в кінноті, а також батареї поділяються на чети.

Сотні в піхоті поділяються на чети, які мають загальну нумерацію й поділяються на рої, з особливою нумерацією в кожній четі; рої поділяються на лавки.

Примітка. Всі військові частини, штаби, управління, установи та заклади військової офіції керуються цим статутом, а тому все, що говориться про сотні, стосується до всякої окремої команди, рівнозначної з сотнею. Все, що говориться про командира сотні, відповідно стосується до командирів батареї та команди.

54. Кількість військовослужачих і коней та майно в частинах військ встановлюються штатами й табелями, при чому військо по роду своєї діяльності, поділяється на муштрове й немуштрове.

Муштрові й немуштрові команди.

55. Всі військовослужачі, які прибувають в окрему частину, призначаються в куріні, сотні, батареї й чети для того, щоб урівняти число козаків та начальників в курінях, сотнях, батареях і четах. Призначення до відрядження проводити з тих частин, де більш козаків.

Кожний начальник повинен особисто піді-

лити козаків, які прибувають в його частину, а також і відряджати кількість козаків, яка вимагається від безпосередньо підлеглої йому частини.

56. Рекрути чи козакі, які прибувають в окрему військову частину, крім частин інженірних військ, поділяються на куріні, сотні, батареї та чети, додержуючи принципу земляцтва.

При чому необхідно поділення робити так, щоб до всіх курінів, сотень, батарей було призначено однакову кількість письменних, майстрових та іногородців, які володіють і не володіють українською мовою.

В інженірних частинах рекрути поділяються на сотні й чети по спеціальностям, в залежності від особистих умовин служби та комплектування цих військ.

57. Переміщення військовослужачих з одного куріня, сотні та батареї в другий дозволяється для користі служби тільки в виключних випадках. Ці пересування проводяться на підставі наказу командира окремої частини.

58. Щоб підготувати козаків до виконання обов'язків і доручень по службі, в окремих військових частинах мають постійні й утворюються тимчасові команди.

Постійні команди утворюються по своїм штатам і несуть службу згідно з положеннями про ці команди.

Тимчасові команди, створення яких викликано особливими умовами, закладаються на підставі особливих розпоряджень і несуть службу на підставі особливих правил.

59. Про закладання тимчасової команди і про осіб, що виділяються на сформування її, оголошується в наказі частині.

Команда підлягає особливому старшині з правами командира сотні.

Одному зі штаб-старшин частини надаються, відносно команди й її начальника, права й обов'язки курінного командира.

60. Тимчасові команди поділяються для внутрішнього правування відповідно до кількості козаків і коней на чети і рої; для виконання обов'язків бунчужного, четових підстаршин і ройових командирів, до команд настановлюється відповідна кількість начальників з козаків.

Всі ці особи, відносно своїх підлеглих, користуються з прав згідно з посадою, що займають в команді.

61. Начальник кожної такої команди при накладанні ним кари повідомляє командирів тих сотень, в котрих ці козаки лічаться в списках, для внесення про те в відповідні карні журнали.

62. Всі немуштрові військовослужачі підлягають тим начальникам, в розпорядженні яких вони перебувають, згідно зі штатами військових частин. Ці начальники в відношенні підлеглих їм немуштрових несуть обов'язки й користуються з прав сотенного.

63. Немуштрові, що підлягають одному начальнику, складають команду. Кожна така команда в залежності від кількості її, поділяється на чети або складає з себе одну чету чи рій.

64. Правом курінного в відношенні до немуштрових користуються: господарь полку—в відношенні до немуштрової сотні, писарів господарчої частини полкової канцелярії, всіх майстрових, полкових каптенармусів, церковників; осаул полку—в відношенні писарів муштрової та судної частини полкової канцелярії й музиканської

(сурмачів) команди; старший санітарний старшина—в відношенні фершалів, фершалських учнів і шпитальної та прийомного покою слуг, а в деяких полках і ветеринарних фершалів в кінноті й артилерії старший ветеринарний старшина—в відношенні ветеринарних фершалів та учнів.

65. Поділ молодих коней останньої поставки між сотнями і батареями провадиться, після вилучення браку, рівномірно; одночасно в сотнях урівнюється кількість коней кожного строку служби; в інші часи року пересунення коней з однієї сотні до другої дозволяється тільки в виключних випадках з відому командира частини.

В артилерії поділ молодих коней останньої поставки між батареями провадиться також після вилучення браку; поділ по четах і урівнювання кількості коней в сотнях і батареях між четами провадиться після вилучення браку й по одержанні поставки; перед початком літньої учби робиться ще раз остаточний поділ коней; в сотнях—по зросту, а в батареях по запряганню.

Р О З Д І Л І І І.

Загальні обов'язки військовослужачих.

66. Кожний військовослужачий повинен завжди й скрізь мати бодьорий і молодецький вигляд, стояти і ходити згідно з правилами Муштрового Статуту, поводитись гідно, як належить військовому; бути тверезим, з усіма ввічливим, не вступати в сварки, не брати участі в стовпищах, бійках, бешкетах і в яких би не було вулишних заколотах.

Коли хто-небудь з міліції при виконанні своїх службових обов'язків, звернеться до нього

за допомогою, він повинен допомогти, як що сам в цей час безпосередньо не виконує доручення свого начальника.

Як що військовослужачий примітить, що над ким—небудь провадиться насилування, грабунк або друге злочинство, то військовослужачий, як представник спокою та законності, повинен допомогти і стати на перешкоді злочинству.

Загальні обов'язки козака.

67. Щоденно, вставши ранком, прибрати постіль; у кого є на руках зброя, оглянути її й, коли потрібно, протерти; почистити зодяг, гудзики, амуницію, чоботи; полатати, що похерто, після чого помити руки, обличчя, обтерти вуха й шию водою й виполоскати рота.

Утиратись необхідно своїм рушником. Причесатися і прибути до ранішнього огляду й спільної молитви.

Ходити до лазні по можливості не менш, як два рази на місяць, літом крім того купатися, по змозі, частіше, але неодмінно в зазначений час і на вказаних місцях.

Руки й ноги додержувати в чистоті, а нігті мати обрізаними й чистити їх від гію та гризюки.

Волосся на голові мусить бути низько обстрижене; борода розчесана, а в тих, хто її не носе, чисто виголена.

Білизну перемінати не менш разу на тиждень; онучі—не менш як двічі; вохкої білизни й онуч не одягати.

Після вечірньої перевірки перед сном, обов'яз-

ково вимити^т руки, промити очі, пополоскати рота та обмити ноги.

Недугами не таїтися й про всяку хворість негайно докладати своєму безпосередньому начальникові.

68. Зброю, зодяг, свій та кіський споряд та інші скарбеві речі, які маютьс^я на руках, пам'ятаючи що все це, є добро народа й здобувається на його кошти, зібрані з податків—слід берегти і завжди мати в повній справности, а для сього:

а) Берегти свою зброю і знати її число.

б) Зодяг носити бережно, латати справно, чистити й вибавляти плями вчасно і переховувати, де наказано.

в) Чоботи мати цілком здатними до походу, завжди чистими, цілком справними, і не менш 2-х пар.

г) Постіль тримати чепурно, провітрювати і вибивати не менш одного разу на тиждень в призначений день; під матрасом і подушками ніяких речей не ховати.

д) Мундирну одіж, що на руках, білизну, чоботи і власні речі ковати в скриньках, шаховках або там, де буде наказано; місце для речей додержувати охайно (чисто), а речі складати до ладу; чисту білизну переховувати окремо від брудної; чоботи—окремо від білизни; свої скриньки замикати.

е) На ніч скинений зодяг, онучи й білизну складати в порядку на вказаних місцях.

69. Козак, що має коняку, повинен знати її назву, якого вона строку служби, вдачу й яка її властивість до їзди.

Львівська державна
наукова бібліотека

№

5138

Він повинен лагідно з нею поводитись і пильнувати її та слідкувати за її здоров'ям, чи видає вона корм, чи добре п'є, чи не жаліється на ноги; коли ж приміте які небудь ознаки хвороби, то негайно доповідає про це своєму безпосередньому начальникові.

70. При виправі до шпиталю, у відрядження, відпуск або під арешт, козак повинен здати скарбові й власні речі своєму безпосередньому начальникові.

Особливі обов'язки.

Козаки, які завідують відділами сотенного та батареїного господарства.

71. Для завідування різними відділами сотенного господарства призначаються каптенармуси, їх помішники, зртільніки, кашовари, пекарі, стайничі, четові видавники, городники, фуражири й інші.

72. Всі вищезазначені особи залишаються в своїх четах і у всьому, що до внутрішньої служби, підлягають своїм начальникам; в справі ж виконання особливих обов'язків своєї посади вони підлягають безпосередньо тим начальникам, під керуванням яких вони працюють.

Л а н к о в і.

73. Ліпші зі звичайних козаків за гарну поведінку і добре знання служби перейменовуються в ланкові. Перейменування провадиться владою командира окремої частини, наказом цієї частини, по представлінні безпосереднього начальника.

Як що не вистарчає молодших підстаршин, то ланковий призначається командиром рою.

Сотенні, батареїні й командні писарі.

74. Для провадження сотеного та батареїного листувань, гарно письменні ланкові, або звичайні козаки, можуть бути призначені писарями сотень, батареї та команд, владою командирів сотень, батареї та начальників команд.

75. На обов'язку писарів лежить переховування канцелярійних діл і паперів і все діловодство на письмі, котре вони провадять під керівництвом сотеного чи батареїного командирів.

В порядку внутрішньої служби писарі підлягають безпосередньо бувчужному.

Д ж у р и.

76. Старшинам, військовим урядовцям та військовим пан'отням з їх згоди під час війни, рухів і таборних зборів, маневрів, та польових поїздок і в інших випадках виконання служби в полі призначається по одному джурі на кожного для особистих послуг. Призначення це робиться з козаків, які менш здатні до муштрової служби й бажають нести службу джур.

Служба джури рахується за дійсну службу, однакову зі службою всіх останніх козаків і через те особливої платні від особи, якій услуговує, не одержує.

77. Джури для особистих послуг пробувають під безпосередньою владою у тих осіб, до яких їх призначено й які відносно своїх джур користуються дисциплінарною владою відповідно своєму службовому стану.

78. Джури для особистих послуг залічуються й виключаються наказом по частині (в польовій артилерії наказом по полку), на підставі внесення сотенного, якому козак підвладен.

79. Особи, що користуються джурами для особистих послуг, повинні слідкувати за їх здоров'ям та поведінкою і не дозволяти собі незаконного з ними поводження; передавати джуру до послуг іншим особам забороняється під загрозою кари.

80. Джури для особистих послуг, які не одержують, з дозволу особи, при котрій вони перебувають, їжі з казана, гроші за харчі відбірають до рук, але ж у всякім разі вони повинні щодня мати тарячу їжу.

81. Від осіб, що перебувають у відпуску, джури для особистих послуг на час відпуску відбіраються.

82. Джури увільняються від всіх навчань і нарядів, але ж повинні відбутися повний курс стрільби.

83. Для догляду за муштровими і власними кінськими—всім старшинам та військовим урядовцям, які мають власних муштрових коней по стану, згідно з законом, а також і тим, кому дозволено в ладу бути верхи, призначаються окремі козаки по одному для кожної особи.

Ці козаки призначаються тільки в тім випадку, коли старшина дійсно має верхового коня й користується ним на службі в ладу і, коли проте, що він має коня, оповіщено в наказі частини (управлінню), в котрій старшина слуге.

84. Для догляду за кінськими старшин призначаються муштрові козаки, які заслуговують довіря, не більш одного для кожного старшини.

Козаки молодшого строка служби до скінчення таборного збору за джур не призначаються.

85. Ці козаки повинні чистити, годувати й сидлати коней, за якими вони ходять і мають постійний за ними догляд, а також хоронити, чистити та додержувати в справності весь кінський споряд, котрий їм зданий до рук.

Вони не можуть бути використовані старшинами для яких інших приватних потреб.

86. Коли скарбовий або власний муштровий кінь старшини стоїть на приватній стайні, то муштровий кінь джури (як що його положено) повинен пробувати в одній стайні з конем старшини; останній несе відповідальність за коня свого джури.

87. Козаки, що призначаються для догляду за власними муштровими кіньми старшин, не повинні відставати з боку своєї муштрової підготовки від інших муштрових козаків своєї частини.

88. При відправі старшини в відрядження, де при йому повинен бути його муштровий кінь, з ним виряджається й його джура.

89. На випадок пересування старшини з однієї військової частини до другої, його джура може бути теж пересунений, але-ж тільки владою командира полку, при умовах згоди старшини та джури.

Сотенні, батареїні й командні фершали.

90. На фершалів, що пробувають в сотнях, накладається догляд за козаками, який треба виконувати згідно з вказівками старшого санітарного старшини, затверженими командиром частини.

В негайних випадках недуги вони дають першпочаткову допомогу, про що негайно доповідають санітарному старшині, дають в сотнях

ліки і роблять перев'язки, яких призначено санітарними старшинами.

Лікувати козаків без вказівок санітарного старшини, вони не мають права.

91. В справі своїх медичних обов'язків вони підлягають старшому санітарному старшині, а в порядку внутрішньої служби, перебуваючи в сотні,—безпосередньо бунчужному.

Ветеринарні фершали.

92. Ветеринарні фершали, які пробувають в сотнях, батареях і командах, обов'язково повинні підчас порання оглядати коней своєї частини, слідкувати за тим, щоб в частині виконувались вжиті заходи (правила) санітарно-ветеринарного характеру; про ослабших коней і про помічені ними занедбання доповідють бунчужному і ветеринарному старшині; в разі необхідности, дають хворим коням першу допомогу, доки їх не буде виряджено до ветеринарного шпиталю.

93. У всьому, що торкається лікування коней, вони підвладні ветеринарному старшині; що до всіх інших обов'язків, то ті фершали, що пробувають в сотнях (батареях і командах), підлягають безпосередньо бунчужному.

Четові ланкові в кінноті й в польовій артилерії.

94. Командир сотні (батареї) призначає в кожній четі одного з ланкових четовим ланковим.

95. Четовий ланковий приймає зброю, споряд, скарбові й власні речі від козаків, яких випроводжує до лікарні, під арешт, у відпуск і відрядження, а також речі тих, що упокоїлись, утікли і

взагалі вибули з чети через які б то не було випадки; зброю, споряд, скарбові й власні речі він здає потім каптенармусові, а кінський споряд і приладдя до чищення коней—на р. ки тим козакам, котрим четовий підстаршина накаже ходити коло коней, що залишилися після убувших; в разі зменшення кількості коней, зайвий кінський споряд, що залишився після них, також він повинен здати каптенармусові; коли речі переходяться в четі, то всі вище вказані речі він переходує сам.

Здавання власних речей провадиться порядком, якого встановлено командиром частини (згідно з реєстром або замкнутих в скринях); скрині можуть бути припечатані сотенною печаткою і т. и.

Четовий ланковий звільняється від нарядів на службу, крім чергування в сотні та стайні.

Муштрові ковалі в кінноті та в польовій артилерії.

96. В кожній четі повинно бути не менш одного коваля; крім того, один з ковалів сотні (батареї) призначається за старшого коваля.

Старший коваль керує працею четових ковалів в справі кування й відносно нього безпосередньо підлягає бунчужному; що ж до поправності кування, то ковалі підлягають ветеринарному старшині.

97. Ковалі, коли залишаються в четах, підлягають четовим підстаршинам, а коли збираються в окрему команду, тоді підлягають в порядку внутрішньої служби безпосередньо старшому ковалеві, а останній—безпосередньо бунчужному.

98 Ковалі повинні кувати не тільки скарбових, але і власних муштрових старшинських коней.

99. Ковалі, з огляду командира сотні (батареї), можуть бути звільненими від де-яких або й від всіх службових нарядів.

Р О З Д І Л І V.

Обов'язки начальників.

Загальні обов'язки.

100 Кожен начальник повинен давати собою зразок: виконання обов'язків служби, точного виконання всіх вимог закона та приказів начальників, свідомости святости присяги (урочистої обіцянки) та високого значіння воєнки, якого покликано до захисту своєї Батьківщини і прав народу, бодьорости й бездоганної поведінки. Він це повинен розвивати й заховувати в своїх підлеглих.

101. Позаяк у війську дисципліна є головною основою сили армії, то кожен начальник повинен непорушно дотримувати й охороняти в дорученій йому команді міцну дисципліну та порядок і прищеплювати підлеглим змагання до сумлінного виконання своїх обов'язків та чесного відношення до служби.

102. В межах наданої йому влади ясно і твердо робити розпорядження в справі служби; вимагати від підлеглих певного і безсуперечного виконання своїх розпоряджень, перевіряти швидкість і правдивість виконання та відповідати за наслідки.

Примітка. Всі розпорядження відносно неув'язних підстаршин і козаків, виконуються без особистої в тому участі начальників винуватців.

103. Кожен начальник у всіх випадках повинен раніш за все дбати про своїх підлеглих, а потім про себе; він повинен бути правдивим, рівним і упертим у своїх вимогах.

104. Піклуватись про збереження здоров'я своїх підлеглих; доходити до їх побуту й потреби; в потрібних випадках бути їм порадиником, керівником та посередником між ними та їх начальниками; мати батьківське піклування про їх добробут і клопотатися про виправлення козаків ганебних і непутящих.

105. Чим вищу посаду займає начальник, тим більш від нього вимагається. Кожний старший начальник повинен слідкувати за правильною діяльністю молодших начальників і за певним виконанням ними всіх обов'язків.

106. На випадок вибуття начальника, старший після нього приймає керування, коли заступника раніш не було зазначено.

Загальні обов'язки молодших начальників до сотенного включно.

107. Кожний молодший начальник до сотенного включно повинен знати кожного свого підлеглого на наймення та прізвище, його розумові, моральні та фізичні прикмети, з якого року він на службі та з якої губернії, якої віри та яку справує посаду, а також його родинне та маєткове становище, чим займався до служби, якого здоров'я та поведінки, яке знає майстерство й яка здатність що до служби й хоби в кожній галузі муштрового навчання; крім того він повинен знати всіх коней своєї команди, строки їх служби, назву, породу, ганч та роботоздатність.

108. Він повинен стежити за прибутком та вибутком козаків і коней в своїй команді; знати готовину їх добового наряду на службу та до роботи, а також кількість і прізвиська хворих, відряджених, заарештованих і відпущених козаків, а також кількість коней хворих і тих, що пробувають в розході.

Обов'язки ройового.

109. Ройовий є безпосереднім начальником своїх козаків, як в піхоті так і в інженірному війську; він призначається з молодших підстаршин або ланкових.

110. Пильнує за додержанням порядку в рою, за справністю та моральною поведінкою підлеглих йому козаків.

Навчає їх охайности та чепурности в одягу і справнього додержування та поправного пригону зброї, споряду та інших скарбових речей; не дозволяє носити подертого, або невичищеного одягу.

Доглядає, щоб в призначені дні його підлеглі ходили до лазні та не таїли своїх недуг.

Стежить, щоб у підлеглих не було, коли нема на то дозволу, бойових та холостих патронів.

Стежить, щоб не виходили з подвір'я без дозволу.

Клопочеться про охайність помешкання й повітря в рою, коли його росташовано окремо.

111. Приймає, а потім здає зброю, споряд, скарбові та власні речі козаків, які убувають з рою з яких-небудь причин, в порядку, якого зазначено в ар. 95 цього Статуту.

112. Дієповіддає своєму командирі чети за всіх заслабших козаків, про потреби та прохання

їх, про їх провини й накладені на них кари, а також про випадки згуби, або несправности їхньої зброї та скарбового майна.

113. Проводить початкове навчання козаків свого рою й відповідає за успіх його.

Обов'язки молодшого підстаршини в кінноті та польовій артилерії.

114. Молодші підстаршини підлягають безпосередньо четовим підстаршинам; вони виконують їх доручення й пробувають найближчими їх помісниками, як в навчанні людей та доїздки коней, так і догляді за службою всіх осіб чети.

Обов'язки заступника командира чети (четового підстаршини).

115. Заступник командира чети-четовий підстаршина є начальником козаків своєї чети в піхоті та інженірниому війську й безпосереднім—в кінноті та польовій артилерії.

116. Стежить за правильним виконанням командирами роїв (де такі повинні бути) своїх обов'язків і за правильним справуванням служби всіма військовими чети; відповідає за цілість і охайне додержання козаками зброї, яка пробуває на їх руках, та скарбових речей; пильнує правильности збереження їх; зберегає й проводить підрахунок речей, які належать до цілої чети; про охайність помешкання й повітря в четі.

117. Доповідає бунчужному та командиру чети, про заслабших козаків та коней, про всі потреби, прохання та провини й накладені кари на козаків, про які йому доповіли через командирів роїв (де такі є) або особисто самі козаки.

118. Проводить згідно з встановленим зразком іменний список козаків чети і речеву відомість скарбового майна, що лічаться за козаками. (Додаток 1 та 2).

119. Проводить в своїй четі всі наряди козаків на роботу та службу, веде аркуш нарядів (Додаток 3), додержуючи черги й оголошує його під час вечірньої перевірки, не забороняючи козакам мінятись проміж себе чергою.

120. Допомогає своєму командирові чети, пильнує правильности початкового навчання командирами роїв (не такі є), відповідає за свідомі засвоєння знання, обов'язкового для кожного козака; бере участь в навчанні козаків і доїзді коней, допомагаючи в цьому командирові чети або тому старшині, якому доручено заняття якоїсь галузі військового навчання в сотні. Відповідає за успіх муштрового навчання своєї чети.

121. При росташуванні чети окремо:

а) звільняє в призначені часи козаків з касарень, але не пізніш, як до вечірньої перевірки; про всіх хто має потребу бути випущеним з касарень з увільненням від навчання чи обіду, або до пізнього часу, доповідає бунчужному.

б) утворює щоденно перевірку козаків своєї чети перед вечірньою зорею, стежучи за тим, щоб всі його козаки були присутні під час зорі; після 21 години доповідає бунчужному про всі випадки в четі та про відсутних на перевірці.

122. В кінноті й частинах польової артилерії, де не встановлено старших по стаїні підстаршин, і в тих командах піхоти, згідно зі штатами яких належить мати коней, четовий підстаршина:

а) веде короткий список коней і відомість підковування коней (Додатки 4 та 5).

б) доповідає негайно про всіх ослабших коней бунчужному та командирові чети.

в) стежить за харчуванням, утриманням, збереженням та своєчасним куванням коней своєї чети.

г) мусить бути присутнім при водопой, роздачі вівса та при поранці коло коней;

д) перевіряє правильність дачі вівса;

е) робить наряд для поранення коней відсутніх козаків;

ж) відповідає за пригін кінського споряду, сидкування та зацуглення.

123. Четовий підстаршина, коли він безпосередній начальник, виконує, крім того, і всі обов'язки, яких встановлено для командирів роїв, а в легкій польовій артилерії, де не призначено четових ланкових, і обов'язки цих останніх.

124. В разі тимчасової, або постійної відсутності командира чети, виконує всі його обов'язки, згідно з зазначеним в арт. 140—147.

Обов'язки бунчужного

125. Бунчужний є начальником всіх підстаршин і козаків сотні, батареї й команди.

126. Стежить за додержанням порядку, за моральністю й поведінкою підстаршин і козаків, за певним виконанням своїх обов'язків всіма начальниками з козаків, та всіма черговими й підчерговими в сотні й стайні.

127. Переказує підстаршинам і козакам виданий командиром сотні приказ. стежить за виконанням його й читає у вказаний час ті статті наказу частині, котрі відносяться до підстаршин і козаків.

128. За відсутністю командира і старшин ви-

конує прикази, котрі він сам одержить від вартового старшини, або котрі йому будуть передані через чергового в сотні, й докладає про це командирові сотні.

129. Відряджає підстаршин і козаків, які раптово захворіли, в прийомний pokій (лазарет) частини во всякий час дня й ночі, а коли відрядження хворого стає неможливим або небезпечним, вимагає вартового фершала. Представляє сотню на медичний огляд. Приймає гроші й цінні речі від хворих і заарештованих підстаршин і козаків, які убувають, і все це передає командирові сотні.

130. Хворих коней відправляє в ветеринарний лазарет; у надзвичайних випадках, коли випровадження коней з'являється обважним, він вимагає чергового ветеринарного фершала.

131. Провадить всі муштрові й вартові розрахунки сотні, пильнуючи, щоб кожна варта складалася по можливості з козаків одної чети під начальством свого підстаршини й щоб на стійки, котрі мають особливе значіння, були призначені певні й жвавi козаки.

Оглядає й відправляє всяку команду, яка призначена від сотні, а рівно й кожний наряд.

132. Роскладає й урівнює по-між четами всі чергові наряди на службу й на роботу; визначає число козаків на роботу в сотні.

Сам провадить наряди всіх підстаршин, а коли буде наказ, то й всієї сотні, при чому власноручно веде аркуш нарядів; дозволяє мінятися по-між собою чергами.

Доглядає, щоб підстаршини й козаки, які звільнені завдяки слабості здоров'я від навчань і від нарядів на службу й на роботи, не булиб

призначені раніш визначеного терміну, і взагалі стежить за тим, щоб наряди провадились правдиво й своєчасно виконувались; перевіряє розпорядження четових підстаршин і правдиве ведення ними відчотности, що торкається нарядів.

Перед розводом, оглядає всіх осіб сотні, які призначені для добового наряду, перевіряє їх у знанні своїх обов'язків.

133. Доглядає за своєчасним і правильним перекуванням коней і за провадженням справоздання з цього.

134. Звільняє підстаршин і козаків з двору в годинах, котрі вказує командир сотні, але не пізніш як до вечірньої перевірки; про тих, що мають потребу бути звільненими з двору з увільненням від обіду або навчань або до пізнього часу, докладає командирові сотні.

Стежить, щоб всі підстаршини і козаки, які увільнені з двору, як до вечірньої перевірки, так і пізніш, були записані черговим в сотні в книжку звільняємих, котру щоденно дає К-ру сотні для перегляду.

135. Знаходиться під час навчань, уборки коней і роздачі їм вієса, на обіді й вечері козаків і під час молитви вранці й увечері.

Після 21 години приймає доклади від четових підстаршин.

Складає персональний список всіх козаків, які не з'явились до вечірньої перевірки, свавільно відлучились і які звільнені до пізнього часу, і передає його черговому в сотні для вручення вартовому в частині старшині.

136. По наказу Командира сотні виконує арешт козаків.

Стежить, щоб підстаршини й козаки, які

призначені спостерегати за доглядними, виконували свої обов'язки.

137. Що-дня доповідає командирові сотні про те, що трапилось у сотні, а також про потреби й прохання козаків і про всі зміни.

138. Проводять щоденно добуву відомість (Додаток 6 й), котру має при собі для негайної представи II, по вимозі начальника.

139. Під час якого—небудь випадку негайно повідомляє вартового в частині старшину й командира сотні.

Робить роєнорядження про негайне сповіщення старшин, які лічать в сотні, коли в них є потреба.

Обов'язки Командира чети.

140. Командир чети безпосередньо підлягає: в піхоті, кінноті й інженірних військах командирові сотні, в артилерії командирові батареї.

Командир чети відповідає за весь порядок внутрішньої служби та за успіх чети у всіх стосунках.

Крім того, Командир сотні може доручити командирові чети певну галузь сотенного господарства або який-небудь особливий відділ навчання (з молодими козаками, виїзду коней, і т. и.).

141 В кожній сотні, батареї й команді один з четових командирів живе в касарні своєї чети, батареї, команди в особливому помешканні.

Про те, хто з командирів чет живе в касарні й про те, які обов'язки покладаються на кожного командира чети оголошується в наказі частині.

142. Командира чети в особливих випадках може бути переведено з одної чети до другої, на користь служби, наказом окремії частині.

143. Командир чети щодня провадить ранковий огляд.

Під час ранкових оглядів або коли сам забажає, але тільки не під час навчань, не менш як раз на тиждень оглядає зброю, людський і кінський споряд; як що знайде щось несправним негайно передає каптенармусу для полагодження в майстерні.

144. Власно провадить навчання своєї чети по всіх відділах учення, згідно з вказівками сотенного.

145. Він повинен знати всіх підлеглих йому підстарших і козаків по йменні й прізвищу, з якого року на службі й на який термін кожний поступив, якої губернії, якої віри, яку посаду займає, їх здатність, фізичні хиби й шярість до служби, а також що робив до військової служби.

Крім того він повинен знати всіх коней, які належать до його чети, їх назви, породу, хиби й роботоздатність.

Він мусить знати всі потреби своїх підлеглих і піклуватись за них перед сотенним.

146. Про всі свої розпорядження він повинен доповідати своєму безпосередньому начальникові.

147. Командир чети повинен можливо частіше одвідувати помешкання своєї чети в позаслужбовий час.

Командир чети в кінноті й польовій артилерії повинен стежити за харчуванням, доглядом, захованням і своєчасним перековуванням коней своєї чети; бути присутнім на прибиранні коней, а також при напуванні їх і роздачі вівса; перевіряти правдивість дачи вівса.

Обов'язки командира сотні, батареї, команди.

148. Командир сотні є начальником всіх старшин, підстаршин і козаків, які складають сотню які до неї приряджені.

Він керує своєю сотнею во всіх стосунках; він робить представлення про призначення командирів чет згідно з арт. 140.

149. Сотенний є головним навчителем та виховувачем козаків. За час до початку курінних навчань, він проваде зовсім самостійно навчання й виховування козаків своєї сотні, одержуючи від курінного командира лише вказівки й докладаючи останньому за навчання та виховування.

Відповідає за правильність і успіх навчання і за знання свого діла старшинами, підстаршинами й козаками, а також за виїздку, догляд і за правильне виховування коней.

Він керує господарством, згідно з існуючими для цього статутами.

150. Представляє підстаршин і козаків для підвищення й перейменування до вищої військової статі, а також обирає з них вартих для призначення на всі ті посади в сотні, які затверджує начальник частини.

Що-року в зазначений термін представляє атестації на командирів чет.

151. Він повинен знати кожного підлеглого йому підстаршину і козака: його ім'я та прізвище, з якого року і на якій термін вступив до служби, якої віри, яку займає посаду, його службу, поведінку, характер, потреби; здоров'я та здатність, завжди маючи на увазі гідніших для заступлення вільних посад; крім того він повинен знати всіх

коней своєї сотні, й їх назву, пероду, хиби і роботоздатність.

152. Він повинен завжди мати докладні відомості: а) про кількість підстаршин, козаків і коней, які є по списку на лице й в розході; б) про кількість молодих козаків і коней; в) про кількість майстрових козаків, які пробувають на різних роботах; г) про кількість піших і кінних козаків, які виходять на службу, згідно з денним нарядом; д) про кількість людей і коней, які можуть бути в ладу й е) про кількість козаків і коней, які залічені на харчування в сотні.

153. Він мусить дбати про здоров'я своїх підлеглих; бути присутнім на медичних оглядах; вимагати, щоб підстаршини й козаки, не таїли своєї хворости й щоб ослаблених не затримували в касарнях.

154. Він повинен завжди дбати про своєчасне одержання належного утримання й роздачу його підстаршинам і козакам, доглядаючи, щоб їжа та хліб були найкращої якості.

155. При росташуванні по касарнях він вимагає додержувати чистоту у всіх помешканнях і стежить, щоб ці касарні своєчасно і належним чином провітрювались, опалювались й освітлювались; визначає кількість підстаршин і козаків, яку можна росташувати в кожному покою, поділяє чети і рої по кімнатах і в кожному покої призначає старшого.

156. При росташуванні на квартирак у мешканців, поділяє старшин, підстаршин і козаків у відведених помешканнях так, щоб вони були під доглядом своїх постійних начальників.

Не дозволяє проживати в тих будинках, де є тяжко хворі або з пошесними хворостями; в

разі ж появляється пошесть між місцевим населенням, негайно доносить по команді й вживає відповідних заходів.

Призначає в кожному помешканні начальника.

157. Постійно доглядає за охайністю підстаршин і козаків, справністю їх одєжи і зброї, людського та кінського споряду і взагалі всіх речей, а рівно за поправним припасованням їхнього споряду та одягу.

158. Перевіряє правдивість розпорядкування поміж четами нарядів підстаршин і козаків на службу і роботу; стежить за точним додержанням черги, за правильним провадженням відомости нарядів.

Коли признає необхідним, то наказує бунчужному провадити загальний наряд для всієї сотні.

159. Що-дня приймає від бунчужного доповідь про всі випадки в сотні й робить потрібні розпорядження.

Виконує накази про позбавлення статі (додаток 7).

Стежить за виконанням правил, що торкаються спостереження за доглядними козаками (додаток 8).

160. Він повинен добре знати доручений йому кінський склад, його виїздки, витримливість, темперамент і недостатки або хиби кожного коня; звертає особливу увагу на догляд за молодшими малосилими й запальчистими кінськими.

Крім того, він доглядає:

а) за точним виконанням всіма підлеглими йому особами своїх обов'язків що до догляду за кінськими і підковуванням їх; б) за правильним хар-

чуванням коней фуражом; в) при росташуванні на кватирах у приватних мешканців вживає всіх заходів, щоб коні були добре розміщені в одведених помешканнях і по можливості пробували по тих же дворах, де містяться й козаки, які доглядають за ними, або поблизу від цих дворів; г) не дозволяє ставовити коней по дворах та стайнях, де пробуває скотина з пошесною хворобою і д) в разі виявлення епізоотії в районі росташування дорученої йому частини, негайно доносить по команді й вживає відповідних заходів.

161. Подає по команді прохання та заступництва своїх старшин, підстаршин та козаків, які варті уваги, й тільки в тому разі, коли необхідне розпорядження перевищує владу, яка йому надана; доносить про випадки.

Про надзвичайні події, а також про відвідування сотні (команди) старшинами начальниками, доповідає персонально не тільки безпосередньому начальникові, але й командирові частини.

Обов'язки Командира Курія в піхоті й окремої сотні в інженірних військах.

162. Командир курія (окремої сотні) є начальником всіх осіб, які складають курінь (окрему сотню) і до нього прилучені.

163. Він відповідає за дисципліну, порядок і загальне впорядкування дорученої йому частини.

При подинчому навчанні стрільця в лаві під час четового й сетенного навчань, командир курія, не перешкоджаючи самодіяльності сотенних командирів, провадить лише загальне керування і час од часу перевірає провадження навчання в сотнях, а також веде заняття зі старши-

нами й підстаршинами куріня. Коли почнуться курінні навчання, сам їх провадить. Але він відповідає за весь час навчання та виховування дорученої йому частини.

Що до господарчої частини, то він керується існуючими статутами.

164. Він повинен доглядати за правильним виконанням внутрішньої служби в куріні (окремі сотні), перевіряти знання старшин, підстаршин і козаків; знати особисто всіх старшин і підстаршин; дбати про заховування здоров'я підстаршин і козаків; стежити за тим, щоб були добротні їжа та хліб; оглядати їх помешкання як при ротах, так і на квартирах, і стежити, щоб в помешканнях були належний простір, чистота й належна температура; доглядати, щоб підстаршини й козак, яких предбачається призначити на посади, цілком відповідали своєму призначенню й вимогам служби.

Обов'язки помішника командира окремої частини.

165. Помішник командира полку (окремого куріня) виконує всі свої обов'язки, які покладено на нього командиром частини, що до догляду за загальним добробутом частини, за правильним справуванням всіма військовими внутрішньої служби й за правильним навчанням. Він є начальником для всіх козаків, підстаршин і старшин полку.

Обов'язки господаря окремої частини.

Господар полку виконує обов'язки, яких значено для нього законом, і крім того, у відно-

шенню до підлеглих йому команд—обов'язки командира куреня.

Обов'язки командира окремої частини.

167. Командир окремої частини є начальником усіх військових і тих, що прилучені до частини во всіх відношеннях. Він відповідає за свою частину в усіх стосунках: дисципліни, порядку, навчання, виховування й матеріального становища.

Докладні його права та обов'язки викладені в закономіположеннях.

168. Коли, завдяки особливим умовам росташування частини або з інших причин, де-які з правил, котрі викладені в розділах V, VI, VII, XI і XIV цього Статуту не можливо буде по формі виконати, то він може утворити інший порядок в дусі цього статуту оповіщаючи про це в наказі частини.

169. Командирові частини надається право дозволяти підлеглим військовим урядовцям, підстаршинам і козакам мати при собі самопали з метою самоохорони, коли в цьому є необхідність, в залежності від місцевих умов; дозвіл видається листовно.

Р О З Д І Л V.

Росташування військових по касарням.

170. Поділення всіх помешкань у касарнях, жилих і нежилих, поміж сотнями, командами та всіма установами окремої частини провадиться

командиром частини. Козаки повинні бути розміщені так, щоб на кожного з них приходилось не менш $1\frac{1}{2}$ куб. саж. повітря.

При розрахунку кубічної кількості повітря в покоях, височинь зверх 5 арш. (12 ступнів) не приймається на увагу, але мечі, мебля та инше з обіймища покоїв не виключаються; коли височинь покоїв досягає 5 арш., а повітря є по $1\frac{1}{2}$ кубіч. саж. на особу, то на кожного військового в касарні повинно бути не менш як 0,88 кв. сажених долу.

171. Усі помешкання, також яч і всі речі, що приналежать до касарень та стаень, приймаються командирами сотень (команд) від старшини—завідувача касарнями разом з описом на них.

Помешкання, що їх приймають, повинні мати касарняні приналежності згідно з табелем (додаток 9.)

172. При росташуванні по покоях уникати дрібного поділення чет і роя. В разі konieczної необхідності росташувати окремо частину чети чи роя, то в кожному такому помешканні призначається старший, який і відповідає за внутрішній розпорядок та охайність у помешканні.

173. Поверхстроковим військовим відводиться, коли тільки це можливо, окреме помешкання.

Бунчужному обов'язково відводиться окрема кімната або в сотні, або в помешканні, що сусідує з помешканням своїх козаків.

Четовим командирам,—старшинам, яким призначено мешкати в касарнях, повинно бути, відведено на кожного помешкання з двох кімнат, (за недостаткою й із одної) чи в касарнях своїх сотень, чи в помешканнях біля касарень, де міститься сотня.

174. Для кожної сотенної, батареїної й кур'єнної канцелярії повинна бути відведена окрема кімната.

Зазначені канцелярії повинно з'єднати телефоном з полковою канцелярією.

175. В кожному покою повинен бути образ і крім того повинно бути розвішано: а) пойменного списку козаків, які уміщені в покою; б) опис на скарбові речі, що є в покою; в) різновродні інструкції, наукові підручники та статуты; г) градусник (тепломір) д) відомість про кількість у покою повітря в кубічних мірах, про кількість військових, яку можна вмістити в покою й про те, скільки фактично уміщено; й е) портрет Шевченка, а також портреты українських діячів історичних та сучасних, що визначились своєю діяльністю задля блага Української Народньої Республіки.

176. Розміщуючи ліжка, треба, оскільки буде змога, додержуватись такого:

а) Ліжка ставити так, щоб біля кожного з них, або біля двох зсунутих до купи, був вільний прохід;

б) Рядки ліжок уміщуються так, щоб залишалось вільне місце, яке потрібне для шикування чет і роїв;

в) Забороняється ставити ліжка попід вікнами і вповодж надвірних стін, або вузьким краєм ближче ніж на 1 арш. до надвірних стін, а коли змога,—не присувати їх щільно (тісно) й до внутрішніх стін;

г) Над кожним ліжком мусять бути картка, на якій повинно бути зазначено: ім'я призывце й рік вступу до служби того козака, котрий на

Йому спить, а також число його персонального посвідчення.

д) Не класти на ліжках подвійного рядка дошок, з прошилююю задля переховування там чогось небудь.

е) Роздягаючись на ніч, одєжу вішати на призначених для цього місцях, а не класти під сінник, чи поверх ліжника.

177. Постіль козакa складається з ліжника, простині, подушки з пошивкою і сінника, начинених соломом, чи иншим відповідним до цього матеріалом. Мішки від сінника і пошивки треба прати хоча б один раз кожних три місяці, а солому із сінників та подушок перемінати через кожних 2—3 місяці, при чому солому краще вживати матами, досить грубими.

178. Касарняне майно переховується: а) огнестрільна зброя—згідно з особним додатком до „Поучення для стріляння з р шниць та самопалів“; холодна зброя—з вказівок командира частини; б) споряд—повішеним у призначених місцях або складеним на окремо влаштованих для цього полицях, в) шинелі й кофухи—також повішеними в призначених для цього місцях, г) инші мундирні речі, білизна, чоботи і власні речі козаків—по скринях, шафках або в особних, призначених для цього місцях; брудна білизна—в окремих скринях, мішках, або шухлядах і в нежитлових помешканнях. Скриньки ставити попід ліжка, або поміж ними, або вповдовж стін, д) хліб—окремо від усіх инших речей в особно влаштованих хлібниках (шафах) або полицях, або в торбах (для кожного козакa окрема), яких вішається в зазначених місцях.

Переховувати хліб в скриньках, або в речевих шафках забороняється.

179. Позаручна зброя переховується в сотенному цейхгавзі за відповідністю поміщика каптенармуса, згідно з особним додатком до „Поучення для стрільання з рушниць та самопалів“. Командиру окремої частини надається право установляти й інший порядок переховування позаручної зброї, в залежності від ротаціювання й служби частини.

180. Патрони для варті переховуються в сотенних цейхгавзах за ключем поміщика каптенармуса, в особливо улаштованих для цього ящиках, щоб була змога виймати патрони відразу по-четно; в батарейних цейхгавзах—в особливому ящику за ключем каптенармуса.

Патрони для варті приймаються й здаються начальниками варті.

Про впорядковане та охайливе додержання касарняних помешкань.

181. Всі житлові й нежитлові помешкання й подвір'я повинно завжди додержувати в повній охайності; всюди повинно бути замечено, щоб ніде не було сміття, порохні, павутини або чогось розлитого й не витертого.

182. Забороняється що-небудь класти, або ставити поза груби, шафи й скрині, розліплювати по стінах, прибивати до них цвяшками.

183. По всіх касарняних помешканнях забороняється плювати на підлогу, а для цього мати в потрібній кількості відповідний посуд (не дерев'яний) наповнений водою, або якоюсь протипошесною рідкістю.

Посуд (цей) кожного дня мусить випорожнюватися й вичищатися.

184. Забороняється вивішувати поза вікна білизну, одіж і т. н., викидати або щось виливати за вікна, а також ставити на підвіконня, коли вікна відчинено.

185. Зброю треба чистити в призначених для цього помешканнях по змозі нежитлових.

186. Умивальники повинні міститись в світлих з опалом помешканнях, окремо від опочивалень; біля умивальників мусить бути влаштовано місце для мила; вода в них повинна бути на протязі всього дня.

Після вечірної перевірки воду треба випускати, а умивальники зачищати й прибирати зовні й в середині й після того наливати свіжу воду; брудну воду в цебрах виносити негайно, як повмиваються й виливати в призначене місце.

187. В сінях і перед входами до покоїв треба мати дерев'яні ґратки, солом'яні або з хмизу мати, роґожи чи залізні шкребла до обтирання ніг.

По сходах, сінях і переходах додержувати охайності, взімку розбійати на них натоптаний лід, і де треба, присипати піском.

188. По коридорах або по покоях повинно бути начиння з водою до питва—зроблене так, щоб вода в йому була прикритою й щоби легко було додержувати в середині його чистоту, а при начинні повинні бути кухлі на ланцюжках.

189. Для пересушки білизни повинно бути відведено осібні горища та сушні, окремо для кожної сотні; крім цього на подвіррі з цією ж метою повинно влаштовувати якісь інші приладдя.

Сушити білизну по житловім помешканням забороняється.

190. Прати білизну слід в пральнях, які належить мати в кожній сотні; а коли їх немає, то

пристосувати для прання білизни такі вільні помешкання, в яких можна забезпечити для козаків гарячу воду; в крайнім разі прати білизну в лавні.

191. По кухнях та пекарнях начиння й всю кухенну справу, а по їдальнях столи додержувати начисто обмитими; начиння, кухенну та пекарську справу переховувати в якомусь певному місці, насухо обтертими; доглядати справності начиння.

192. Харчі, хліб та борошно держати справно в лантухах, роскладаючи в світлях уміщеннях на стелажах, щитах і в рундуках. Квас та напусту держати в чистих справних бочках; чопи від бочок з квасом повинні бути дерев'яні.

Кадуби становити на хрещатки, не притуляючи їх до стіни, як мога частіш оглядати та обмивати їх.

193. По горищах та сушнях дозволяється переховувати лише залізні ліжка з щитами та подвійні вікна; не дозволяється приставляти ці речі до лежаків та коминів.

Під час дощу або снігу слухові вікна затуляти; коли-ж вони відчнені, вправляти в їх ґратки, щоб не залітала птиця. Горища та сушні повинно замкнути, а ключ повинен бути у чергового тої частини, яка користується з горища; під час перебування в таборі ключ від горища або сушні переховується в начальника тієї команди, яка залишається доглядати помешкання козаків.

194. Заходити на горища та сушні, до цейгавзів і комори з фуражем завілка, а в разі konieczної потреби зайти з инший час—з безпечними лихтарями.

195. Виходки по всяк час додержувати охайливо; в середині їх завжди повинно бути чисто від бруду та нечисти, а ніччу їх добре освітлю-

вати. Стежки від житлових помешкань до виходків повинно посипати піском, а вночі освітлювати.

Вичистка виходок провадиться вільнонанятими убиральщиками.

196. Виходкові ями як найчастіше вичищати до споду; ставити до цієї роботи козаків забороняється; не допускати, щоб ці ями наповнювались у щерть.

Особливу увагу звертати на провітрювання виходків.

197. Убирати й додержувати чистоти по виходках повинні ті сотні, що з них користуються.

Щоб виходкові й помийні ями, а також смітьярки було вчасно вичищено, повинен пильнувати старшина, що завідує касарнею.

198. По виході до табору, а також тоді, коли частина залишає касарню на довший час, треба зовсім вичистити виходкові ями, вжити всіх заходів до того, щоб винищити сморід і всі виходки позачиняти, окрім тих, які потрібні для команди, що лишається в касарні.

199. Коли виходки стоять поза житловими помешканнями, то вночі для природньої потреби становлять по сінях посмолянні цебри або інше для цього приладдя.

200. Помийні ями вичищати як найчастіше; ставити до цієї роботи козаків забороняється.

Смітьярки не переповнювати; сміття вивозити на призначені місця поза межі росташування частини; смітьярки не вкопувати в землю, а зверху треба накривати неважкою покривною.

201. Щоб убрати помешкання сотні, бунчужний що-дня для цього призначає відповідає кількість робітників, а в кожній четі ще й по кілька козаків, що звуться „почерговими“; робота про-

вадиться по вказівкам бунчужного під безпосереднім доглядом і відповідальністю чергового в сотні.

202. Опоряжають помешкання почергові. Вони повинні: повимітати сміття зіпід ліжок, поміж рядками ліжок, винести все сміття в показане місце; повитирати вікна, двері, козли для рушниць або піраміди, вішалки, груби від пороху; убрати вмивальники, висушити під ними підлогу. Підметати й вносити сміття, а також обтирати від пороху на протязі цілого дня повинні почергові. Викидати сміття в дірки виходків та в грубки забороняється. Замітаючи, треба найбільш пильнувати, щоб не підіймати курави.

203. Крім такого щоденного опоряжання, щотижня, переважно в суботу, по обіді треба змити порох зі стін, заломів, груб і т. и. вибівати та перевірювати на подвіррі матраци, подушки й ліжники, а також витирати підлогу.

204. Під час витирання підлоги, в грубах чи камінах треба затоплювати; теплої ж доби—відчиняти вікна. Витирання підлоги треба закінчувати до 18-ої години.

205. Щоб опоряжати ті місця касарняного росташування частини, що з них користуються спільно, їх треба поділити на ділянки поміж сотнями, що з них користуються.

Приймання палива, опал груб і перевірювання покоїв.

206. Порядок приймання й видачі палива встановлює командир частини. Приймати й видавати паливо не треба під час ранкового заняття.

207. Переносити чи перевозити паливо руками самих козаків поза подвір'ям казарень, в разі потреби, дозволяється.

208. Класти паливо задалегідь на висушування в груби й переховувати його по житлових помешканнях, рубати або пиляти дрова в покоях, коридорах, кухнях й на сходах забороняється.

209. По житлових помешканнях зимою доби повинно було не менш, як 12, та не більш, як 14 градусів по Реомюру; термомір треба вішати оддалік від грубок, але не на навітряних стінах.

210. Коли температуру в житловому помешканні не можна підняти до 12 градусів тепла, то командир сотні повинен про це доповісти по команді. Командир полку повинен негайно з'ясувати причину низької температури й вжити заходи, щоб запобігти їй.

211. Коли опал гроб провадиться вранці, то його треба закінчити за годину перед початком ранкового навчання; коли-ж увечері, то—до 18-ої години; під час міцного морозу й по тих днях, коли витирають підлогу, треба палити в грубах двічі.

212. Щоб правильно додержувати й доглядати груби, командир сотні призначає особного козака-грубника, вивченого палити в грубах. Слідкувати за своєчасним паленням є обов'язок чергового в сотні.

213. Провітрювання в помешканнях робиться в такому розпорядку, якого встановлюється в залежності від місцевих умов наказом частини.

Слідкувати за додержанням цього розпорядку є обов'язок чергового в сотні.

З особливо мурованих груб і вентиляційного приладу треба користуватися, керуючись вказів-

ками власника будинку, який дає писану інструкцію, котру й вішають в кожній кімнаті, що має таку грубу, чи вентиляційний прилад.

214. Віконні квартирки, а літньої пори також і самі вікна, треба відчиняти що-разу, коли люде виходять із касарні, як що негода тому не перешкоджає.

Коли козак перебувають у покоех, то відчиняти, квартирки чи вікна можна тільки з одного боку, звідки немає вітру.

215. Аби покої краще провітрювались, треба (перед і після ранішнього чаю й перед вечірньою перевіркою) виводити козаків з касарень на $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ години на проходку, а під час дежу—до якогось іншого помешкання, й на той час одчиняти квартирки, або вікна й двері, в залежності від добя (річної пори).

216. Палити тютюн по покоех, стайнях, цейхгавзах, біля комор з фуражем і паливом забороняється; козакам можна палити тютюн по відхідниках і в особно вказаних помешканнях, де повинні бути поставлені рязки з водою для кидання недокурків.

217. По тих покоех, які слабо провітрюються, треба тримати невпинно вогонь в одній з тих грубок (камінів), яка знаходиться посередині покою.

218. Догляд за справним опалом груб і за справністю вентиляційних приладів покладається на командирів сотень.

Освітлення касарень.

219. Касарняні помешкання освітляються електричними, газовими, нафтовими лихтарями,

лямпам або-ж в якійсь инший спосіб, з розсуду комахдира частини; він-же встановлює розпорядок приймання й видачі матеріалів для освітлення, кількість ламп на кожний pokій, які саме лампи мають горіти цілу ніч і котрі мають бути погашені о 22 години.

220. По касарняних житлах до 22 години, а зимньою добою і зрана, як козаки встануть, повинні горіти всі лампи; опісля-ж 22 години, коли козаки вже повинні спати, освітлення зменшується (нічні каганці, особні запонки і т. и.); прикручувати лампи, щоб зменшити вогонь, забороняється.

По коридорах, по сходах, по виходах на протязі цілої ночі освітлення повинно бути в повній мірі.

221. Не дозволяється чепляти лампи без димарників на мотузку й над ліжками козаків.

222. Хоронення ламп і лихтарів у чистоті та охайности, вчасна заправа їх і поправке запалювання покладається командиром сотні на одного із козаків-лямпаря. Посаду лямпаря можно сполучити з посадою грубника. За справним освітленням доглядає черговий в сотні.

Росташування в касарнях родинних козаків.

223. Родинам поверхстрокових, як є можливість, даються особливі помешкання в касарнях, але не разом з помешканням козаків, — бажано де-небудь зовні.

224. Помешкання для семей поверхстрокових повинні бути теплі, світлі й сухі, як і помешкання козаків.

225. Відповідальність за охайність і порядок цих помешкань покладається на тих поверхстро-

кових, яких родини займають ці помешкання; стежити за цим покладається на завідуючого касарнями.

226. Всі поверхстрокові повинні жити в касарнях своїх сотень і команд.

Поверхстрокові, яких сем'ї мешкають в касарнях або на приватних квартирах, можуть відлучатися в вільний від навчань час з дозволу командира сотні з касарень до своїх семей, але не ночувати в помешканні сотні (команди) може тільки не більш половини поверхстрокових, а друга половина їх повинна бути присутньою обов'язково цілу добу в сотні.

Р О З Д І Л VI.

Росклад часу й щоденний порядок.

Загальний розклад часу.

227. Час що до початку й скінчення занять зазначається наказом частині на відомий період.

228. Загальна складовість занять (навчань) повинна продовжуватися взимку не менш 5 та не більш 7 годин, а влітку не більш 8 годин у добу. На тактичні навчання, заняття для польової служби, маневри й стріляння, може бути призначено й більш часу, що залежить від необхідности виконання поставленого завдання.

Заняття в майстернях призначати не більш 8 годин на добу; тільки в разі надзвичайної необхідности протяг часу може бути збільшено наказом частині до 10 годин на добу.

229. В усякий частині наказом повинно бути оголошено розклад дня, який складено в залежно-

сти від занять і місцевих умов, згідно зі слідуючим:

а) козаки повинні бути розбуджені не раніше як за 2 години до початку занять; цей час призначається для упорядкування помешкань і коней, для прогулянки, для пиття чаю та до вранішнього огляду;

б) обідати вони повинні біля 12 годин дня;

в) відпочивати по обіді не менш як 1 $\frac{1}{2}$ години;

г) вечеряти між 18—20 годинами (попелудню);

д) зоря повинна бути о 21 годині;

е) в 22 год. всі повинні лягати спати.

Вранішній огляд.

230. За 1 $\frac{1}{2}$ години до початку ранкових занять з приказу чергового в сотні козаки можливої чети вишиковуються в один ряд для вранішнього огляду (прикомандировані на лівому крилі) в призначеному місці й в формі одержі, яку буде зазначено на передодні Ч. К-рами.

До початку огляду повинні прибути до сотні всі командири чет.

231. Огляд провадять — командири чет при допомозі своїх заступників-командирів рот. Кожен з них с початку запевняється по списку чи є всі козаки, а потім питає чи немає хворих; після цього, обходячи ряд і повертаючи його, розглядає: чи всі помились, чи полагоджена й охайна одерж, взуття та споряд; як визнає потрібним, то приказує розстибатись і скинути чоботи й розглядає: чи чисті ноги, білизна й онучі або шкарпетки; оглядаючи руки й ноги, звертає увагу, щоб у козаків не було довгих нігтів. Скінчивши

огляд, намагає полагодити все те, що було примічено, й перешиковує козаків на заняття.

З а н я т т я .

232. На заняття всі військові одягаються в зазначену для цього сотенним форму одягу й вишиковуються, де буде зазначено. Козаки, які вирижаються на кінне навчання або їзду, одягнувшись, їдуть сідлати коней, а потім виводять їх; зброя та амуниція одягаються після осідлання.

233. Перед початком занять в кінноті та польовій артилерії, четовими командирами робиться вдруге огляд, щоби перевірити правильність осідлання та зацуглення, а де треба то й запрягання.

234. На ту годину, яка визначена для початку занять, прибуває командир сотні, батареї або команди й дає розпорядження починати заняття.

235. Після скінчення занять, як що вони провадилися з патронами, рушниці та патронниці переглядаються, аби ні у кого не залишилося патронів.

236. Від навчання та заняття увільняються тільки ті козаки, які справляють службові наряди, а також і ті, котрі мають готувати страву й увільнені від навчання та заняття санітарним старшиною.

Збірка на сполох.

237. На випадок сполоху командир частини наказом частині визначає: місце збірки і порядок вишикування, форму сідлання, порядок приношення

стягу, а також, кому з козаків залишатись в помешканні й не виходити на сполох, який саме обоз запрягати й яким чином видавати патрони.

238. Після зову на сполох козаки в цілковитій готовості йдуть сотнями на загальне місце збірки всієї частини.

239. В місяцях постійного росташування вдарити на сполох в частинах військ може наказати — лише начальник частини, старші над ним начальники та начальник залоги.

Обід і вечеря.

240. Страва повинна бути зварена на годину, яку призначено наказом частині, а м'ясо нарізане порціями або накришено; на ту ж годину повинно поставити на столи: все, що потрібно для їжі; всі ці предмети — в кількості необхідній для вигідного вжитку.

На кожного козака повинен бути посуд для обіду: ложка, виделка та ніж; колиж часом нема посуду, то козаки їдять з похідних казанків. Посуд, ложку, виделку та ніж козак хоронить там же, де й хліб, а на обід приносить їх з собою до столу.

241. З приказу чергового в сотні козаки шикуються й йдуть в ладу до столу, під командою старшого.

242. У помешканні сотні під час обіду та вечері залишаються тільки підчергові.

243. Як що помешкання ідальні або кухні мале й козаки не можуть одночасно обідати цілою сотнею, то обідають командами по черзі.

244. Козаки, коли прийдуть в їдальню, стають за столи й, після команди старшого, співають за-

гально молитву й сідають; потім четові роздавники або черговий в сотні роздає порції м'яса, яких одержано ними ліком від артильника або чергового при кухні; після цього підходять одержувати страву.

Черговий при кухні стежить, щоб козаки, коли вони підходять по страву, йшли криючись гужем, а діставши страву відходили-б до своїх місць, не заступаючи один одному дороги.

245. Козаки добового наряду, джури й арештовані повинні одержувати страву раніш загального обіду; всім козакам, які не обідали разом з другими й не одержували страви раніш, повинно залишити горяч-ї страви в тій кількості, і такої ж якості, як одержали всі інші козаки.

246. В залежності від місцевих умовин, командир частини визначає, чи потрібно співати загально молитву після обіда та вечері й в якому порядкові після цього розховиться.

247. Стороннім невійськовим особам забороняється харчуватись з казана.

248. Після скінчення обіду чи вечері негайно їдальні повинні бути прибрані, а столи, казани, миски та инший посуд вимиті.

В і л ь н и й ч а с.

249. Вільний час дається козакам для відпочинку, та полагодження й приведення до охайности того, що в них не поправне. Вони можуть читати, провадити різні незаборонені майстерства, грати в гри, співати, грати на струментах, аби це не порушувало загального спокою в помешканні й не спричиняло яких-будь перешкод. Грати можна в ті гри, які дозволено командиром частини (шахи, дамки и т. инш.).

В часи після обіднього відпочинку ті заняття, які порушують тишу, а після 22 години всі заняття, гри, майстерства й балачки забороняються.

250. Всі начальники повинні вживати заходів для того, щоб козаки провадили свята та буденний вільний час з користю для себе.

Відповідно з достатками частин та місцевими умовами, пропонується: влаштуванням кінематографа, розмов, читанок з чарівним лихтарем, забавок і т. ин.; допомогати моральному, розумовому та фізичному розвитку козаків, а разом з тим давати їм здорову розвагу; де-які вказівки, що до способів, якими можна допомогти досягненню цієї мети, викладені в додатку 10-му.

В кожній окремій військовій частині необхідно відвести помешкання для влаштування зібрання з буфетом для козаків; з цією метою для поверхстрокових повинно бути відведено особливе відділення.

251. В день свята частини, на свято Різдва Христового, Масниці та Великодних свят повинно особливо поліпшити життя козаків влаштуванням особливих забав та видачею святкового харчування.

Яким чином ліпше всього відзначити ці свята в житті військових про це повинен подбати командир частини.

252. Приносити всякі спиртві напої та пиво в помешкання козаків та й взагалі в росташування касарень забороняється.

253. Видавати горілку козакам дозволяється не инакше, як по вказівці лікаря, яко ліки.

Відвідувачі.

254. В помешкання козаків, у майстерні та етайні без дозволу вартового старшини, пускаються лише служачі своєї частини та начальники, (в стайні—згідно арт. 429 цього Стат.).

Особи, які бажають бачити козаків, прохають на це дозволу від вартового в частині старшини. Вартовий старшина питає прибувчих, з ким із козаків вони бажають бачитись і, дізнавшись по телефону з сотні або з команди чи є такий-то козак, дає прибувшому перепуску в зібрання козаків, керуючись зазначеними командиром полку правилами для побачення з козаками.

Вартовий в зібранню вписує в книжку відвідувачів (додаток 11) ім'я та прізвище й число сотні козака, до котрого прийшли відвідувачі, а також імення, прізвища й адреси відвідувачів і викликає в зібрання козака, котрого бажають бачити.

Побачення можна провадити тільки в час вільний від заняття та служби.

255. Коли частини полку росташовані не вкупі, а в різних місцях, то побачення повинно провадитись в особливому помешканні, котре є зібранням данної частини полку.

256. Побачення з козаками дозволяється щоденно в час вільний від заняття, але не пізніш вечірньої зорі.

257. Відвідувачам забороняється приносити в касарні всякі спиртові напої та пиво.

Ночувати в касарнях нікому з чужих осіб не дозволяється; тільки військові у виключних випадках і під відповідальністю командира сотні, можуть залишатись на ніч.

258. Старшини та цивільні урядовці, коли приходять в частину для власних справ повинні особисто сповістити вартового старшину про причину свого прибуття, після чого він і робить розпорядження про допуст, згідно арт. ч. 336.

Звільнення козаків з двору та у відпуск.

259. Козаки, відпущені з касарень на строк менший доби, рахуються звільненими з двору, а відпущені на добу й більш—рахуються у відпуску.

Звільнені з двору мають при собі лише персональне посвідчення (додаток ч. 12); увільненим у відпуск видаються відпускні квитки (Додаток ч. 13).

260. Увільнення козаків з двору, в години призначені командиром сотні, в час вільний від служби й не пізніш перевірки, дозволяється бунчужним.

261. Звільнення з двору, сполучене з увільненням від якого небудь заняття чи від обіду, а також пізніш вечірньої перевірки дозволяється командиром сотні.

262. Кожному військовому при його вступі до сотні, батареї або команди—видається персональне посвідчення (Додаток ч. 12). Нумерація цих посвідчень провадиться окремо в кожній сотні, батареї, команді.

Числом посвідчення козака та числом його сотні, (батареї) зі скороченою назвою частини відзначаються всі скарбові речі козака, а по бажанню й його власні, як (наприклад) білизна при віддачі для прання, також і його патрони для варті.

Своє посвідчення кожний військовий завжди повинен мати при собі; воно служить, щоб впізнати військового коли його буде вбито, тяжко поранено, або тяжко захворівшого, а також для того, щоб відрізнити дійсного військового від передягненого злочинця.

Коли начальники чи старші будуть вимагати, військовий повинен показати своє персональне посвідчення.

Коли посвідчення буде порвано, тоті воно заміняється новим під тим же числом, коли ж це посвідчення загублено, то видається нове під новим числом.

263. Звільнення у відпуск козаків провадиться згідно з правилами зазначеними в законі. Крім того, від особливо важких причин відпуск може бути дозволено всяк час року: командиром сотні, батареї на 3 доби, командиром куреня (помішником командира полку) на 7 діб, командиром частини—до 1-го місяця. Начальник, який дозволив відпуск, докладає про це по команді командирові частини й видає звільненому відпускний квиток під своїм підписом.

264. Перед звільненням з двору й відбуттям у відпуск, а також після повернення назад, військовослужачі повинні з'явитися до свого безпосереднього начальника, а крім того козаки й ланкові—з'явитися, а підстаршини заявити вартовому в сотні; безпосередньому начальникові козаки, які повертаються після вечірньої зорі, з'являються перед ранішнім оглядом.

Ті, кого звільняють з двору, перед відходом з'являються до вартового в сотні, й одержують від нього свої персональні посвідчення, а він крім

того оглядає—чи по формі й чепурно вони одягнені, й записує у книжку увільняємих (Додаток ч. 14); коли ж, вераються назад, вони віддають йому свої посвідчення, й в книжці увільняємих зазначається, в якій годині й в якому вигляді вони з'явилися (вернулися).

Звільняємі в відпуск перед виїздом і після повернення назад з'являються вартовому в сотні, подають йому свій відпускний квиток, а він їх оглядає.

Вирядження до лазні.

265. До лазні козаки виряджуються бунчужним командами.

Начальник команди повинен перед виходом до лазні й після повернення з неї показатися бунчужному й вартовому в сотні й сповістити про вихід і повернення команди.

Арештовані виряджуються до лазні 2 рази на місяць в ті дні, які зазначено наказом частини.

Порядок вечірньої зорі.

266. В 20 год. 45 хвил. з приказу вартового в частині старшини, вартовий сигналіст, (сурмач) дає сигнали: „оповістку“, а о 21 годині— „зорю“.

Після оповістки бунжужний оповіщає наряд на службу слідуємого дня й прочитує ті статті наказу частині, котрі стосуються до сотні.

267. Після вечірньої зорі підчерговий, коло брами, або коло входу в помешкання козаків, нікого не випускає, й впускає лише військовослужачих своєї частини, увільнених з двору й у від-

пуск, усіх начальників, вартового, бунчужного й вартового в частині й осіб, котрі мають особливий дозвіл від вартового в частині старшини.

268. В 22 годині, коли козаки лягають спати, вартовий в сотні перевіряє по спискові всіх військових сотні, а також одержує відомости про відсутніх від бунчужного й про це доповідає вартовому в частині старшині.

Р О З Д І Л VII.

Наряди на Внутрішню службу.

Добовий наряд.

269. Щоденно наряджаються, складаючи добовий наряд частини:

- а) варта, або варти частини й дозори (піші, або кінні),
- б) гонці й посланці.
- в) вартові, чергові й підчергові.

Для окремої частини:

а) вартовий в частині старшина. б) черговий бунчужний (в окремих курінях, в кінноті й в артилерійських бригадах і окремих дивізіонах, черговий—четовий підстаршина); в) черговий в прийомному покою й околodку (шпиталю), г) черговий медичний фершал; д) черговий ветеринарний фершал в кінноті та польовій артилерії), е) черговий в загальних кухнях і пекарнях; ж) черговий підстаршина в козацькій крамниці; з) черговий сурмач; і) черговий в канцелярії писарь.

Д л я с о т н і :

а) черговий, б) три підчергових, в) черговий в стайнях (в кінноті, в польовій артилерії й в командах піхоти, де тримаються коні); г) підчергові в стайні, відносно кількості коней (в кінноті й в артилерії по три від кожної чети).

270. Крім того, в залежності від умов росташування, командир частини може відряджати: а) помішника вартового в частині з молодших старшин і б) підчергового в чайні й козаській крамниці, підчергових коло брами, або під'їздів помещкань й других добових чи тільки нічних. які виставляються, де з'явиться в них потреба.

271. Коли частина полку (артилерійська бригада) росташована окремо, то помішник вартового старшини наряджається обов'язково.

На одного з чергових в сотні в окремо росташованій частині полку (артилерійській бригаді), покладається виконання обов'язків чергового буначужного; для цього можна наряджати й окремого чергового підстаршину.

На погляд командира частини, помішнику, який вартує в окремо росташованій частині полку (артилерійській бригаді), можуть бути надані всі права, а також покладені всі обов'язки вартового в частині старшини.

В окремо росташованих сотнях (батареях, командах) вартові старшини не наряджаються.

272. В окремих командах, в залежності від їх числового складу, на погляд командира частини, може бути відряджено в поміч черговому тільки одного підчергового.

273. Підчергових, яких призначено до наряду на добу, повинно бути три черги; тих підчергових, що призначено тільки на ніч—дві черги.

В дві черги на цілу добу призначаються підчергові шпитальні служники.

Підчерговий в чайню та крамницю козаків призначається один.

Коли мало козаків та в інших випадках, з погляду командирів частин, дозволяється встановлювати наряд всіх добових підчергових тільки на дві зміни, оголошуючи про це в наказі частини.

Дозор розраховується на одну, дві або три черги, в залежності від протягу служби.

274. Число варт, котрі виставляються частиною військ і число стійок в кожній варті, призначаються командиром частини, в залежності від умови росташування й встановленого способу охорони скарбового майна.

До стягів, грошової скриньки і до арештованих козаків, які містяться в загальній камері, а також і тих, що відбувають кару по суду, вартівників повинно ставити обов'язково.

275. Одзив, а як треба, то і перепуск для варт частини, щоденно призначається командиром частини й повідомляється осавулом частини новому вартовому в частині старшині.

Варти частин виконують службу в усьому згідно статуту Залогової служби і на підставі артикулів цього статуту.

276. Дозори відряжаються згідно з окремим розпорядженням командира частини й виконують службу на підставі артикулів цього статуту.

277. Гонці та посланці виражаються згідно статуту Залогової служби; в склад добового наряду частини входять тільки ті з них, які зара-

ховані комендантом в роспис наряду варті, складений ним-же згідно цього статуту.

278. Решту добового наряду частини призначає її командир.

На виконання добового наряду частини щодня призначається по черзі вартова сотня; коли-б одної сотні не вистарчило, то в додаток призначається ще одна сотня, переважно з того-ж самого куреня в міхоті, й з того-ж дивізіону в артилерії.

В крайнім випадку наряд може бути збірним.

Наряд оповіщається щодня наказом частини з зазначенням часу до розводу.

279. За начальників варті частини та за начальників дозорів (кожної черги) призначаються підстаршини або ланкові.

Гонцями та посланцями—козаки згідно зі Статутом Залогової Служби.

Черговими-підстаршини та ланкові, або письменні козаки старшого строку служби; підчерговими—тільки козаки.

280. Крім добового наряду (хатнього) військові частини несуть наряди в залозі—згідно зі Статутом Залогової Служби.

Залоговий наряд (міський) оповіщається також наказом частини; при чому наряд на випадок пожежи, як і хатній—щоденно.

Роспорядок призначення нарядів та зрівнючий поділ їх.

281. Всі наряди поділяються та зрівнюються між сотнями, (батареями) осавулом окремої ча-

стини, згідно кількості складу їх і на підставі вказівок командира частини.

Примітка: Коли немає можливості, поділювати й зрівнювати наряди між сотнями, осавул поділяє й зрівнює їх тільки між курінями.

Поділ і зрівнювання наряду між сотнями одного куріня робиться курінним осавулом; відомість зробленого наряду надсилається до канцелярії полку.

Поділ і зрівнювання всіх чергових нарядів на службу й на роботи між четами виконують бунчужні й четові к-ри на підставі цього Статуту.

282. Наряди повинні бути оповіщені на передодні; козакам—на вечірній перевірці.

Вночі на передодні наряду ті, що призначаються в наряд, не повинні виконувати ніякої служби; в день наряду вони беруть участь в заняттях, але їм треба дати час приготуватись до наряду, та до перевірення обов'язків, які вони мають виконувати; в день, коли повертаються з варті, з чергування й добової служби в дозорі, має даватись відпочинок згідно з вказівками командира частини.

Справоздання з нарядів.

283. Четові зазначають наряди козаків на окремих аркушах нарядів (додаток 3), які складаються в четах окремо на кожний місяць; ці аркуши нарядів повинно вивішувати в помешканні чети й ними керуються бунчужні для зрівнювання нарядів.

284. Роспорядок ведення нарядів такий:

На початку кожного місяця записуються прізвища всіх козаків, які служать в четі, а також тимчасово призначених, зазначаючи хто й яку посаду займає.

Щоб зрівняти наряди, як на службу, так і на роботу, їх повинно поділити на категорії; кожній категорії повинна відповідати окрема шпальта.

Проти прізвища кожного, призначеного на роботу, або на службу, зазначається чорнилом у відповідній сторчовій шпальті дата, коли наряд виконувався, коли хтось звільнювався від наряду через те, що він виконує якісь господарські або особливо накладені на нього обов'язки (швець, кравець, каптенармус, сотенний писар і т. и.), то в відповідну гратку ставиться знак X, а коли хто хворий, або користується відпочинком, то знак хв.

Проти прізвищ козаків, яких призначено по зачергою (покараних) дата підкреслюється (наприклад 15).

Аркуши нарядів зберігаються цілий рік.

285. Кількість чергових нарядів козаків повинна бути позмозі зрівненою в кожній категорії нарядів.

Коли б цього не можна було досягнути на протязі одного місяця, то наряди зрівнюються протягом 2-х місяців; для цього в кінці місяця проти кожного прізвища складається підрахунок виконаних в кожній категорії нарядів; ці підрахунки належить переносити у четові аркуши слідуєчого місяця.

286. Бунчужний, згідно з вищезазначеним,

складає особливий аркуш нарядів підстаршин та ланкових.

Коли бунчужний сам складає загальну для всієї сотні чергу нарядів, то й аркуш нарядів повинен бути загальний.

Р О З Д І Л VIII.

Розвід і зміна добового наряду; вирушення і похід номанд.

Розвід і зміна добового наряду.

287. Розвід добового наряду частини провадить вартувий старшина, який заступає на варту в ту годину, котру призначає командир частини.

288. Всі особи добового наряду змінюються під час розводу, крім чергових в кухнях, які стають на чергу в ту годину, яку призначить командир частини з тим, щоб новий черговий приймав харчі, з яких має варитись страва на майбутній день, і змінюються після роздавання страви, звареної з цих харчів.

289. За півгодини до розводу, з розпорядження чергового в сотні всі, кого призначено до наряду, збираються в призначеному помешканні, оглядаються й перевіряються бунчужним в знанні тих обов'язків, які їм належить виконувати; бунчужний оглядає також і коней тих козаків, яких призначено на службу верхи.

290. Під час розводу, з розпорядження чергового бунчужного (четового підстаршини), всі особи добового наряду збираються в зазначеному для розводу місці, за винятком дозорів, чергових фершалів і писаря та підчергових в стаїні.

291. Для розводу особи добового наряду шикуються: на правому крилі варті; ліворуч варті-

гонці та посланні в два ряди; ліворуч останніх—чергові, ззаду яких становляться їх підчергові; на правому крилі варт становиться—вартовий сурмач (трубач); черговий бунчужний (четовий—підстаршина)—на правому крилі всього розводу.

292. Розвід добового наряду провадиться так, як і залогового наряду згідно зі Статутом Залогової Служби.

293. Для зустрічі вартового в частині старшини команду для віддання шани подає його помішник, а коли його нема—черговий бунчужний (четовий підстаршина).

По цій команді варта віддає шану, як встановлено для мійських варт, а всі інші особи як в ладу; але при цьому помішник вартового старшини, черговий бунчужний (четовий підстаршина) й всі чергові підносять руку до шапки.

294 Коли частина стоїть не в одному місці, командир її зазначає хто з осіб наряду повинен прибувати на розвід.

Вирушення й похід команд.

295. Всяку команду, яка відправляється з сотні, збирає черговий в сотні. Про те, що команда готова, черговий доповідає бунчужному. Останній оглянувши команду, призначає начальника та його помішника, наказує видати персональні посвідчення й відправляє її.

296. Збірну команду від частини, збирає черговий бунчужний (четовий підстаршина); він же виконує все те, що зазначено для бунчужного у попередньому артикулі, але відправляє команду після доповіді вартовому старшині; останньому черговий бунчужний (четовий підстаршина) доповідає, коли прибули команди.

297. Про команди, що відправлено з сотень, чергові в сотнях доповідають черговому бунчужному (четовому підстаршині), а останній—вартовому в частині старшині; в такому ж порядку доповідається, коли прибувають команди.

298. Відповідає за вчасне вирушення команд, які призначаються від частини, вартовий старшина.

299. Команди йдуть походом на місце призначення так, як цього вимагає Муштровий Статут; помічник начальника команди стає на лівому крилі, йде, криючись за начальником, і командою „*струнко!*“ він попереджає останнього про начальників та старших, які переганяють команду; тоді начальник команди для відання шани командує тільки: „*Вправо (вліво) —глянь!*“

Команди повинні триматись боку шляху (вулиці) й не йти по тротуарах (пішоходами).

300. Підводи, які належить відправляти, збираються всі разом і висилаються одночасно, причому призначається начальник.

Підводи рушають правим боком шляху (вулиці), не ростягаючись.

Сідати на підводи з клажею можуть тільки югонці й то моли від цього клажа не попусується.

Коли до підвод надається команда, то вона йде за ними.

Коли при підводах немає окремої команди, то начальник, коли він є при них, вирушає з останньою.

301. Начальник всякої команди повинен з'явитись в місце призначення до тієї особи, в розпорядження якої призначено команду, а коли команда вернеться — черговому в сотні й бунчужному; начальник збірної команди по поверненню повинен

з'явитись черговому бунчужному (четовому підстаршині).

302. Коли за начальника команди — старшина, то про час вирушення команди й її повернення, він повинен повідомити вартового в частині старшину.

Р О З Д І Л ІХ.

Обов'язки осіб добового наряду.

Загальні обов'язки.

303. Без дозволу або приказу вартого в частині старшини особи добового наряду не мають права залишати або передавати кому-небудь свої обов'язки.

Вони звільняються від всіх навчань та занять, за винятком призначених в наряд тільки на ніч, та дозорів, що не несуть службу цілу добу; ці особи беруть участь в заняттях згідно розпорядження командира частини.

304. Чергові, підчергові та інші військові, які виконують службові наряди, в разі порушення їх начальниками—як постійними, так і тимчасовими, які виконують службу по наряду, а також старшими яких-будь правил, виконання яких торкається їх обов'язків, повинні вічливо доповістити тим начальникам існуючі правила. При залишенні-ж цієї доповіді без уваги вони повинні доповістити про це по команді.

305. Вартовий в частині старшина зустрічає, рапортує й ровадить в помешканнях частини всіх своїх начальників, починаючи з командира

частини й старших над ним, а також і всіх генеральних старшин.

306. Коли завітає до касарень хто-небудь зі старших начальників управлінь військових єднань, в склад яких входе ця військова частина (наприклад: корпусовий інженір, дивізійний санітарний старшина, інспектор артилерії и т. и.), вартовий в частині старшина супроводить його по помешканням частини.

307. Коли завітає до сотень, батареї та команд хто-небудь з начальників, починаючи з К-ра полку і старших над ним, а також з начальників Штабів, починаючи зі Штабу дивізії, черговий в сотні, батареї та команді негайно доповідає про це вартовому в частині старшині.

308. Вартові старшини, чергові підстаршини й козаки повинні зустрічати, рапортувати й провадити всіх своїх начальників зі старшин.

309. Чергові рапортують так, як це зазначено в арт. 36—37 цього Статуту; по відрепортуванні, вони роблять крок вбік, а потім зостаються при начальникові. Зразки рапортів зазначено в додаткові 15-му.

310. Чергові: бунчужний (четовий підстаршина), фершал, писар і сурмач не рапортують.

311. Всім без винятку черговим і підчерговим забороняється скидати споряд, роздягатись, розсьобуватись і лягати.

Обов'язки вартового в частині старшини.

312. Вартовий в частині старшина, безпосередньо підлягає командирові частини. Йому підлягають всі особи добового наряду. Що до варт

частини й дозорів, то він несе обов'язки доглядаючого за вартами згідно зі Статутом Залогової Служби.

Перед вступом на варту він чинить розвід добового наряду.

313. На розводі він оглядає й стежить за тим, щоб всі, кого призначено в наряд, були охайливо одягнені й встановлені на той день формі; щоб коні кінних посланців були осідлані так, як слід; перевіряє кількість призначених до наряду, а де кого з них по своєму міркуванню і в знанні їх обов'язків.

Після розводу вкупі з попереднім вартовим в частині старшиною перевіряє кількість арештованих козаків, правдивість їх утримання й одержує від нього книгу про арештованих (додаток 16).

Виконавши вищезазначене, він разом з попереднім вартовим доповідається командирові частини, коли останній є або мешкає там, де стоїть частина, й рапорує про вступ до варті; попередній вартовий рапорує про здачу варті; коли є присутнім старший начальник, то вартові рапортують останньому.

Примітка: Коли командир мешкає поза межами частини, він встановлює порядок вартових.

314. В разі, коли він узнає про небезпеку, якою загрожують частині злочинці, негайно доповідає командирові частини та вживає заходи аби перемогти цю загрозу.

315. Відповідає за порядок в межах частини.

Коли він зауважить порушення порядку й признає необхідним арештувати порушителей, за для припинення цього, то вживає невідкладні заходи для арешту всіх військових, а за стар-

ших від себе негайно доповідає командирові частини.

316. Невідхідно пробуває в частині й мешкає у вартувій кімнаті; коли виходить звідтіля по справах варті, залишає відомість про те, куди пішов.

Коли несподівано захворіє, сповіщає про це командира частини, але без його дозволу залишати варту не може.

317. Під час вартування він повинен обійти всі помешкання не менш одного разу вдень і одного разу вночі, коли частина росташована в одному місці; коли частина росташована в різних місцях, обходить касарні згідно з вказівками командира частини; про спостережені безпорадності й свої розпорядження доповідає командирові частини.

318. Він повинен знати кількість: а) хворих у прийомному покою (лазареті) й сколодку частини, б) арештованих козаків і в) хворих коней у ветеринарному лазареті.

319. Він відповідає за вчасне вирушення всіх команд, котрі призначені від частини. Оглядає й в свій час відправляє всі призначені по особливому наряду варті, які не були на розводі залогового або свого добового наряду.

Як-що не прибуде хтось зі старшин призначених на варту або для супроводження команди, негайно сповіщає канцелярію (осавула).

Робить наряд робітників, незазначений наказом або приказом частині, коли визнає такий наряд необхідним.

320. В годину, яка призначена для вечірньої зорі, він дає розпорядження подавати відповідні сигнали, стежить аби перевірка сирізь провадилась в

єдин час і сам повинен бути на перевірці в якій-небудь з сотень (батареї, команд).

321. Коли б трапилася пожежа, повідь і т. и. в межах частини, або поблизу неї, негайно сповіщає про це командира частини й віддає розпорядження, щоб виходили люди, виводили коней і рятували майно з помешкань, яким загроджує небезпека; віддає розпорядження аби було приставлено до місця пожежи приладдя проти пожежи і сповіщено найближчу вогневу команду.

322. Коли прибуде командир частини або хтось зі старших начальників до місця випадку, доповідає їм про віддані розпорядження.

323. На випадок виниклику на сполох, вживає заходів, аби вся частина й її командир були негайно сповіщені про це.

324. Одержавши записку про арешт козака, коли є вільне місце, чинить на ній напис згідно арт. 514 цього Статуту; записує в книгу арештованих (Додаток 16), яка є в вартувій кімнаті, необхідні відомости з записки, згідно з заголовками книги; одібрані у арештованих козаків гроші й коштовні речі одсилає до командирів відповідних сотень.

Коли вільного місця нема, зазначивши про це в записці, повертає її назад.

Коли необхідно прийняти арештованого негайно, а нема вільного місця, віддає розпорядження прийняти арештованого, увільнивши згідно арешту переважно тих арештованих, яким кінчається строк.

325. Військових своєї частини, які вчинили бешкет поза касарями й надіслані до частини, відправляє до своїх сотень і команд, а ареш-

тованих відсилає до обахти; в разі потреби, негайно доповідає командирові полку.

326. Коли від командира частини було одержано дозвіл побачитись з арештованим козаком, дає такий особі записку з власним підписом для подання вартівничому.

327. В дні, які зазначені наказом частині, віддає розпорядження, щоб арештованих козаків відправити до лазні.

328. Стежить за правдивим утриманням арештованих і за їх харчуванням, за одежою, білизною й за охайливістю тіла; віддає вчасне розпорядження про звільнення козаків зпід арешту.

329. З козаками, яких доставили дозори, міліція або чергові, чинить так: козаків своєї частини відсилає до сотні або арештовує, повідомляючи про це сотні, до яких належать арештовані; козаків кнших частин затримує й повідомляє про це частину, до якої вони належать, вимагаючи надіслання приймача й сповіщаючи з приводу чого ці козаки затримані.

Коли арештований належить до військ иншої залоги, то повідомляє комендантське управління.

330. Приймає скарги сторонніх осіб на козаків, записуючи ім'я призвище й мешкання особи, яка подає скаргу; доповідає про це командирові частини.

331. Про допроваджених сотенними черговими приватних відвідувачів, яких спостережено в доганих вчинках, доповідає командирові частини; коли виявиться необхідним, затримує таких осіб, поки прибуде міліція.

332. У випадку особливого в сотні, або між арештованими бешкету, який вимагає вжиття не-

відкладних заходів, негайно повідомляє про це командира частини, а за його відсутністю старшого після нього, а сам повинен прибути на місце бешкету, упевнитись чи повідомлено сотенного й вжити відповідних заходів.

Коли прибуде командир сотні, він передає йому розпорядження в сотні, залишаючи на своїй відповідальності розпорядження в частині, поки прибуде командир частини або старший після нього, яким доповідає про те, що трапилось і про вжиті заходи.

333. Коли біля касарень буде знайдено мертве тіло, доповідає командирові частини, сповіщає міліцію, ставить вартівника до мертвого й віддає розпорядження додати до варти козаків для нової стійки.

Так само чинить у випадку наглої смерті або самогубства козака, посилаючи крім того за лікарем; але міліцію в цьому випадку не сповіщає.

334. У випадку хвороби або значної недбайливості когось з осіб добового наряду робить розпорядження про негайну зміну його, а коли потрібно-арештує винного.

335. Пускає до касарні за дозволом командира частини сторонніх старшин і цивільних, що прибули по справах служби й доповідає командирові частини про все, що ними зауважено.

336. Питає дозволу командира частини на відвідування й огляд помешкань частини особами військової й інших установ не по справах служби.

337. Дозволяє відчиняти загальний відділ грошової скриньки, згідно з наказом частині й крім того з писаного дозволу командира частини. Відчиняти загальний відділ грошової скриньки до

звоняє господареві полку тільки вкупі зі скарбником.

До скарбничого відділу скрині, пускає скарбника завжди, коли він того вимагає; про допуск його видає наказ вартівничому, який ставив стійку у грошовій скриньці.

338. Росташовує на ночізлю ті команди, що прибули до частини, а також поодиноких осіб, коли про це було видано раніш приказу.

339. Оглядає разом з санітарним старшиною м'ясо подане до частини; м'ясо, що не відповідає умовам, складеним з доставником, не дозволяє приймати.

340. Після 22 години приймає доповідь від чергових в сотнях, батареях і командах і, на підставі цих доповідей, а також й того, що сам зауважив, складає вечірній рапорт (додаток 17), який надсилає до командира частини.

341. О 8 годині приймає ранішню доповідь чергових; складає рапорт, в який поміщає все зауважене під час вартування (додаток ч. 18).

Цей рапорт вартувий в частині подає командирові полку під час зміни, коли він разом з новим вартувим являється до нього; а коли по умовам росташування командир частини персональну явку вартувих одмінює, тоді рапорт надсилається до полкової канцелярії.

342. Зміна вартувих старшин в частині проводиться після зміни всього добового наряду чергових і всіх варт.

Обов'язки помішника вартового старшини в окремій частині.

343. Поміщик вартового старшини безпо-

середньо підлягає останньому й виконує його доручення що до вартування.

Помішникові, як і вартовому старшині, підлягають всі особи добового наряду частини; що до варті в частині й дозорів він несе обов'язки помішника доглядаючого за вартами, згідно зі Статутом Залогової служби.

Помішникові, який вартує в окремо розташованій частині полку (артилерійській бригаді) підлягають, на зазначених підставах, тільки особи добового наряду цієї частини; про все, що вони доповідають йому, він доводить до відома вартовому старшині.

Черговий бунчужний і черговий четовий підстаршина.

344. Черговий бунчужний (четовий підстаршина) підлягає вартовому старшині й його помішникові.

Йому підлягають чергові в загальних кухнях і пекарнях, в чайні й казачій крамниці, черговий сурмач і зовнішні підчергові.

345. До печатку розводу він збирає в зазначеному місці осіб добового наряду, оглядає, й коли розвід готовий, доповідає помішникові вартового старшини, а потім з приказу останнього, — вартовому старшині.

346. Вчасно збирає всі збірні з частини команди, чинить їм розрахунок, оглядає їх, призначає начальника й, по доповіді вартовому старшині, виражає їх.

Про прибуття збірних команд також доповідає вартовому старшині.

347. Стежить за додержанням порядку в подвір'ях і взагалі зовні помешкань, але в межах росташування частини; час од часу, як вдень, так і вночі, обходить двір, а також майстерні й інші пустки.

348. Перевіряє справність не тільки підлеглих йому осіб добового наряду, але й всіх чергових і підчергових в частині й дозорів.

349. В разі потреби йому можуть підлягати дозори й тоді він виконує відносно них обов'язки вартівничого, зазначені в арт. 452 цього Статуту.

350. Після 22 години, коли всі чергові збираються для рапорту, доповідає про них вартовому старшині.

Черговий в прийомному покою, або в лазареті частини.

351. Черговий в прийомному покою (лазареті) підлягає вартовому в частині старшині й його помішникові, а в порядку внутрішньої служби—старшому санітарному старшині (а де є—господареві лазарету) й доглядачу за хворими.

Йому підлягають підчергові лазаретні служники во всьому, що не стосується до пильнування й догляду за хворими.

352. Стежить за охайливістю помешкань, начинням і за встановленим освітленням у прийомному покою (лазареті), а також за внутрішнім порядком в помешканні тих мозаків лазаретної команди, які мешкають у прийомному покою (лазареті).

353. Стежить аби почергові лазаретні служники завжди, як удень, так і вночі пробували на

своїх міснях і сумлінно виконували свої обов'язки.

354. Стежить за поведінкою хворих козаків, дозволяє побачення, керуючись цим Статутом, тільки з тим, з ким дозволить санітарний старшина, не дозволяє відвідувачам без дозволу санітарного старшини приносити хворим щось з їжі, або питва.

355. Пильнує, щоб видужавші козаки, яких відправляють з прийомного покою, були одягнені тепло й охайливо й щоб їх було відпущено командою.

356. Під час медичного огляду стежить, щоб козаки, які приходять на огляд не вчиняли бешкетів.

357. Пильнує, щоб хворим козакам вчасно була доставлена й роздана призначена для них страва.

358. Відлучаючись по справах служби з прийомного покою (лазарету), передає виконання своїх безпосередніх обов'язків черговому фершалові, а коли останній буде зв'язаний виконанням своїх безпосередніх обов'язків, одному з підчергових лазаретних служників.

359. Після зорі з'являється до вартового старшини.

Черговий медичний фершал.

360. Черговий медичний фершал підлягає вартовому в частині старшині й його помішникові.

Йому підлягають в пильнуванні й догляді за хворими козаками підчергові лазаретні служники.

361 Він повинен невідступно пробувати в прийомному покою (лазареті) частини; знати кількість хворих, рід слабости, призначене лікування й страву кожного.

362. Ранком він записує призвища всіх прибувших хворих козаків в особливу книгу (Додаток 25) і відзначає який саме день кожен з них приходить.

363. Коли буде доправлено до прийомного покою (лазарету) несподівано захворівшого козака, подає йому першу поміч; коли доправлення до прийомного покою (лазарету) несподівано захворівшого є неможливе або небезпечне, по запрошенню з сотень сам негайно прибуває до захворівшого з лазаретним служником і з фершальською торбинкою, а коли треба то і з ншами; в обох випадках негайно повідомляє санітарного старшину й старшого (класового) медичного фершала.

364. Коли вимагає вартовий в частині старшина або вартівничий, негайно прибуває до вартівні для огляду несподівано захворівших арештованих козаків.

365. Щоденно під час розводу подає вартовому старшині відомости про кількість хворих в частині.

366. Пильнує, щоб підчергові лазаретні служники сумлінно виконували свої обов'язки, що до пильнування й догляду за хворими козаками.

Черговий ветеринарний фершал.

367. Черговий ветеринарний фершал підлягає вартовому в частині старшині й його помішникові.

Йому підлягають чергові у ветеринарному лазареті.

368. Він повинен перебувати в помешканні ветеринарного лазарету; знати кількість хворих коней у ветеринарному лазареті, рід хвороби кожного, призначене лікування й скільки часу пробув у лазареті; стежити, щоб добре доглядали за кіньми, годували й чистили їх.

369. Коли будуть приставлені до ветеринарного лазарету хворі коні, за відсутністю ветеринарного старшини, подає їм першу поміч; а коли ж допровадить захворівшу коняку до лазарету не можна, сам негайно прибуває туди з ветеринарною справою; про свої вчинки в обох випадках негайно повідомляє ветеринарного старшину й старшого ветеринарного фєршала.

370. Щоденно під час розводу подає вартовому старшині відомости про кількість хворих коней.

Черговий в загальних кухнях і пекарнях.

371. Черговий в загальних кухнях і пекарнях підлягає вартовому в частині старшині. Його помішникові й черговому бунчужному (четовому підстаршині).

Він призначається тільки в тому випадку, коли кухні або пекарні де-кількох сотень містяться вкупі або коли де-кілько сотень мають загальні кухні й складають одну артіль.

372. Він пильнує, щоб кухні й пекарні ранком старанно припрятувались і охайливість в них додержувалась протягом всього дня; стежить аби після обіду й вечері начиння було обмито й схо-

вано; щоб харчі, хліб і борошно в лантухах були держані в порядку, не роскидані й прикриті; щоб дрова не складали на піч; щоб на кухнях і пекарнях без потреб не збирались козаки й щоб вогонь гасили в зазначений час.

373. Рапортує про кількість козаків, які годуються з казана, яка готується страва й вагу порцій, коли вони нарізані. (Додаток 15).

Черговий і підчерговий в козацькій чайні й крамниці.

374. Черговий в чайні підлягає вартовому в частині старшині, його помішникові, черговому бунчужному (четовому підстаршині) й старшині завідувачому чайною,

375. Стежить за порядком і чистотою в помешканні чайні й крамниці й біля них; не дозволяє гармидеру й порушення благопристойности. Осіб, які порушають порядок, усовує з помешкання чайні; не допускає нікого за прилавок крамниці й в коморі крім служників крамниці.

Не дозволяє продажі недобрячих або заборонених продуктів (горільчаних).

376. Коли хто заявить скаргу та погану вартість, неповну вагу та дорожнечу краму, повинен перевірити правдивість заяви й доповісти про це старшині, який завідує чайнею, і вартовому старшині.

377. Після 21 години зачинає чайню й крамницю й іде з доповідю до вартового в частині старшини.

Обов'язки чергового в зібранні козаків.

378. Черговий в зібранні козаків підлягає вартовому в частині старшині, його помішникові та черговому бунчужному (четовому підстаршині), а що до порядку внутрішньої служби—завідуючому зібранням. Він призначається з підстаршин.

379. Він стежить за порядком у зібранні та біля нього, за охайністю помешкань та начиння й за встановленим освітленням, за служниками зібрання, щоб вони завжди пробували на своїх місцях та виконували свої обов'язки.

Він нікого не пускає за прилавок буфету, в комори та кухню, крім служників зібрання.

Про всі непорозуміння з приводу поганої вартости продуктів і неповної ваги порцій доповідає вартовому в частині старшині й завідуючому зібранням.

Стежить, щоб ніхто не псув або не виносив зібранського майна.

380. Не допускає в зібрання сторонніх осіб, крім тих, що мають на те дозвіл від вартового в частині старшини, яких він і записує в мнигу відвідувачів.

Військовим інших частин військ дозволяє вхід у зібрання тільки в тому разі, коли вони є гостями військових своєї частини й приходять разом з останніми; особи, які запрошували гостей, відповідають за їх поведінку.

381. Не допускає гармидера й порушення пристойности. Осіб, які порушають порядок, усуває з зібрання.

Не дозволяє, щоб приносили питво, котре заборонено тримати в зібранні.

Стежить, щоб не було заборонених грань (у карти або яких інших на гроші).

382. Після 21 години зачинає зібрання; після чого обходить і оглядає всі кімнати, щоб хто-небудь не залишився в зібранні, щоб всі двері й вікна було зачинено, вогні погашено та начиння вимито. Тільки після цього з'являється з рапортом до вартового в частині старшини.

383. Під час улаштування танцювальних вечірок, концертів або вистав, порядок допуска сторонніх і час вечернього закриття зібрання визначається командиром частини в залежності від місцевих умов.

Обов'язки чергового в крамницях та зібранні при частинах, котрі росташовані окремо.

384. В разі коли частина полку росташована окремо, крамниця й зібрання для цієї частини можуть бути скупчені в одному помешканні й тоді призначається один загальний черговий в крамниці й зібранні, який виконує вищезазначені обов'язки чергового в чайні та зібранні.

Як що окремо росташована одна сотня або батарея, тоді крамниця й зібрання (чайня) цієї сотні можуть бути улаштовані в помешканні при сотні, батареї. В такому разі черговий сотні виконує обов'язки й чергового в крамниці та зібранні (чайні).

Обов'язки чергового сурмача.

385. Черговий сурмач, підлягає черговому в частині старшині, його помішникові й черговому бунчужному (четовому підстаршині).

Він повинен перебувати в помешканні поблизу від кімнати вартового старшини і давати сиг-

нали не инакше, як з особистого наказу останнього або начальників не нижче командира полку.

Обов'язки чергового писаря в канцелярії.

386. Черговий писар в догляданні внутрішнього порядку в канцелярії підлягає вартовому в частині старшини, а відносно виконання фахових своїх обов'язків, керується вказівками осавула частини.

387. Він повинен невідступно перебувати в канцелярії, стежити за чистотою та порядком в ній і не пускати сторонніх осіб до канцелярії.

388. Він приймає всі коперти та розписується в отриманні їх; записує всі службові розмови по телефону; перевіряє прибуття посланців, призначених до канцелярії, записує їх прізвища в книгу, й вв'язує їх по черзі з паперами та копертами.

Обов'язки чергового в сотні, батареї та команді:

а) Загальні обов'язки.

389. Черговий в сотні підлягає вартовому в частині старшини та його помішнику, а в порядку внутрішньої служби — безпосередньо своєму бунчужному.

Йому підлягають всі призначені в сотні підчергові.

390. За пів години до розводу, новий черговий оглядає підлеглих йому підчергових і пере-

віряє наскільки вони знають свої обов'язки; далі, в призначеному помешканні, збирає всіх козаків нового добового наряду на перегляд бунчужному; нарешті, від попереднього чергового одбирає відомости про присутню кількість козаків і тих, що є в розході й веде своїх підлеглих на розвід добового наряду; повернувшись з розводу, разом з попереднім черговим, з'являється бунчужному, рапартує йому про вступ на чергування й доповідає про всі спостереження та розпорядження, які зроблені вартовим старшиною.

391. Пильнує за додержанням внутрішнього порядку в сотні та за точним виконанням всіма козаками встановлених про це правил та приказів, за цілістю та ощищенням зброї й скарбового та власного майна козаків.

Відлучаючись по справам служби, передає виконання своїх обов'язків одному з підчергових.

392. Він повинен усяк час знати кількість хворих, арештованих, увільнених з подвір'я, відпущених та тих, що пішли в складі команд.

393. Доповідає про всі випадки, що трапились в сотні, з також про вираження та прибуття всяких команд вартовому старшині, а попереду своєму бунчужному, останньому доповідає й про всі прикази, що одержав від вартового старшини.

394. Робить розпорядження про те, аби козаки були своєчасно розбуджені та зібрані для ранішнього або медичного перегляду, на заняття та навчання; для обіду, вечері та перевірки; до порання коней, годування та поїння їх.

Розпоряджається своєчасним збором всіх команд, які призначені на службу й на роботи,

та тих, що відправлені в цериву, до лазні, и т. и., оглядає їх і представляє бунчужному.

Роспоряджається вчасною зміною підчергових.

395. Як що сотня харчується окремо, то буває присутнім при вкладанні мяса та других харчів в казан, перевіряє їх вагу та міру по розкладу, стежить аби все, що видзється артільником, було записано в харчовий лист та поділено в варках; записує на дошці, що висить у кухні, кількість харчів, які вкладені в казан; підписує харчовий лист і цим свідчить, що в казан вложена така кількість, як зазначено в листі.

Перебуває присутнім, коли виймають з казана мясо та доглядає, аби його було рівномірно поділено на порції (пайжі); середня вага порції записується на дошці.

396. Після вранішньої молитви збирає всіх захворивших і тих, які належать до огляду санітарним старшиною; з наказу бунчужного записує їх в книгу хворих (Додаток 24) і виражає в прийомиий покій (лазарет).

397. При увільненні козаків з подвірря та в одпуск і після повертання їх жерується арт. 264 цього Статуту.

398. На випадок, коли кого з козаків арештують, чинить як зазначено в арт. 514 та 515 цього Статуту.

399. На випадок пожежи вживає всіх заходів, аби вивести людей і коней, врятувати зброю та инше скарбове майно з тих помешкань, яким загроджує небезпека.

400. Після 22 години, коли всі козаки сотні (батареї, команди) полягали спати, перевіряє хто з них самовільно відлучився й, повідомивши про це бунчужного, й одержавши від нього додаткові

відомости, йде до вартового в частині старшини для рапорту та подання списку козаків, які самовільно відлучились.

Після 8 години з'являється вартовому в частині старшині з рапортом і списком козаків, які самовільно є відсутніми в сотні й які прибули на протязі ночі з цієї відлучки.

401. Коли в сотні є своя чайня й крамниця для козаків, він виконує обов'язки, які зазначені в арт. 374—377.

402. Коли в сотні є козак під доглядом, то вночі пильнує його разом з підчерговим, що позачергою (Додаток 8).

б) Особливі обов'язки при росташуванні в касарнях.

403. Старанно стежить за спрятанням і охайністю коридорів, східней та всіх помешкань; за своєчасним і встановленим освітленням їх; за своєчасним опалом груб та за тим, щоб у касарнях було свіже повітря.

404. Ховає у себе ключ від горища та сушарні; передає його в разі потреби, одному з підчергових і доручає йому доглядати за горищем або сушарцею, поки вони не зачинені.

405. Стежить, щоб козак в холоднечу, особливо вночі, виходили за натуральною потребою одягнені в шинелі та чоботи, а коли виходки в окремій будівлі, крім того—й в шапках.

406. Не допускає в помешкання козаків нікого зі сторонніх осіб, які не мають на це особливого дозволу, а також і військових інших частин, що шалаються без діла в часи занять.

407. Стежить, щоб о 22 годві козакм лягали спати, гасили вогні (лямпм, свічки); висічі дотикає за калезжикм освітленням помешкань, коридорів, східцев та виходків.

в) Особливі обов'язки при росташуванні в приватних помешканнях.

408. Стежить, щоб козакм не виходили на вулицю роздягненими або одягненими исключно, щоб на вулиці провадили себе порядочно і не приймали б участі в несприятлих гулянках, бійках та лайках громадян. Козаків, які не виконують вищезазначеного, затримує й приводє до бунчужного.

409. Коли частина сотні займає окреме помешкання, в цьому помешканні повинен бути повний морядок, який встановлено для касарняного росташування.

410. Стежать, щоб один із підчергових був завжди на зазначеному для його місці й знав де перебуває черговий.

Підчерговий в сотні, батареї та команді.

а) Обов'язки при росташуванні в касарнях.

411. Підчергові підлягають черговому в сотні й без його дозволу не можуть нікуди відлучатись.

412. Підчергові виконують службові обов'язки по черзі: два або один з них (при 2-х чергах — один) повинні бути в установленій для підчергових формі.

Зміна підчергових провадиться в години, які призначені командиром частини взаємності від кількості черг, часу розводу та інших місцевих умови.

413. Підчергові, які—на службі, невідхідно пробувають в сотні, негайно доповідають черговому про всі замічені недбальності або випадки і в разі прибуття осіб, які зазначені в арт. 306 і 307; пильнують цілість зброї, снарбового й власного майна козаків, особливо коли козак перебувають зовні свого помешкання й вночі; стежать щоб нікого з приватних осіб не було в помешканні сотні.

414. В холоднечу, особливо вночі, стежать, щоб козак виходили за натуральною потребою одягнені в шинелі й взуті, а коли виходок—в окремому будинку то й в шапках; стежать за справністю освітлення вночі в помешканнях, корідорах та східцях; в разі сполаху або пожежі будять людей.

Під час обіду та вечері козаків залишаються в помешканні сотні.

415. Коли в сотні є козак під доглядом, то вночі підчергові повинні пильнувати за ним.

416. Один з підчергових (по черзі) повинен бути невідхідно на місці (на вулиці), котре призначене командиром сотні; це місце означається повіткою з дерева або соломки для захисту підчергового від негоди.

417. Підчерговий, який—на службі, завжди повинен знати де перебуває черговий в сотні; пильнує, щоб козак не чинили непорядку на вулиці та не ходили роздягнені або нехлюйно одягнені.

З останніх двох підчергових, один признається в поміч черговому, а другий може відпочивати; коли признається тільки 2 підчергових, то один з них чергує, а другий відпочиває.

в) Зовнішні підчергові.

418. Зовнішні підчергові підлягають вартовому в частині старшині, його помішнику й черговому бунчужному (четовому підстаршині), а коли вони стоять у воріт або у під'їзду сотні, батареї, команди, тоді й черговому в цієї частині.

419. Для зміни підчерговий висилається черговим в сотні. Змінений підчерговий з'являється черговому в сотні й доповідає йому про все, що трапилось на стійці.

Позачергові зовнішні підчергові можуть спочивати.

420. Зовнішні підчергові, які стоять у воріт та під'їздів, не випускають із касарень козаків, не по формі одягнених, нетверезих, які не мають записки з дозволом на відпуск або персональних посвідчень; стежать за сторонніми особами, котрі виходять з ношею, й, коли є підозра, що речі, котрі вносяться, украдені—затримують особу, яка виходить з речами й викликають чергового в сотні свистком, голосом або через переходячих людей; також викликають його, коли запримітять поблизу касарень гармидер, сварку чи бійку між козаками або сторонніми, пожежу чи який інший випадок.

421. Не пускають в подвір'я та помешкання торговельників, торговельниць, мандрівних музик, книгарів і старців, а відносно допусту відвідува-

ців та інших сторонніх осіб керуються правилами встановленими командиром частини.

Черговий в стайні.

422. Черговий в стайні підлягає вартовому в частині старшині та його помішнику, а в порядку внутрішньої служби безпосередньо своєму бунчужному.

Йому підлягають підчергові в стайнях.

423. За півгодини до розводу він оглядає призначених підчергових в стайні, перевіряє знання ними обов'язків і з приказу нового чергового в сотні (батареї, команді) збирає їх в призначеному помешканні, на огляд бунчужному; від попереднього чергового довідується про кількість всіх скарбових та власних старшинських коней, які є на лице, обходить стайні довідується про коней, які заслабнули, й про тих які не поїли корму, й тоді йде на розвід; після розводу, з попереднім черговим, являється бунчужному, рапортує йому про вступ на чергування, докладає про все те, що приказав і зауважив на розводі вартовий старшина; після цього поділяє підчергових на черги, приказує новій черзі в своїй присутності вступити на підчергування.

424. Стежить за внутрішнім порядком у стайнях і за виконанням усіма козаками правил та приказань, що торкаються до цього, а також за цілістю та збереженням скарбового в стайнях майна.

Коли він відлучається по службовим справам зі стайні, виконання своїх обов'язків передає одному з підчергових.

425. Він повинен знати кількість коней, які є в стайні: муштрових, старшинських, валкових,

робочих і артільних, а також хворих в стайні, й які перебувають у ветеринарному лазареті; про хворих коней в стайні віч повинен знати на що вони хворі.

426. Про всі випадки в стайні, доповідає вартовому в частині старшині, а попереду бунчужному; йому ж доповідає про прикази, кетрі одержить від вартового старшини.

427. В стайнях стежить за тим, щоб коні були добре прив'язані, коли треба—на короткий, коли—на довгий повід. Пробуває й відповідає—за порядок при роздачі корму й при напуванні коней. Стежить, щоб коні, які повернулись з їзди, було вичищено і щоб їм не давали води та вівса до приказу; щоб споряд з коней, які повернулись, було вичищено й положено на своє місце.

Про захворілих коней негайно доповідає бунчужному, а в разі зауважить коліки у коней, сам приймає первичні заходи.

Стежить, щоб підчергові не відлучались зі стайні.

428. Не дозволяє нікому виводити коней зі стайні без свого дозволу.

429. В разі допусту в стайні сторонніх осіб, керується нажчезазначеним: вхід в стайні дозволяється тільки старшинам своєї частини, козакам своєї сотні (батареї, команди) та своїм безпосереднім начальникам.

430. Стежить за тим, щоб в стайнях був порядок, чистота й свіже повітря; щоб не було крізного вітру, аби не застужувались коні, особливо після їзди; щоб в стайнях, а також поблизу їх, не курили та не запалювали вогню; щоб не входили в стайню з вогнем без лухтарів, щоб в темні ча-

ен й вночі в загальних стайнях був вогонь в певних ліхтарях; щоб в стайні не було бучи. Не дозволяє збиратись козакам в стайнях. На випадок пожежі в самій стайні або поблизу її, негайно сповіщає про це бунчужного, а сам вживає всіх заходів, щоб спасти коней та майно.

431. Після вечірньої перевірки являється до бунчужного й вартового в частині старшина для рапорту.

Підчергові в стайні.

432. Підчергові в стайні підлягають черговому в стайні й без його дозволу не можуть нікуди відлучатись.

433. Вони поділяються на три черги; одна черга невідхідно пробуває вдень і вночі при конях, а інші дві черги можуть бути в стайні або помешканні.

Зміна провадиться розпорядженням чергового в стайні, який в разі потреби, може викликати в стайню всі три черги.

434. Перед вступом до наряду вони повинні разом з попередніми підчерговими оглянути, чи нема хворих або забитих і з задрами коней, і про все це доповісти черговому в стайні й своїм четовим підстаршинам.

435. Підчергові, без дозволу чергового в стайні, не дозволяють нікому виводити коней зі стайні.

436. Вони повинні якомога частіше оглядати коней; про захворілих, неспівших корму, або не забажавших пити воду зараз-же доповідають черговому й своєму четовому підстаршині; стежать за тим, щоб коні не від'язувались, не скидали

обротів і не рвали дерги. На ніч, або коли прикажуть, удовжують поводи так, щоб коні мали змогу лягти й положити голову на підстелену солому.

437. Стежать, щоб в стайнях не було бучи, щоб не збирались козаки й, щоб не тільки в стайні, а й поблизу від неї, ніхто не запалював вогню та не курив; збирають зпід коней гній і виносять його в призначені місця; перед тим як дати корму, вичищають ясла; збирають сіно, котре випало з ясел; не допускають, щоб коні терлись о стовпики, або загородки й визволяють коней, котрі заступили за повід ногами; примочують гриви; по приказу чергового, дають коням сіна; стежать за тим, щоб коні стояли спокійно; під час годівлі коней пильнують, щоб вони не скидали торб та не розсипали зерна.

438. По розпорядженню чергового в стайні підчергові обідають і вечеряють в стайні, або по-черзі ходять на кухню.

Дозори піші та кінні.

439. Дозори призначаються для догляду за порядком в межах росташування частини й найближчої місцевості.

Командир частини визначає: кількість дозорів, округу й маршрут проходу кожного, довгість служби й великість черги, а також при якій варті в частині перебувати дозорам. Дозори розраховуються на одну або на дві черги—коли служба їх повинна продовжуватись менш одної доби, й на три черги—коли служба дозорів продовжується цілу добу (або коло того). В кожній черзі повинно бути не менш як 2 козака.

В кожній черзі призначається начальник.

440. Дозори підлягають вартовому в частині старшині, його помішникові й вартівничому, при якому призначено їм пробувати.

441. Дозори виражаються на службу вартівничими по черезно. Черги, котрі залишаються в вартівні, спочивають, виконуючи правила, котрі встановлені для козаків варти.

442. Дозор повинен припинити на вулиці всякий бешкет, в котрому беруть участь козаки.

Неслухняних козаків, які вчинили бучу або бійку, нетверезих, а рівно й тих, що не мають персонального посвідчення або записок з дозволом на відпуск, затримує й відводить до вартівні. В разі коли козак або инша особа, які належать до затримання, заховуваються в приватному помешканні, дозор звертається за поміччю до місцевої міліції, до прибуття якої один з дозорних залишається й пильнує за помешканням, в котрому заховався козак, якого повинно затримати.

443. Не чекаючи прибуття міліції, дозор повинен припинити всякі насильства, котрі проваляться не тільки козаками, але й приватними особами; дозор затримує винуватих і доставляє їх до вартівні.

444. Зауважив пожежу, котра загроджує небезпекою яким-небудь помешканням частини, начальник дозору негайно сповіщає про це чергових, котрі знаходяться в цих помешканнях.

445. До знайденого мертвого тіла дозор ставить одного з дозорних, який чекає, доки не прийде йому на зміну вартівник по розпорядженню вартового старшини.

446. Дозор стежить, щоб зовнішні підчергові гаразд виконували свої обов'язки; в разі наглої

слабости одного з них, або відлучки зі стійки, один дозорний залишається на стійці поки не прибуде йому на зміну новий підчерговий.

447. Дозори можуть вживати зброю на тих же підставах, як і варти, згідно зі статутом Залогової Служби.

448. Скінчивши обхід (об'їзд) призначеного району, начальники дозорів доповідають вартівничому про все примічене.

В випадках, зазначених в арт. арт. 442—446 цього Статуту, й коли була вжита зброя, начальники дозорів негайно доповідають вартовому старшині.

449. Коли по умовам росташування частини немає змоги розіstitи дозори в вартівнях, вони залишаються при своїх сотнях.

В цьому разі обов'язки вартівничого, що до дозорів, виконує черговий бунчужний (четовий підстаршина).

Вартівничі в окремих частинах військ.

а) Загальні обов'язки.

450. Вартівничі підлягають Начальнику частини, як коменданту, вартовому в частині старшині, як доглядаючому за вартами, і його помішникові, як помішникові доглядаючого за вартами. Під час виконання вартової служби вартівничі керуються Статутом Залогової служби, а також арт. 451—458 цього Статуту.

451. Про всі несправності, які примічені під час прийому варти, нові вартівничі доповідають вартовому в частині старшині й крім того заносять всі несправності в стійкову відомість попередньої варти.

Стежать за цілістю стійкової одежи, й пропсування її доповідають вартовому в частині старшині.

452. Записують перебувші дозори поўменно в стійкову відомість, стежать за своєчасним вирадженням їх черг на службу й в зазначений час відпускають їх до своїх сотень.

У випадку доставлення дозорами в вартівню арештованих, затримують їх до получения распорядження від вартового старшини.

б) Особливі обов'язки вартівничого на полковій обхаті.

453. В час зміни новий вартівничий приймає арештованих від попереднього вартівничого, перевіряє правильність їх держання по запискам про арешт і оглядує одіж, білизну й взуття арештованих, особливо тих, які перебувають під слідством та судом, і стежить, щоб попередній вартівничий вписав число арештованих, яких він здав, внизу 1-й сторінки стійкової відомості його варти.

454. Ключи від всіх замків тримає при собі, карцер і вікна замикає й відмикає не инакше як сам.

455. Стежить, щоб арештовані як в карцерах, так і в загальних камерах вчасно отримували страву, не дозволяє доставляти арештованим ніякої вищої страви, крім надісланої з частини.

456. Коли арештований захворів, сповіщає про це чергового фершала, який пробуває в прикомному покої, закликаючи есгатнього до вартівні; про те, що трапилось з захворівшим, доповідає вартовому в частині старшині.

457. Після звільнення арештованого, оглядає карцер, в котрому пробував арештований, і коли зауважить щось попсоване, доповідає про це вартовому старшині.

в) Особливі обов'язки вартівничого, який виставляє стійку коло грошової скриньки.

458. Наказує пускати до грошової скриньки й одчепити її тільки з особливого наказу командира частини й вартового в частині старшини.

Р О З Д І Л X.

Порядок виконання релігійних обов'язків військовими.

459. Командир частини повинен допомагати своїм підлеглим та прирядженим всіх вір, які бажають виконати релігійні обов'язки, що налагаються на них їх вірою, наскільки не можливо в залежності від службових умовин.

460. Командир частини поділяє, коли й які сотні, батареї й команди повинні говіти й про це оголошує в наказі частини.

Для говіння православних призначаються 3-й дні; під час говіння заняття провадяться тоді, коли нема церковних служб; говільники увільняються від виконання чергових нарядів, за винятком нарядів на внутрішню службу в своєї сотні; однак й ці наряди, можливості, повинні нести козаки інших вір.

461. Військових інших християнських вір командир частини звільняє від навчань та нарядів у дні, коли вони сповідаються та причащаються.

462. У великі християнські свята всі наряди в частині повинні поможливости покладатися на осіб нехристиянських вір (додаток 19).

Також особи нехристиянських вір (магомета-не, ламаїти, караїми, жиди й т. и.) на свої свята, коли провадяться згідно з вірою особливі служби Божі й обряди, можуть бути звільнені від занять, а при можливости й від нарядів (додаток 20).

463. В дні сотенних свят, козаки звільняються від занять і чергових нарядів за винятком нарядів на внутрішню службу в своїй сотні.

464. Відспівування та погріб померших повинні чинитися згідно з обрядом їх віри, з відповідними пошанами, керуючись правилами похорон козаків (додаток 21) та проектом правил для парадів та церемоній.

Р О З Д І Л ХІ.

Обов'язки по охороні здоров'я.

Загальні вказівки.

465. Козакам повинно бути наказано, щоб вони не ховались зі своїми хворобами.

Всіх військових осіб повинно познайомити з наказуванням для ошачення здоров'я (додаток 22).

466. Коли виявляється слабкий на пошесну хворобу, всі речі цього козака виносяться й по вказівках старшого санітарного старшини дезін-

фекуються або знищуються; невідкладно вживаються заходи для дезінфекції помешкання. Також повинно чинитись і що до речей козака, коні, за котрим він доглядає, занедажує пошесною хворістю; такий козак крім того не повинен мати зносин з иншими козаками й бути під доглядом санітарного старшини.

467. Тепла одіж і инші речі, які треба повернути після здачі хворого до військово-лікарської установи, повертаються в частину дезінфектованими.

Медичний огляд.

468. Всі медичні огляди проводяться старшим санітарним старшиною або з його доручення, одним з молодших санітарних старшин.

469. Всі козаки кожної сотні повинні бути оглянені не менш рази на місяць, а покарі й кашовари щотижня; коли ж з'явиться явсь попість або буде помічено збільшення числа хворих одною й тою хворістю медичні огляди повинні проводити частіш.

470. Козаків, які прибувають в сотню з відпуску або відрадження й тих, що повертаються в частину після видужання з лікарських установ, повинно відправити на огляд до прийомного покою (лазарету) не пізніш як на другий день після прибуття.

471. Медичні огляди козаків, що прибувають до частини проводяться також на другий день після прибуття, при чому до цього огляду їх треба росташувати в ізолюваному помешканні.

472. День і година огляду призначаються командиром частини й оголошуються наказом.

473. Медичні огляди повинні проводити в світлич помешканнях.

474. На медичний огляд сотню пристає бунтунжий, він же подає санітарному старшині підписану командиром сотні книгу для медичних оглядів (Додаток 23.).

475. Сотня повинна бути на огляді в повному складі з прирядженими.

Підстаршини оглядаються окремо від козаків; прикамердовані, господарські особи й служивики оглядаються разом зі своєю сотнею; піччергові змінюються тими, яких вже оглянуто. На медичному огляді повинен бути командир сотні, батареї.

476. Коли прибуде санітарний старшина, козак роздягається й підходить в порядку йменного списку; санітарний старшина разом з фєршалем чинить повний огляд всіх козаків, які є присутні й ставить прамітку над призвищем того, кого оглянено.

477. Під час огляду командир сотні повідомляє санітарного старшину про тих козаків, які часто бувають в прийомному покої (лазареті) або шпиталю, а також і про тих, що за слабкістю здоров'я й з інших причин, часто увільняються від нарядів на службу або від занять.

478. Козаки, яких санітарний старшина визнав необхідним більш докладно оглянути в прийомному покої (лазареті), відправляються туди в призначений санітарним старшиною день з книгою для заворівших (Додаток 24).

Ті, що не були з якихсь причин на загальному медичному огляді, надсилаються на огляд до прийомного покою (лазарету) на другий день.

одночасно з захворівшими при книзі для медичних оглядів.

479. Про наслідки огляду старший санітарний старшина доповідає Командирові частини, звертаючи увагу командирів сотень на те, що може бути усунено їх владою.

Вирушення захворівших до прийомного покою або лазарету частини та до військово-лікарських установ.

480. Щодня, після вранішнього огляду черговий в сотні збирає козаків, що об'явилися хворими, а також всіх немічних і доповідає про них бунчужному. Бунчужний наказує сотенному фершалу записати їх в книгу захворівших (додаток 24), підписує й відправляє зібраних людей до прийомного покою (лазарету) частини, під командуванням старшого з них. Якому доручає й книгу.

481. Санітарний старшина починає огляд козаків в прийомному покої влітку не пізніше 8 годин, а зимою 9 годин.

482. В прийомному покої (лазареті) книгу захворівших повинно віддавати черговому фершалові; останній до прибуття санітарного старшини записує прізвиська козаків, які прибули в особливу книгу (додаток 25) і зазначає, котрий день кожний з цих козаків прибуває до прийомного покою (лазарету).

483. Санітарний старшина чинить помітки в книзі прибувших, а фершал одночасно записує в книгу захворівших вказівки санітарного старшини, наприклад: присилати, дати відпочинок на день, увільнити від таких-то занять, залишається в окологродку, залишається в прийомному покої, дужий".

Ці помітки по скінченні огляду козаків санітарний старшина стверджує своїм підписом.

Він дає вказівки сотенним фершалам відносно виконання його предписів що до лікування хворих, яких приводять.

484. Увільнення від гімнастики й від муштрових занять може бути призначено не більш, ніж на 7 день; повний відпочинок не більш ніж на 4 дні.

Перед скінченням призначеного строку козаків повинно привести знову до прийомного покою (лазарету), й санітарний старшина, коли виявиться необхідним, поновляє строки увільнення або відпочинку.

485. По одержанні медичної допомоги, всі прибувші козаки повертаються командою назад і являються до чергового в сотні й до бунчужного, котрому начальник команди повертає книгу захворівших; згідно з помітками в книзі захворівших бунчужний чинить відповідні розпорядження.

486. Козаки, яких відправляють на лікування до прийомного покою (лазарету) й околodку частини або до військово-лікарських установ, в межах росташування частини, повинні мати у себе такі речі: білизну, чоботи, мундир (сорочку), штани, шинеля, шапку, а в холодну погоду, крім того, башлик, рукавиці й наушники.

Ті, кого відправляють до околodку, перед відправленням повинні одягнути чисту білизну. Решту скарбових та власних речей козаки здають ройовому командирові або четовому ланковому таким чином, як зазначено в арт. 95 цього Статуту; гроші та коштовні речі здаються хворими безпосередньо бунчужному й передаються останнім командирові сотні.

487. Власні речі хворих, які їх залишили в частині, по вимогам військово-санітарних установ, надсилаються туди розпорядженням частини, при спису.

488. Хворі військові, які відправляються до військово-санітарних установ зимою, а при розкиданні розташуванні частини—й до прийомного покою (лазарету) або ошолодку, як що вони перебувають поза межами частини, постачаються на час подорожі теплою одежею та теплими узуттям.

489. Для супроводу хворих у військово-санітарні установи призначається особливий козак; на нього покладается наглядання за порядком між хворими в дорозі; йому ж даються відповідні документи; для супроводу тяжко-хворих призначається, крім того фєршал.

490. Перевозка хворих у військово-санітарні установи грунтовим шляхом провадиться в лазаретних возах, а зимою в особливо приладжених санях.

491. Козак, який супроводив хворих, після здачі їх до військово-санітарних установ, одержує розписку, котру й представляє до канцелярії частини.

492. Захворівші арештовані козаки, які перебувають під слідством або під судом, відправляються до військово-санітарних установ під конвойом; на їх санітарних білетах відмічається—чи перебувають вони під слідством чи під судом.

493. Для докладу командирові частини старшим санітарним старшиною що-дня посилається до канцелярії відомість про загальну кількість захворівших (Додаток 26).

494. Про всіх козаків, які залишились для лікування в прийомнім покої (лазареті), а також

про відправлених до військово-санітарних установ, оголошується в наказі частині на підставі відомостей, що даються до канцелярії частини старшим санітарним старшиною.

Виряжання військових, які видужали в прийомного покою, лазарету, околodку частини та військово-лікарських установ.

495. Видужавші козаки відправляються в прийомного покою (лазарету) та околodку частини до своїх сотень командами; начальником команди призначається один з видужавших, який по прибутті команди до сотні з'являється черговому в сотні та бунчужному.

Про всіх, які виписались з прийомного покою (лазарету) й околodку частини оголошується в наказі частині на підставі відомостей, котрі доставляє до канцелярії частини санітарний старшина.

496. Для прийому видужавших з військово-санітарних установ, по одержанні про те в частині повідомлення, посиляється прийомщик; зимою він, як що лікарня перебуває не в межах частини, постачається розпорядженням господаря частини необхідною теплою одежою та теплим узуттям, по кількості видужавших козаків.

497. Прийомщик, разом з видужавшими, приймає всі писані відомості на них; після повернення до частини він з'являється вартовому старшині, а потім здає розказів, які видужали черговим в сотнях, а писані відомості—до канцелярії частини.

На підставі цих відомостей, про повернення

видужавших з військово-санітарних установ, оголошується в наказі частини.

Внутрішній порядок у прийомнім покої, лазареті та околodку військових частин.

498. Хворим забороняється порушати встановлений порядок, а також турбувати інших хворих.

Хворі повинні суворо виконувати всі правила внутрішнього порядку, який встановлено старшим санітарним старшиною, в залежності від роду та характеру хвороби.

В залежності від хвороби вони повинні виконувати всі роботи, що торкається чистоти в своїй палаті, самих себе, своєї одежи, білизни та ліжок.

499. Курити дозволяється тільки в зазначених місцях і тільки тим, кому це дозволено санітарним старшиною.

500. У кожному прийомному покої (лазареті) мусить бути книга відвідувачів, котру провадять черговий в прийомному покої (лазареті).

501. Відвідувачі допускаються тільки до тих хворих, до яких це дозволено санітарним старшиною, в призначені години з додержанням усіх правил, яких зазначено в ар. ар. 254—258 цього Статуту.

Захворівші старшини.

502. Старшини, які по хворості не можуть виконувати службових обов'язків, повинні донести про це в порядку підлеглості.

Захворівший старшина не має права виходити зі свого помешкання.

503. Незалежно від донесення в порядку підлеглості захворілий старшина, коли проживає в одному місці з канцелярією частини, повинен зараз же повідомити її запискою про свою хворість і про те, що він доніс своєму безпосередньому начальникові; ці записки осавул докладає командирові частини.

504. Коли командир частини визнає потрібним освідувати старшину, який подав рапорта про хворість, то для цього він призначає штаб-старшину й одного санітарного старшину; про наслідки цього освідкування вони доносять за загальним підписом, командирові частини.

505. Коли старшині, який лічиться хворим, необхідно користуватися прогулянкою на повітрі, то він раніш прохає про це дозволу „по-команді“; до рапорту він додає свідоцтво санітарного старшини, або лікаря, який його користує; в цьому свідоцтві мусить бути зазначено на який час необхідно дати дозвіл.

Дозвіл користуватися прогулянками дає командир частини й оголошує про це в „наказі, зазначаючи час.

506. Як що старшині необхідно звільнення від яких—будь занять на де-який час, він також прохає про це в порядку підлеглості, додаючи свідоцтво користуючого його лікаря.

Дозвіл дає командир частини й оголошує про це в наказі, зазначаючи час.

507. В тих випадках, коли старшини представляють свідоцтва, яких зазначено в арт. 505—506 цього Статуту, й які підписані не старшим санітарним старшиною частини, командир

частини, коли визнає необхідним, доручає старшому санітарному старшині переосвідувати захворівшого.

Р О З Д І Л XII.

Обов'язки по заховуванню та пильнуванню коней.

508. У кожній частині обов'язки що до ветеринарно-санітарного догляду за кінськими складом частини покладаються на її начальників та на ветеринарних старшин.

509. Ветеринарний старшина повинен оглядати всіх коней не менш як раз на місяць.

Час огляду визначається наказом частині. Про наслідки огляду ветеринарний старшина доносить командиреві частини.

510. Порядок росташування, заховування, підковування та догляд за кінськими зазначено в 2-ій частині цього Статуту (служба в таборі).

Р О З Д І Л XIII.

Порядок виконання арешту над військовими.

511. Арештовані старшини держаться тільки на об'єктах, які охороняються вартами 1-го розряду.

512. Виконання арешту над козаками та підстаршинами покладається на бунчужного, а над старшинами на осавула окремої військової частини.

513. Особа, яка зарештовала козака пише записку про арешт (додаток 27) і передає її до

виконання бунчужному тієї сотні в якій лічитьс-
я арештований, а як що арештований—старшина,
то—осавулу окремої частини.

514. Бунчужний, одержавши записку про
арештованого, доповідає про це командару сотні
й наказує черговому в сотні послати записку до
вартівничого в частині старшині, який, коли на
обахті є вільні місця, робить на записці, за своїм
підписом, помітку: „прийнятий“. Черговий в сотні
передає цю записку бунчужному, який і наказує
йому відправити арештованого до вартівничого
в супроводі особливо призначеного козака. Пе-
ред відправленням арештований повинен здати
всі свої скарбазі речі. Козак, який супроводить
арештованого, здає його вартівничому під рос-
писку.

515. Як що на обахті вільних місць нема, вар-
товий в частині старшина робить за своїм підпи-
сом, на записці помітку: „місця нема“.

516. Осавул окремої військової частини по
одержанні записки про арешт або наказу, коли
арешт учинив старший начальник, оголосивши
про це в цьому наказі, доповідає командирові
полку й зноситься з комендантським управлінням,
у розпорядженні якого є обахта 1-го розряду.

Після відповіді з комендантського управ-
ління, що вільне місце є для арештованого,
осавул з наказу командира полку виражає ареш-
тованого старшину в супроводі старшини до ко-
мендантського управління, де старшина, який су-
проводив арештованого, передає останнього ко-
мендантському осавулові, який здає арештованого
вартівничому.

517. Вартівничий, в присутності провідника,
обдивляється чи нема при арештованому недоз-

воленх речей й грошей і чи всі дозволені речі при ньому.

Арештований повинен мати: мундир, штани, шинеля, картуз, чоботи, білизну, рушник і мило, крім того арештованому дозволяється мати головну щітку або гребінець і книжка релігійного змісту та підручники. Арештовані старшини й ті, що підлягають суду й слідству, крім того, можуть мати ліжник, простиню й подушку з пошивкою.

З особливого дозволу командира частини арештованому може бути дано письмові приладдя.

Ніяких інших речей, крім зазначених в цьому артикулі арештований не може при собі мати.

Коли арештованому бракує якоїсь речі, до кількості дозволених, то вартівничий вимагає від бунчужного через провідника.

Як що арештований має якісь зайві речі, вартівничий їх здає провідникові; гроші й коштовні речі, передає вартовому в частині старшини.

518. Про предмети, які буде знайдено при арештованому, гроші й коштовні речі, вартівничий робить помітку на зворотній сторінці записки про арешт і в стійковій відомості.

Арештованих, згідно з судовим вироком, постановою слідчої й службової влади й розпорядженням начальства, на підставі арт. 15 і 17 Дисц. ст., вартівничий приймає по писаному розпорядженню вартового в частині старшини.

Правила держання арештованих.

519. Старшини відбувають арешт окремо від підстаршин та козаків; арештовані підстаршини—окремо від арештованих козаків.

Арешт відбувається в окремих, ясних камерах, при чому козаки, які заарештовані дисциплінарно, держаться окремо від козаків, які перебувають під слідством та судом, або тих, які покарані судом.

520. Помешкання, в котрих держаться арештовані, повинні бути завжди замкнені на ключ.

Замки в помешканнях повинні бути однакові й замикатися одним ключом; таких ключів у вартовничого мусить бути де-кільки.

521. В кожній камері повинно бути: нари, вішалка, полицка й посудина з водою для пиття.

Од вечірньої зорі—до 6 години старшинам і тим що під слідством і судом видаються сівники й подушки.

Освітлення всіх камер належить бути таке-ж, як і в касарнях.

522. При вартівні, де перебувають арештовані, повинні бути виходи; арештовані випускаються туди по одному: ті, що відбувають арешт по вироку суду, а також і ті, що перебувають під судом і слідством—з двома конвойними; козак, які арештовані дисциплінарно,—в супроводі козака зі складу варти, без рушниць.

523. Арештовані повинні бути на протязі дня охайно одягнені в одіж, яку зазначе командир частини; він же зазначає порядок харчування арештованих; їжу вони одержують у своїх помешканнях.

524. Лягати спати арештовані повинні після вечірньої зорі, вставати о 6 годині. Нари й постелі прибираються. Камери козаків убираються самими арештованими; инші камери—служником. Після прибирання арештовані вмиваються.

525. Додержання вартівні в чистоті й порядку, а також і камер, котрі зазначені в попередньому артикулі, покладається на окремого служника, який підлягає вартівничою й без його дозволу не має права відлучатися.

526. Арештовані ходять до лазні два рази на місяць в ті дні, які зазначено в наказі частини: арештовані дисциплінарно—командою підпорядком особливо призначеного старшини; ті, що відбувають арешт по суду й що перебувають під слідством і судом—під конвоєм, як встановлено.

Наряд конвоїрних та супроводжувачів зазначається в наказі частини.

Арештовані, які перебувають під слідством та судом, в разі мають свою білизну.

527. Арештовані повинні змінити білизну кожну суботу, одержуючи її зі своїх сотень, а старшини зі своїх кватир.

528. Побачення з родичами, які арештовані дисциплінарно забороняються, з іншими арештованими побачення допускаються тільки з дозволу командира частини, в присутності вартівничого. Листи адресовані арештованим, які перебувають під слідством або судом, та тим, що відбувають арешт по суду, видаються їм, після прочитання їх головою суду, через вартового старшину.

529. Медичний огляд, провадиться раз в місяць, в день, який призначено наказом частини; як прийде санітарний старшина, всі арештовані виводяться вартівничим в свійому помешканні.

Визволення та виражання.

530. Арештовані визволяються, або виражаються дули-небудь тільки з розпорядження вартового в частині старшини.

531. Для визволення арештованого й відведення його в сотню бунчужний відправляє одного з козаків відневідної статті до вартівничого; вартівничий, як що строк арешту скінчився, посилає вартовому в частині старшині записку про арешт, який робить на ній помітку; „визволить“; одержавши цю записку в номіною, вартівничий визволяє арештованого й здає його козаку, якого було надіслано за ним; останній відводить визволеного до чергового в сотні.

Відбувши строк арешту, старшини відправляються до своєї частини розпорядженням командира частини без провідника.

Старшина, який прибув звід арешту, з'являється своєму безпосередньому начальникові.

532. Арештованого може бути визволено раніш призначеного строку тільки по розпорядженню командира частини.

533. В разі коли не прислано прийомщика за арештованим, якому скінчився строк арешту, вартівничий повідомляє про це вартового в частині старшину, якій вимагає приймача.

534. Всі записки про арешт козаків, які визволені звід арешту за скінченням строку, а також і записки про звільнення до строку, вартівничий зберігає й представляє їх разом зі стійковою відомістю.

Р О З Д І Л XIV.

Росташування на приватних квартирах.

535. При росташуванні військових частин на приватних квартирах, кожна з них займає зазначений для неї район; в цім районі командир части-

ни росташовує куріні й сотні в місті або селах і сельбищах, згідно з кватирним розкладом, затвердженням вищим начальником.

536. Перед вступом на кватири командир сотні оглядає відведені помешкання сукупно з санітарним старшиною, якого призначено командиром частини, та особою, яка призначена від земського самоврядування або від місцевої міліції, а потім він починає росташовувати козаків.

Займати кватири без призначення й одгоду цивільної влади або свавільно переходити з одного дому до другого забороняється; в будинках повинно займати лише ті кімнати, які відведено місцевою владою.

Про всі невгоди росташування, які зустрінуться, командир сотні негайно сповіщає в порядку підлеглості.

537. В однім із сел, зазначеним розкладом, впоряжається сотенний двір.

Поблизу цього двору, в безпечному від вогню місці розміщаються чехавзи, склади запасної зброї й господарчих припасів.

538. Кухні й хлібопекарні, як що вони не будуть відведені в окремих домах, а також кузні, улаштовуються на такій віддалі від будинків, щоб не могли причинити помежи.

539. Вихідки вносяються негайно після росташування на приватних кватарах; на придатність і порядок в них необхідно звернути особливу увагу.

540. Вживаються заходи, щоб забезпечити від забрудження питьєву воду, а коли треба призначаються колодязі (або криниці, рідники й т. и.), з яких можна користуватися водою тільки для питва й готування страви.

541. В межах росташування сотень відводяться місця для занять на повітрі.

Для занять зимою влаштовуються окремо призначені для цього будинки або інші теплі помешкання.

542. Кожному начальникові відводиться помешкання в межах росташування підлеглої йому частини.

543. Чети розміщаються, по можливості, скупчено; козаків різних чет не повинно перемішувати.

544. Не повинно росташовувати козаків на таких кватирах, де від роду заняття їх мешканців, може бути спонуса, а також там, де є тяжко або пошесно хворі.

545. На кватирах слід росташовувати козаків, по можливості в окремих від хазяїв кімнатах; при розміщенні на одній квартирі де-кількох козаків, один з них призначається за начальника; начальник квартири відповідає за поведінку козаків та за порядок і чистоту в зайнятих ними помешканнях, а що до відвідувачів, та інших сторонніх осіб, він виконує обов'язки, зазначені в арт. 406 цього Статуту, для чергового в сотні; черговому він докладає про прибуття цих осіб.

546. В кожному деорі, де росташовано козаків або коней, повинно бути точно зазначено кількість їх.

547. Вогнестрільну зброю на кватирах повинно тримати та пильнувати, згідно з особливим додатком до „Поучення до стріляння з рушниць і самопалів“; шаблі, споряд, шинелі та кожухи треба вішати; мундирні, а також власні речі та білизну, по можливості держати в скринях.

548. Свої помешкання а також і постелі на

квартирах козакм повинні дотримувати в повній чистоті; всі речі мати прибраними; поблизу квартир та в дворах дотримувати чистоту; з вогнем бути обережними; подбати про влаштування зручних підходів до своїх коней.

549. На вулицю козаки повинні виходити одягненими та застібненими.

Без мундирів, шинелей або верхніх сорочок, а також розстібненими, дозволяється бути тільки в дворах, коло конов'язі й відведених для козаків помешканнях, але з неперемінним дотриманням належної пристойности відносно родичам мешканців.

550. Козакам забороняється чинити перешкоди мешканцям, коли вони виконують свої релігійні звичаї та треби; бути в шапках в помешканнях, де є образи та рушати хазяйські речі без дозволу забороняється.

551. Козакам не забороняється допомагати хазяїнам в їх хатній праці, коли мають вільний час.

552. Козакам забороняється приймати участь на сходах, в грі на гроши, в сварках та бійках помешканців.

553. Крім того, всім військовим забороняється: ловити рибу та охотитись без дозволу на це власників; псувати або брати для палива огорожу; робити погражу покосів або нив і взагалі причиняти мешканцям яку-небудь шкоду; розкладати вогонь поблизу лісу, стирт хліба, стіжків солоних й сіна та коло інших предметів, які легко можуть загорітися, а також курити в дворах та поблизу хазяйських будинків.

554. Про всі сутички з мешканцями військові особи повинні негайно сповіщати свого безпосереднього начальника.

555. Після роташування командир сотні визначає район місцевості, в якому козаків можуть бути без окремого дозволу; при виході з цього району в інші села, в ліс, в поле й т. н. повинно додержувати такий самий порядок, як і при звільненні з двору при касарняному роташуванні.

556. Командир встановлює порядок переходу козаків на обід та вечерю.

557. Як водопій буває не в дворі й не поблизу помешкань, то коні на водопій ведуться командами, незасідлані на вуздечках або тремзельних поводях, всі разом або по четам; в першому разі під доглядом чергового в стайні, а в другому—четових підстаршин.

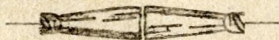
Для купання коней додержуватись порядку, що й для водопію.

558. При зборі козаків для різних потреб можна вживати сигнали.

559. В межах сотні призначається збірне місце на випадок сполоху, звідкіль сотні йдуть на збірне місце всієї частини.

560. Що торкається всього лишнього, що до внутрішнього порядку, повинно додержуватись правил, яких зазначено в цьому Статуті, для касарняного роташування.

Особливі обов'язки командирів сотень і осіб добового наряду при роташуванні на приватних кватирах, зазначені в арт. арт. 156, 160, 408—410, 416—417 цього Статуту.

Додаток 1.
до арт. 118.

ІМЕННИЙ СПИСОК

Козаків 3-й чети 1-й сотні 1-го пішого За-
поріжського полку.

Черга персонал- ного посвідчення.	СТАТЬ, ІМ'Я Й ПРИЗВИЩЕ.	Строк служби.	К Р А Й.
12	Підстарш. Василій Коваленко .	1919	Чернигів.
3	„ Пилип Назарчук .	1919	Полтав.
17	Ланковий Іван Бощенко	1919	Чернигів.
20	Козак Тарас Василиця	1919	Волин.
22	Ланковий Тимофій Іванів	1919	Полтав.
81	Козак Мартін Мордзінський .	1920	Київщ.
65	„ Василь Олексів	1920	Полтав.
73	„ Шмуль Абрамчик	1920	Волин.
83	„ Петро Перепелиця	1919	Київщ.
	і т. и.		

Ч Е Т А Р Ь *П е т*

Примітка: 1) Список вивішується на стіні
 2) Після останній шпальти мо
 стрільбі, їзді і т. и.

П о в і т.	ВІРА.	Чим займався до служби.	Семейне Становище.	Яку посаду займає.	Особливе приз- начення на службі.
Кролевец.	Правос.	Прик.	Жонат. має син. 2 р	Четарь	Розвідч.
Прилуks.	"	Хлібор.	Нежон.	1-й Ройов.	
Конотіпс.	"	Слюс.	Жонат син 3 р. доч. 7 м	—	
Житомир.	"	Хлібор.	Жонат.	—	
Пирятин.	"	Прик.	Нежон.	—	"
Київськ.	Катол.	Купець	Жонат. донька 1 р	—	Гонець
Лубенськ.	Прав.	Студент	Нежон.	—	
Рівненс.	Іудейс.	Візник	Жон. син 2р. син 4 м.	—	
Сквирськ.	Прав.	Пастух.	Нежон.	—	

р о К о в а н ь к о.

в помешканні чети

же бути додана ще шпальта з вказівкою розряду по

Додаток 2.
До арт. 118.

РЕЧЕВА ВІДОМІСТЬ

скарбовому майну, котре видано козакам 1-й
чети 1-й сотні 1-го Стрілецького Січевого
полку.

Примітка. У батареїнім господарстві відомість
у четах не провадиться.

Черга Персональ-ного посвідчення.	Стать, ім'я й Прізвище.	Ч. рушниці або самопала.	Ч. блоку або без у.	Мундирні речі				
				мун. (купан)	штани	шинелі	шапка	і. т. и.
3	Четарь підстаршина Ва- силь Козаченко	115047	—	1	1	1	1	—
4	Ройовий підстаршина Ма- твій Туманів	107585	—	1	1	1	1	—
12	Ланковий Лука Сухоцький.	121321	—	1	1	1	1	—
84	Козак Петро Артеменко .	28548	—	1	1	1	1	—
6	„ Казимір Карчевський.	281015	—	1	1	1	1	—
15	„ Яків Гончаренко . .	191324	—	1	1	1	1	—
8	„ Антон Пудан	1108	—	1	1	1	1	—
10	„ Іван Туманів	241113	—	1	1	1	1	—
21	„ Ничипор Курченко .	137482	—	1	1	1	1	—
11	„ Андрій Случавський.	121347	—	1	1	1	1	—
7	„ Василь Кисель . . .	148009	—	1	1	1	1	—
	і. т. и.							
	У четаря на руках . . .	—	—	2	—	—	1	—

С П О Р Я Д.										Ріжні речі			
поясний ре- мін з бляхою	патронна торбинка	ранець з приладами	нагрудний патронташ	запасна торбинка	ремін для рушниці	сурма з ре- менем	сідло з при- ладами	оголов'я з дуглами й трензелем	уздечка	и т. и.			
1	2	1	—	—	1	—							
1	2	1	1	1	1	—							
1	2	1	1	1	1	—							
1	2	1	1	1	1	1							
1	2	1	1	1	1	—							
1	2	1	1	1	1	—							
1	2	1	1	1	1	—							
1	2	1	1	1	1	—							
1	2	1	1	1	1	—							
1	2	1	1	1	1	—							
2	4	1	1	3	—	—							

Василь Козаченко.

TABLE OF CONTENTS									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
61	62	63	64	65	66	67	68	69	70
71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
101	102	103	104	105	106	107	108	109	110
111	112	113	114	115	116	117	118	119	120
121	122	123	124	125	126	127	128	129	130
131	132	133	134	135	136	137	138	139	140
141	142	143	144	145	146	147	148	149	150
151	152	153	154	155	156	157	158	159	160
161	162	163	164	165	166	167	168	169	170
171	172	173	174	175	176	177	178	179	180
181	182	183	184	185	186	187	188	189	190
191	192	193	194	195	196	197	198	199	200
201	202	203	204	205	206	207	208	209	210
211	212	213	214	215	216	217	218	219	220
221	222	223	224	225	226	227	228	229	230
231	232	233	234	235	236	237	238	239	240
241	242	243	244	245	246	247	248	249	250
251	252	253	254	255	256	257	258	259	260
261	262	263	264	265	266	267	268	269	270
271	272	273	274	275	276	277	278	279	280
281	282	283	284	285	286	287	288	289	290
291	292	293	294	295	296	297	298	299	300
301	302	303	304	305	306	307	308	309	310
311	312	313	314	315	316	317	318	319	320
321	322	323	324	325	326	327	328	329	330
331	332	333	334	335	336	337	338	339	340
341	342	343	344	345	346	347	348	349	350
351	352	353	354	355	356	357	358	359	360
361	362	363	364	365	366	367	368	369	370
371	372	373	374	375	376	377	378	379	380
381	382	383	384	385	386	387	388	389	390
391	392	393	394	395	396	397	398	399	400
401	402	403	404	405	406	407	408	409	410
411	412	413	414	415	416	417	418	419	420
421	422	423	424	425	426	427	428	429	430
431	432	433	434	435	436	437	438	439	440
441	442	443	444	445	446	447	448	449	450
451	452	453	454	455	456	457	458	459	460
461	462	463	464	465	466	467	468	469	470
471	472	473	474	475	476	477	478	479	480
481	482	483	484	485	486	487	488	489	490
491	492	493	494	495	496	497	498	499	500
501	502	503	504	505	506	507	508	509	510
511	512	513	514	515	516	517	518	519	520
521	522	523	524	525	526	527	528	529	530
531	532	533	534	535	536	537	538	539	540
541	542	543	544	545	546	547	548	549	550
551	552	553	554	555	556	557	558	559	560
561	562	563	564	565	566	567	568	569	570
571	572	573	574	575	576	577	578	579	580
581	582	583	584	585	586	587	588	589	590
591	592	593	594	595	596	597	598	599	600
601	602	603	604	605	606	607	608	609	610
611	612	613	614	615	616	617	618	619	620
621	622	623	624	625	626	627	628	629	630
631	632	633	634	635	636	637	638	639	640
641	642	643	644	645	646	647	648	649	650
651	652	653	654	655	656	657	658	659	660
661	662	663	664	665	666	667	668	669	670
671	672	673	674	675	676	677	678	679	680
681	682	683	684	685	686	687	688	689	690
691	692	693	694	695	696	697	698	699	700
701	702	703	704	705	706	707	708	709	710
711	712	713	714	715	716	717	718	719	720
721	722	723	724	725	726	727	728	729	730
731	732	733	734	735	736	737	738	739	740
741	742	743	744	745	746	747	748	749	750
751	752	753	754	755	756	757	758	759	760
761	762	763	764	765	766	767	768	769	770
771	772	773	774	775	776	777	778	779	780
781	782	783	784	785	786	787	788	789	790
791	792	793	794	795	796	797	798	799	800
801	802	803	804	805	806	807	808	809	810
811	812	813	814	815	816	817	818	819	820
821	822	823	824	825	826	827	828	829	830
831	832	833	834	835	836	837	838	839	840
841	842	843	844	845	846	847	848	849	850
851	852	853	854	855	856	857	858	859	860
861	862	863	864	865	866	867	868	869	870
871	872	873	874	875	876	877	878	879	880
881	882	883	884	885	886	887	888	889	890
891	892	893	894	895	896	897	898	899	900
901	902	903	904	905	906	907	908	909	910
911	912	913	914	915	916	917	918	919	920
921	922	923	924	925	926	927	928	929	930
931	932	933	934	935	936	937	938	939	940
941	942	943	944	945	946	947	948	949	950
951	952	953	954	955	956	957	958	959	960
961	962	963	964	965	966	967	968	969	970
971	972	973	974	975	976	977	978	979	980
981	982	983	984	985	986	987	988	989	990
991	992	993	994	995	996	997	998	999	1000

Додаток 3.
До арт. 119.

АРКУШ НАРЯДІВ

2-й чети 8 сотні 1-го пішого
ЗАПОРІЖСЬКОГО ПОЛКУ.

НА Р Я Д НА											
СТАТЬ, ІМ'Я Й ПРИЗВИЩЕ.	В СПОРЯДІ.										
	Перенесення.	ДОБОВИЙ.	ДЕННИЙ.	НІЧНИЙ.	РАЗОМ.						
Ланковий Василь ГЕДЗ.	4	217 731			12						5
Козак Тарас РУДЕНКО (сурмач).	1	3 21									2
Козак Петро ПЕТРЕНКО (кравець)	1	× 16 ×			1						2
Козак Герш МОНОСЗОН	4	319 730			12						5
Козак Яким КОВАЛЕВСЬКИЙ. (навчитель мол. коз.)	1	× ×			×						

І. Т. И.

ЧЕТАРЬ *Пет*

Примітка: Знак ×, котрий визначає увільнення

С Л У Ж Б У.										НАРЯД НА РОБОТУ.			
Б Е З С П О Р Я Д У.													
Перенесення.	ДОВО- ВІЙ.		ДЕН- НИЙ.		НІЧ- НИЙ.		РАЗОМ.		У С О Т Н І.				
7	4			19					3				
6	1			16		27			4	17			
4	4								1	8			
6	5	23		28		31			5	18			
2	15								1	26			
	×			×		12				хв.			
	×												

ф о К о в а л ь ч у к

від нарядів—в підсумку в рахунок не приймається.

Додаток 4.
До арт. 122.

КОРОТКИЙ СПИСОК
коней 2-й чети 3-й сотні 2 кінного
ЧУГУЄВСЬКОГО ПОЛКУ

Число по черзі.	НАЙМЕНУВАН- НЯ Й РІК ПРИ- ВОДУ.	Літа при по- ступленні.	ЗРІСТ.			ЗАВОДУ.	ПРИ- МІТКА.
			Арш.	Верш.	Вісім.		
1	Привід 19....р.						
2	. . .						
3	. . .						
4	. . .						
5	Привід 19....р.						
6	. . .						
7	. . .						
8	. . .						
	І. Т. И.						

Додаток 5.
До арт. 122.

Відомість підковування коней

2-й чети 8-й сотні 2-го кінного Чугуєвського полку.

Числа по черзі	Найменування	Січень	Лютий	Березень	Квітень	Травень	Червень	Липень	Серпень	Вересень	Жовтень	Листопад	Грудень
1	Відступ . . .	2	—	—	—	2	—	і	т.	и.			
		—	16	29	—	10	28						
2	Чарівниця . .	6	—	—	—	1	16	і	т.	и.			
		—	18	31	—	—	—						
3	Куля . . .												
4	Стріла												
	і т. и. . . .												

Примітка: відомість підковування коней вивішується на
стайні чети.

ДОВОВА ВІДОМІСТЬ. про стан 2 сотні 1-го рекрутового полку 8-го Липня 1919 року.		Підстар- шин.	Ланко- вих.	Музи- кантив.	Козаків.
ПО СПИСКУ ЗНАЧИТЬСЯ.					
Хворих	В шпиталю				
	„ лазареті (прийомнім покої)				
	„ окологду				
	на санітарній станції . .				
Звільнених від занять по хворості . .					
У відряд- женнях.	поза частиною				
	в частині				
У відлу- сках	недовгочасних				
	довгочасних				
Б сотнях і коман- дах	Учебний				
	розвідчиків				
	кулеметній				
	переносчиків				
Учнів	Музичьких				
	сурмачів				
Навчителів молодих козаків					
Господарських осіб					
Заарештованих					
На службі	Чергових				
	під чергових				
	на варті				
	гонців і посланців				
На роботі в сотні	в дозорі				
В розході					
Присутні					
Знаходяться на харчуванні					

Підпись бунчужного.

- Примітка: 1) Дозволяється додавати сторчові шпальти й доповняти першу шпальту в залежності від становища.
 2) Для коней там, де потрібно, додається сторчова шпальта.
 3) На зворотній сторінці виписуються ті відомости про персональний склад і про коней, котрі будуть лічитися необхідними.

Додаток 7.
До арт. 159.

Порядок, котрий виконується в сотнях, батареях і командах при читанні вироків військових судів, а такожді при позбавленню статі (ріжних відзнаків), як по присуду військових судів, так і в ді-
сциплінарному порядку.

Вироки військових судів, котрі висловлюються в наказі частини, читаються перед сотнею, в повнім її складі.

Козаки вишиковивуються одягненими в звичайну форму й при холодної зброї; вводиться присудний під конвоем; після цього один зі старшин, по призначенню командира сотні, читає вирок суду.

При позбавленню статі в дисциплінарному порядку, козак, котрому позбавлено статі, викликається перед середину ладу; після чого читається стаття наказу про позбавлення його статі.

Як при позбавленню статі в дисциплінарному порядку, так і в тому випадку, коли вироком військового суду призначено позбавлення статі або ріжних відзнаків, командир сотні після читання вироку або наказу, робить розпорядження про здіймання тутна-ж перед ладом відзнаків, котрі належать статі, та інших, котрі згадані в вироку суду.

Після читання присуду, а в де-яких випадках і по вижонанню його, присудний відводиться на-

зад під конвоем у вартівню, а козак, якому позбавлено статі в дисциплінарному порядку, стає в лад і сотня розпускається.

Користуючись оповісткою вироків військових судів або наказів про збавлення статі, командир сотні роз'ясняє козакам суть зробленої провини та її шкоду.

Примітка: Коли підсудний знаходився в сотні під доглядом, то до читання вироку він викликається вперед, перед лад і потім виконується все те, що вказано за-для позбавлення статі.

Додаток 8.
До арт. 159.

Правила для спостереження за доглядними козаками.

1) Для постійного спостереження за доглядними командир сотні призначає двох козаків гарної моральності.

2) На роботи доглядний призначається завжди разом з козаками, які доглядають за ним.

3) У наряди не призначаються ні доглядні, ні козаки, які спостерегають за ними.

Наряди на службу для доглядних і козаків, які спостерегають за ними замінюються нарядами на роботу.

Додаток 9
до арт. 171.

ТАБЕЛЬ

Касарняних приналежностей у помешканнях козаків
кожної сотні й штатної команди.

НАЙМЕНУВАННЯ РЕЧЕЙ	Число речей
1) Для помешкань.	
Ліжок або топчанів	По 1 на кожного козака.
Столиків зі шафкою, по розрахунку 4 куб. футів на кожного: бунчужного й підстаршину	По 1 на кожного
Стільчиків	те ж.
Пирамид для встановлення рушниць, рахуючи на кожну по 2 $\frac{1}{2}$ верш.	Згідно числу рушниць.
Полиць для ранців або торбинок і амуниції по 10 верш. на козака	По числу козаків
Вішалок дерев'яних для шинелей і мундирів, по 2 кілочка на козака.	По числу козаків
Умивальників з 6 крантами	3
Фільтри для питної води	2
2) Для кухні.	
Цебрів з залізними обручами, для носіння води, в поперечнику 2 й в височінь 3 $\frac{1}{2}$ фута.	2

НАЙМЕНУВАННЯ РЕЧЕЙ	Число речей
Цебер такий-же для квасу	1
Стіл для різання мяса	1
Бочек для квасу, з залізними обручами вмістимістю 30—	
40 відер	2
Відер залізних	2
3) Для їдальні.	
Столів звичайних, широкістю в 1 аршин, довжиною в 1 сажінь .	На кожних 10 козаків.
Лав у одну дошку, довжиною в 1 сажінь	На кожних 5 козаків.
4) Для чехавза.	
Полиць для складання мунди- рів і заручної амуніції, широ- кістю 8 верш. довжиною в 1 сажінь	На кожних 25 козаків.
Пирамид для вставлення заруч- них рушниць, рахуючи на кожну 2 $\frac{1}{2}$ верш.	На 10 рушниць.
5) Для пральні.	
Корит або балій для прання . .	По 1 на кожних 10 козаків.
6) Для пекарні.	
Стіл виструганий гладко	1
Діжа на куль борошна	1
Лопат дерев'яних для сажання хліба	2

НАЙМЕНУВАННЯ РЕЧЕЙ	Число речей	
Полиць для хліба, котрий виймається з пічки	2 сажени.	
Казан у 17 відер для нагрівання води	1	
7) Для клясовій кімнати учебної сотні.		
	На піший або кін- ний полк.	На окремий курінь, батарею.
Столів для вчителів	2	1
Стільців	3	2
Столів для учнів широкістю 3/4 аршина, довжиною 1 арш. .	64	32
Лав довжиною 1 арш.	64	32

Примітка: Крім того для житлових помешкань належить ще мати шафи для всіх козаків по розрахунку 3 куб. футів на кожного, а для сотенної школи—стіл на 10 козаків з відповідним числом лав.

Казармову приналежність для помешкання учебної сотні належить розраховувати як вищезазначено для сотні, але ліжка брати з сотень, позаяк особливих не призначається.

Додаток 10.
До арт. 250.

Про де-яні вназівки, котрі допомагають моральному, розумовому й фізичному розвитку козаків.

1. Користь служби вимагає, щоб козакі крім спеціально-військового виховування й освіти, виховувались також і релігійно-морально; придобули б пізнання, котрі поширювали б їх розумовий кругогляд; і за поведом власної волі намагались би до побільшування своєї фізичної сили та спритности.

2. Для досягнення вищезазначеного повинно бути використовано, головним чином, вільний час козака, алеж без позбавлення необхідного відпочинку та часу, котрі потрібні йому для своїх власних справ і для порядкування одежи й своїх речей.

3. Релігійно-моральне виховування лежить переважно на обов'язку пан'отця частини; з боку же начальників повинна бути йому поміч. Командир частини може:

а) дати змогу пан'отцю по вечерам провадити розмову й читання - туманними малюнками;

б) прийняти міри до належного навчання хора як свіговому так і церковному співу;

в) дозволяти в сотенні (батареїні й командні) свята козакам відповідної частини відвідувати церкву.

4. Поширювання розумового кругогляду козаків досягається шляхом розмов старшин і санітарних старшин та охочістю козаків до читання.

Розмови старшини можуть провадити:

а) по історії батьківщини, а з'особна по укладу війська та історії своєї частини;

б) по отчинозняттю;
 в) по фізичної географії;
 г) по законознавству й
 д) по сільському господарству, включаючи в
 цей відділ відомости по будуванню вогнетривалих
 будівель і. т. и., котрі мають практичне значіння.

Розмови санітарних старшин повинні давати
 первісні відомости по фізіології й анатомії та по
 гігієні, особистої й суспільної, головним чином,
 такі, котрі мають практичне значіння й можуть
 бути персонально використовані козаком в інте-
 ресах свого здоров'я.

5. Організація розмов і виріб їх програм
 може бути доручено особисті в кожній окремій
 частині комісії, під керуванням штаб-старшини й
 в складі — пан'отця й, по можливості, бажаючих
 старшин і санітарних старшин.

6. Обов'язкові розмові — про значіння війсь-
 ка, як засоба боротьби з ворогом батьківщини,
 про необхідність війська бути аполітичним і згуб-
 них наслідках для рідного краю втягання його в
 політику.

7). Полегчувати змогу козакам користуватись
 книжками для читання, для чого улаштовувати
 книгозбірні: одну загальну — для всієї частини
 (головним чином для підстаршин) й крім того —
 сотенні, батареїні й командні; необхідно при цьо-
 му доглядати, щоб ці книгозбірні не призначались
 тільки для показу начальству, але дійсно викону-
 вали своє призначення — служити козакам для
 читання.

При книгозбірні частини бажано мати окре-
 му читальню; коли не можливо відвести окремих
 помешкань ні для книгозбірні ні для читальні, то
 вони тоді улаштовуються при чайні; полковою

книгозбірнею повинен керувати старшина, котро-
му в поміць призначається книгозбірщик—козак.

Для сотенних книгозбірень також бажано
мати окремі помешкання й читальні; в останнім
разі в загальнім помешканні сотні слід мати до
читання особливий стіл з лавою та стільчиками й
належним освітленням; сотенна книгозбірея дору-
чається козаку, по можливості з бажаючих.

8. Для належного фізичного розвитку козаків
необхідна перш за все вірна постанова навчання
гимнастиці; способами, котрі допомагають дальні-
шому успіху в цієї справі, являються атлетичні
вправи — переважно забави та спорт, котрий
має відношення до військового діла.

Пров дження перших доручається самим ко-
закам.

Спортивні вправи провадяться під керуван-
ням інструкторів старшин або козаків; до цього
відносяться взімку—лижви, фехтування, рубання,
стрільба; влітку—польова гимнастика, плавання,
переправи, піші й кінні пробіги, розвідка, стрільба
та інші.

Забавами слід заохочувати во всякий гулящий
час, а загальні спортивні вправи призначати пе-
реважно в свята, при чому дуже бажано, щоб
можливо більш старшин брало на себе керування
й догляд за ними.

Як атлетичні так і спортивні вправи повинні
провадитись по програмам, раніш виробленим;
у великі свята корисно уряджати спірки с приз-
наченням нагород або призів.

9. Підмогою для корисного провадження
вільного від занять часу можуть служити також
домові розваги козаків: вистави, котрі улашту-

ються самими козаками, з запросинами родичів і своїх знайомих, ялини й т. и.

Корисно в свята призначати для козаків музику, щоб грала на протязі 2—4 годин, з дозволом їм запрошувати, як і на домові вистави, на музику родичів і знайомих; зимою можна для цієї мети віддавати маніж.

10. Вищезазначені розмови, вправи й розваги не повинні бути на шкоду навчанню козаків і відривати їх від біжучої роботи.

11. Успіх всіх вищезазначених мір, котрі допомагають розвитку козаків, залежить багато в чому від ступені дбалості начальників за козака й від обстановки, в якій він живе; на це повинно звернути серйозну увагу начальників.

Крім чистоти й порядку в помешканнях, необхідно дбати за те, щоб у козаків було потрібне число столів, лав, стільчиків, належна температура, гарне освітлення й т. и.

Уважливо слід односитися до молодих козаків у перший час служби; треба заховувати в них бодьорість, веселий настрій і всіма способами старатися, щоб вони полюбили службу, а не тяжились би нею.

12. Крім того, необхідно пам'ятати, що в ґрунт всіх заходів про розвиття козака мустіє бути покладено свідоме внушення йому почуття власної вартості й шанування своєї статі—оборонця Батьківщини.

Додаток II.
До арт. 254.

КНИГА ВІДВІДУВАЧІВ

козаків 2-й сотні 1-го пішого Галицького полку.

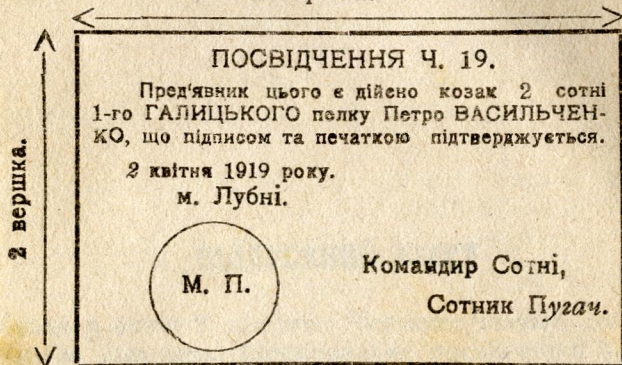
Примітка. Книга відвідувачів мусить провадиться во всіх сотнях (батареях, командах) і в прийомнім покої (лазареті) частини.

Місяць	Число	Стать, ім'я й прізвище козака	Стать, ім'я, прізвище й адреса відвідувача
Лют.	1	Ланковий Ів. Дави- денко	Мати, селянка Евдо- ха Давиденко, Со- борна вул., буд. 3.
	—	Козак Олекс Куз- менко	Сестра Мотря Хве- дорова, зять, ро- бітник Василь Хве- дорів, м. Луга, Дворянська вул. буд. 8.
	—	Козак Пилип Гри- горенко	Дядько Олексій Іва- нів; сестра Марья Григоренко. Львів- ська вул., буд. ч.9.
		Черговий в сотні,	підстар. <i>Петро Кваша.</i>
	5	Коз. Омелько Пет- ричєно	Селянин Петро Ва- сильченко. м. Луб- ні. Дворянськ. вул., буд. 5.
		Черговий в сотні,	ланковий <i>Андрій Гедз.</i>

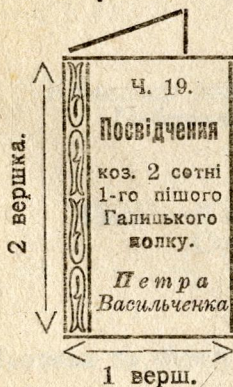
Зразок персонального посвідчення.

Внутрішній вид посвідчення.

2 вершка.

Зразок цього посвідчення приклеюється до текстури, котра розрізана пополювині й склеюється по розрізу як палітурки, щоб це посвідчення можна було би складати вдвоє й зручно його носити в кешені.

Зверху́нній вид посвідчення.

Примітка. Посвідчення є дійсним тільки на протязі року. З початку кожного року треба видавати козакам нові посвідчення.

1941
12

1941

Справка по состоянию дел

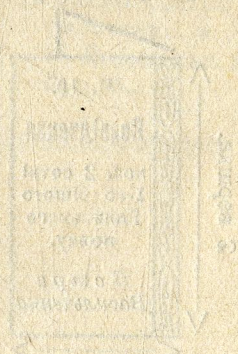
по состоянию на 1941 г.

1. Вводная

Справка по состоянию дел по состоянию на 1941 г.

1. Вводная

Справка по состоянию дел по состоянию на 1941 г.

1. Вводная

Додаток 13.
До арт. 259.

ВІДПУСКНИЙ БІЛЕТ

Козак 5 сотні 2 пішого Черноморського полку
Василь Петренко (персональне посвідчення ч. 21)
увільнен у відпуск до м. Славути на Волині на
чотирнадцять (14) днів—по 20-е квітня біжучого
року включно.

6-е квітня 1919 року.

Командир полку,
Полковник *Шеремет*.

Полковий осавул,
Сотник *Перепелиця*.

Правила до білету на звороті цього.

Правила до відпускиного білету.

1. Козак як приїде в одпуск мусить сам представити білет для впису в управління коменданта або повітового військового начальника.

У місцевостях, де військової влади не має білет представляється в управу міліції або до волості.

2. Зі скаргами козак, котрий знаходиться в одпуску, звертається до коменданта, а де його не має, до повітового військового начальника.

3. У випадку хворости козак, який знаходиться в одпуску звертається до ближчого шпиталю, військового лазарету або до громадянської лікарні, де дбає, щоб про його вступ до шпиталю, негайно сповістити ту частину, в якій він служить.

4. Всі козаки, як під час проїзду по залізниці, так і під час перебування на станціях і в рухові, повинні безумовно слухатися всіх законних вимог осіб залізничних комендантських управлінь і залізничної варти.

5. При оголошенню мобілізації козаки, котрі знаходяться в одпуску, повинні негайно повернутися до своєї частини.

6. Козак, який не з'явиться без законних підстав із дозволеного йому відпуску в строк, буде лічитися в тікачах, коли його неявка буде продовжуватися більш трьох діб після закінчення відпуску.

Додаток 14.
До арт. 264.

КНИГА

увільняємих з двору козаків 4 сотні 2 го пішого
Надністрянського полку.

Місяць число	Стать, імя, призвище й черга персонального посвідчення	До якої год. звіданен	У якої год. повернувся	Примітка
Січ. 5	Ланковий Михайло Василюк 4. Козак Петро Петренко 73 . .	до 20 г. в строк до 22 г. у 23 г.		Явився не- тверезим
Черговий в сотні, підстаршина Хома Дідок.				
8	Козак Микола Сидоренко 62 .	до 23 г. у 22 г.		Посвідчення не повернув
Черговий в сотні, ланковий Василь Кисель.				
І т. и.				

Додаток 15.
До арт. 309, 373.

Примірні зразки словесних рапортів.

Рапорт вартового в полку старшини, помішнику командира дивізії.

Пане Генеральний осавул (полковник) у 1-му пішому Запоріжському полку під час варти ніяких випадків не трапилось (а коли що було, то докладає про це).

Рапорт чергового ветеринарного офіцера командирів полку.

Пане полковнику в ветеринарному лазареті хворих коней 7. О шостій увечері пав 4 сотні кінь „Ласкавий“ (або під час черги ніяких випадків не трапилось).

Рапорт чергового в загальних кухнях командирів куріня.

Пане полковнику на кухні куріня під час черги трапилось те-й те (або ніяких випадків не трапилось).

На харчуванні із казана значиться 348 козаків; готується суп-локшина й гречнева каша; вага пайка 23 золотника.

ПРИМІТКА: Командирів полку рапортується: „на кухні такого-то куріня;“ командирів бригади „на кухні такого-то куріня такого-то полку“.

Рапорт чергових в сотні (батареї, команді) при явці бунчужному з причини здачі й прийому черги

Попереднього. Пане бунчужний, чергу в сотні (батареї, команді) здав.

Нового. Пане бунчужний, чергу в сотні (батареї, команді) прийняв.

ПРИМІТКА: Коли є які несправності при прийомі чергі, то за них докладається після рапорту.

Рапорт вартових в частині старшин при явці командирові полку.

Попереднього. Пане полковнику, варту в полку здав.

Нового. Пане полковнику, варту в полку прийняв.

ПРИМІТКА: За несправності докладається після рапорту нового вартового в частині.

Рапорт чергового в батареї командирові батареї.

Пане полковнику (осавуле), в батареї під час черги ніяких випадків не трапилось.

Рапорт чергового в сотні командирові курія або полку.

Пане сотнику (або полковнику), під час черги ніяких випадків не трапилось (або трапилось те й те).

Рапорт чергового в сотні командирові дивізії.

Пане генеральний осавуле, в 3 сотні 2-го

нішого Волинського полку ніяких випадків не трапилось.

Рапорт чергового в стайні сартовому старшині.

Пане хорунжий, в стайні 2-ї батареї під час черги ніяких випадків не трапилось (або наприклад: „втїкла під час водопою кобила „куля“ й до цього часу не розшукана“).

Рапорт чергового в чайні й крамниці козаків командирові полку.

Пане полковнику, в чайні й крамниці козаків під час черги ніяких випадків не трапилось (або трапилось те-й-те).

Додаток 16.
До арт. 313.

КНИГА ПРО АРЕШТОВАНИХ
1-го Пішого Харківського Полку.
За 1919 р.з.

Ч. сот- ні.	Стать, ім'я й прізвище.	Хто зааре- штовав.	Причина арешту.
4	Козак Юхим Коваленко.	Коман- дир сотні.	Провадив команду не в порядку.
5	Козак Евген Сидорчук.	Коман- дир куріня.	Явився з отпуска в нетверезо- му вигляді
Не- муш. сотні	Козак Хведір Гамченко.	Віддан під суд нака- зом по полку ч. 103.	За крадіж. Вартовий в полку,
1	Козак Іван Петровський.	Наказ полку ч. 324.	За самовільну від- лучку на протя- зі двох діб, п'ян- ство й бійку з приватними осо- бами. Вартовий в полку,

Примітка: Коли знову заарештованих не було,

На який строк заарештован.	Відібрані гроші й коштовні речі.	Час прийняття під арешт.	Коли кінчається строк.	Помітка про визвіл
на 3 доби.	Срібний годинник. ч. 2703.	18 листопаду о 14 год.	21 листопаду о 14 год.	Визволен 21 листопаду о 14 год. Вартовий в полку Хорунжий <i>Чуленко</i> .
на 4 доби.	1 карб. 40 шаг.	17 год.	22 листопаду о 17 год.	Визволен 21 листопаду о 14 год. по записці командира курія. Барт. в полку Хор. <i>Чуленко</i> .
у загальній камері.	—	10 листопаду о 9 год.		
Сотник <i>Сметана</i> .				
На 20 діб.	—	21 листопаду о 10 г.	11 грудня о 10 год.	
Значк. <i>Корольчук</i> .				

то вартовий старшина нічого не пише.

1875	1876	1877	1878	1879	1880	1881	1882	1883	1884	1885	1886	1887	1888	1889	1890	1891	1892	1893	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903	1904	1905	1906	1907	1908	1909	1910	1911	1912	1913	1914	1915	1916	1917	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944	1945	1946	1947	1948	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	2041	2042	2043	2044	2045	2046	2047	2048	2049	2050	2051	2052	2053	2054	2055	2056	2057	2058	2059	2060	2061	2062	2063	2064	2065	2066	2067	2068	2069	2070	2071	2072	2073	2074	2075	2076	2077	2078	2079	2080	2081	2082	2083	2084	2085	2086	2087	2088	2089	2090	2091	2092	2093	2094	2095	2096	2097	2098	2099	2100	2101	2102	2103	2104	2105	2106	2107	2108	2109	2110	2111	2112	2113	2114	2115	2116	2117	2118	2119	2120	2121	2122	2123	2124	2125	2126	2127	2128	2129	2130	2131	2132	2133	2134	2135	2136	2137	2138	2139	2140	2141	2142	2143	2144	2145	2146	2147	2148	2149	2150	2151	2152	2153	2154	2155	2156	2157	2158	2159	2160	2161	2162	2163	2164	2165	2166	2167	2168	2169	2170	2171	2172	2173	2174	2175	2176	2177	2178	2179	2180	2181	2182	2183	2184	2185	2186	2187	2188	2189	2190	2191	2192	2193	2194	2195	2196	2197	2198	2199	2200	2201	2202	2203	2204	2205	2206	2207	2208	2209	2210	2211	2212	2213	2214	2215	2216	2217	2218	2219	2220	2221	2222	2223	2224	2225	2226	2227	2228	2229	2230	2231	2232	2233	2234	2235	2236	2237	2238	2239	2240	2241	2242	2243	2244	2245	2246	2247	2248	2249	2250	2251	2252	2253	2254	2255	2256	2257	2258	2259	2260	2261	2262	2263	2264	2265	2266	2267	2268	2269	2270	2271	2272	2273	2274	2275	2276	2277	2278	2279	2280	2281	2282	2283	2284	2285	2286	2287	2288	2289	2290	2291	2292	2293	2294	2295	2296	2297	2298	2299	2300	2301	2302	2303	2304	2305	2306	2307	2308	2309	2310	2311	2312	2313	2314	2315	2316	2317	2318	2319	2320	2321	2322	2323	2324	2325	2326	2327	2328	2329	2330	2331	2332	2333	2334	2335	2336	2337	2338	2339	2340	2341	2342	2343	2344	2345	2346	2347	2348	2349	2350	2351	2352	2353	2354	2355	2356	2357	2358	2359	2360	2361	2362	2363	2364	2365	2366	2367	2368	2369	2370	2371	2372	2373	2374	2375	2376	2377	2378	2379	2380	2381	2382	2383	2384	2385	2386	2387	2388	2389	2390	2391	2392	2393	2394	2395	2396	2397	2398	2399	2400	2401	2402	2403	2404	2405	2406	2407	2408	2409	2410	2411	2412	2413	2414	2415	2416	2417	2418	2419	2420	2421	2422	2423	2424	2425	2426	2427	2428	2429	2430	2431	2432	2433	2434	2435	2436	2437	2438	2439	2440	2441	2442	2443	2444	2445	2446	2447	2448	2449	2450	2451	2452	2453	2454	2455	2456	2457	2458	2459	2460	2461	2462	2463	2464	2465	2466	2467	2468	2469	2470	2471	2472	2473	2474	2475	2476	2477	2478	2479	2480	2481	2482	2483	2484	2485	2486	2487	2488	2489	2490	2491	2492	2493	2494	2495	2496	2497	2498	2499	2500	2501	2502	2503	2504	2505	2506	2507	2508	2509	2510	2511	2512	2513	2514	2515	2516	2517	2518	2519	2520	2521	2522	2523	2524	2525	2526	2527	2528	2529	2530	2531	2532	2533	2534	2535	2536	2537	2538	2539	2540	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566	2567	2568	2569	2570	2571	2572	2573	2574	2575	2576	2577	2578	2579	2580	2581	2582	2583	2584	2585	2586	2587	2588	2589	2590	2591	2592	2593	2594	2595	2596	2597	2598	2599	2600	2601	2602	2603	2604	2605	2606	2607	2608	2609	2610	2611	2612	2613	2614	2615	2616	2617	2618	2619	2620	2621	2622	2623	2624	2625	2626	2627	2628	2629	2630	2631	2632	2633	2634	2635	2636	2637	2638	2639	2640	2641	2642	2643	2644	2645	2646	2647	2648	2649	2650	2651	2652	2653	2654	2655	2656	2657	2658	2659	2660	2661	2662	2663	2664	2665	2666	2667	2668	2669	2670	2671	2672	2673	2674	2675	2676	2677	2678	2679	2680	2681	2682	2683	2684	2685	2686	2687	2688	2689	2690	2691	2692	2693	2694	2695	2696	2697	2698	2699	2700	2701	2702	2703	2704	2705	2706	2707	2708	2709	2710	2711	2712	2713	2714	2715	2716	2717	2718	2719	2720	2721	2722	2723	2724	2725	2726	2727	2728	2729	2730	2731	2732	2733	2734	2735	2736	2737	2738	2739	2740	2741	2742	2743	2744	2745	2746	2747	2748	2749	2750	2751	2752	2753	2754	2755	2756	2757	2758	2759	2760	2761	2762	2763	2764	2765	2766	2767	2768	2769	2770	2771	2772	2773	2774	2775	2776	2777	2778	2779	2780	2781	2782	2783	2784	2785	2786	2787	2788	2789	2790	2791	2792	2793	2794	2795	2796	2797	2798	2799	2800	2801	2802	2803	2804	2805	2806	2807	2808	2809	2810	2811	2812	2813	2814	2815	2816	2817	2818	2819	2820	2821	2822	2823	2824	2825	2826	2827	2828	2829	2830	2831	2832	2833	2834	2835	2836	2837	2838	2839	2840	2841	2842	2843	2844	2845	2846	2847	2848	2849	2850	2851	2852	2853	2854	2855	2856	2857	2858	2859	2860	2861	2862	2863	2864	2865	2866	2867	2868	2869	2870	2871	2872	2873	2874	2875	2876	2877	2878	2879	2880	2881	2882	2883	2884	2885	2886	2887	2888	2889	2890	2891	2892	2893	2894	2895	2896	2897	2898	2899	2900	2901	2902	2903	2904	2905	2906	2907	2908	2909	2910	2911	2912	2913	2914	2915	2916	2917	2918	2919	2920	2921	2922	2923	2924	2925	2926	2927	2928	2929	2930	2931	2932	2933	2934	2935	2936	2937	2938	2939	2940	2941	2942	2943	2944	2945	2946	2947	2948	2949	2950	2951	2952	2953	2954	2955	2956	2957	2958	2959	2960	2961	2962	2963	2964	2965	2966	2967	2968	2969	2970	2971	2972	2973	2974	2975	2976	2977	2978	2979	2980	2981	2982	2983	2984	2985	2986	2987	2988	2989	2990	2991	2992	2993	2994	2995	2996	2997	2998	2999	3000	3001	3002	3003	3004	3005	3006	3007	3008	3009	3010	3011	3012	3013	3014	3015	3016	3017	3018	3019	3020	3021	3022	3023	3024	3025	3026	3027	3028	3029	3030	3031	3032	3033	3034	3035	3036	3037	3038	3039	3040	3041	3042	3043	3044	3045	3046	3047	3048	3049	3050	3051	3052	3053	3054	3055	3056	3057	3058	3059	3060	3061	3062	3063	3064	3065	3066	3067	3068	3069	3070	3071	3072	3073	3074	3075	3076	3077	3078	3079	3080	3081	3082	3083	3084	3085	3086	3087	3088	3089	3090	3091	3092	3093	3094	3095	3096	3097	3098	3099	3100	3101	3102	3103	3104	3105	3106	3107	3108	3109	3110	3111	3112	3113	3114	3115	3116	3117	3118	3119	3120	3121	3122	3123	3124	3125	3126	3127	3128	3129	3130	3131	3132	3133	3134	3135	3136	3137	3138	3139	3140	3141	3142	3143	3144	3145	3146	3147	3148	3149	3150	3151	3152	3153	3154	3155	3156	3157	3158	3159	3160	3161	3162	3163	3164	3165	3166	3167	3168	3169	3170	3171	3172	3173	3174	3175	3176	3177	3178	3179	3180	3181	3182	3183	3184	3185	3186	3187	3188	3189	3190	3191	3192	3193	3194	3195	3196	3197	3198	3199	3200	3201	3202	3203	3204	3205	3206	3207	3208	3209	3210	3211	3212	3213	3214	3215	3216	3217	3218	3219	3220	3221	3222	3223	3224	3225	3226	3227	3228	3229	3230	3231	3232	3233	3234	3235	3236	3237	3238	3239	3240	3241	3242
------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

Додаток 17.

до арт. 340.

ВАРТОВИЙ
в 1-му пішому
ЗАПОРІЖЬСЬКОМУ
ПОЛКУ.

Командирові 1-го пішого Запо-
ріжського полку.

19 березня 1919 р.

Ч. 3.

м. Житомир.

Вечірній рапорт.

Доношу, що за минулий день в полку ніяких випадків не трапилось (або трапилось те-й-те); козакі в кількості 5 чоловік, яких список додаю на звороті цього рапорту, під час вечірньої перевірки й після 22 г. не були присутні; звільнених до пізнього часу 7 козаків.

Сотник Хведоренко.

Ч. сотні.	ІМ'Я й ПРИЗВИЩЕ.	Ким увіль- нен.	До якої години,
8 Не- муштр.	Козаки, які не з'явилися і самовільно відлучились:		
	Козак Хведір Короленко. " Вильгельм Клейтен. і т. и.	Бунч. Сва- вільно	До 20 год.
	Увільнені до пізнього часу:		
1	Підстарш. Іван Клименко.		До 23 год.
7	Ланковий Петро Кушнір. і т. и.	Ком. сотні.	До 24 год

Сотник Хведоренко.

ВАРТОВИЙ
в 1-му пішому
ГАЛИЦЬКОМУ
полку.

Додаток 18.

До арт. 341.

Командирові 1 пішого Галиць-
кого полку.

1-го квітня 1919 р.

Ч. 11.

м. Київ.

Ранішній рапорт.

Доношу, що за минулу ніч в полку ніяких випадків не трапилось (або трапилось те-й-те). Арештованих козаків 8 чоловік, яких список додаю на звороті цього рапорту; із самовільної відлучки не вернувся немуштрової сотні коз. Вильгельм Клейтен; запізнився на $\frac{1}{2}$ години 1 сотні Іван Клименко.

Сотник Хведоренко.

Ч. сотні.	Хто заарештован	Причина арешту.	На який строк заарештован.	Час прийняття під арешт.	Коли кінчається строк.
8 Коз. Микита Васанько .	Бартюв. старш.	Дявися з утікання.	—	26 лютого	До роспор.
7 „ Микола Голубенко	Ком. сотні	По пінозрінню в крадежі.	въ загалъ-ній камері	27 „	До роспер.
4 „ Василь Колесниченко	Ком. сотні	За п'янство й бешкет у сотен, ромешканні	на 2 доби	„ о 22 год.	1 Березня о 22 год.
Ще од.	Мач. шт. пізніш.	За недобалу переписку.	на 5 „	„ о 15 год.	4 березня о 15 год.
Ще од.	Мач. шт. пізніш.	За недобалу переписку.	на 5 „	„ о 15 год.	4 березня о 15 год.

Сотник Хведоренко.

Додаток 19.
до арт. 462.

Р О С П И С

свят, у котрі війська увільняються від навчань.

1. В перший день Нового року.
2. 5 січня після обіду напередодні Водохреши.
3. 6 січня в день Водохвещи.
4. 22 січня—в день заучення Галичини з Наддніпрянською Україною.
5. 2 лютого—Стрітєння.
6. У п'ятницю й суботу на Масниці.
7. У вербну суботу після обіду.
8. 25 березня—Благовіщення.
9. Після обіда в четвер, а також у п'ятницю й суботу на білому тижні.
10. Перших три дні Великодня.
11. В день Вшестя.
12. В день Тройци й Св. Духа.
13. 29 червня—Петра й Павла.
14. 15 липня Св. кн. Володимира.
15. 6 серпня—Спас.
16. 15 серпня—Перша Пречиста.
17. 8 вересня—Друга Пречиста.
18. 14 вересня—Здвиження.
19. 1 жовтня—Покрова.
20. 8 листопада—Св. Архистратіга Михайла.
21. 21 листопада—Введення.
22. 26 листопада—Св. Перемогоносця Юрія.
23. 6 грудня—Зимнього Миколи.
24. 24 грудня—Святий вечір (увесь день).

27. Дні своїх полкових, сотенних і батареиних свят.

Примітка: Крім того, командирам частин надається право увільняти козаків католиків і лютеранів од звичайних навчань для слухання служби Божієї в наступні свята:

Католиків.

Всіх святих (1 листопаду).

Безгрішне Зачаття Пречистої (8 грудня).

Тіла Бож'яго (11-й день після Трійци).

Лютерів.

День спільної покути й молитви (середа другого тижня великого посту).

Івана Купала (24 червня).

День реформації (котрий святкується в кінці жовтня).

РОСПИС

головніших магометанських, далай-ламських, караїмських і жидівських празників, у котрі військові особи вищезазначених вір можуть увільнятися від службових навчань для слухання служби Божієї, котра правиться по обрядам їх віри.

1) Магометанські празники:

Гарафа—на оди́й де́нь.
Гайди-Курбан—на три дні.
Гашура—на оди́й де́нь.
Мавлюдо—Набі—на оди́й де́нь.
Рагаїб—на оди́й де́нь.
Мігражд—Набі—на оди́й де́нь.
Бараєт—на оди́й де́нь.
Ляйля—Ель—Кадр—на оди́й де́нь.
Гайди Фітр—на три дні.

2) Далай-Ламайські празники:

Шине-Джилъ—на оди́й де́нь.
Пачан-Сар на три дні.
Урюс—на оди́й де́нь.
Ова—на оди́й де́нь.
Зул—на оди́й де́нь.
Дючим—чотири рази в рік по одному дню.

3) Караїмські празники:

Пейсик—перший і сьомий дні.
Шувойс—на оди́й де́нь.
Теруа—на оди́й де́нь.

Килур—на один день.

Суккот-перший день—тільки на день.

Шміні-ачерет—на один день.

4) Жидівські празники:

Пейсех—на перші два й на останні два дня.

Шувіюйс—на два дня.

Рошгашуну—на два дня.

Іомкіпер—на один день.

Сукойс—на два дня.

Шмініаперес—на один день.

Сімхастойру—на один день.

Приміткі: 1) Із жидівських празників козаків обов'язково увільняються лише в наступні: Пейсех—на перші два дні й на один останній день, Іомкіпер—на одну добу й Рошгашуну—на дві доби; в останні-ж празники командирам частин дається право дозволяти козакам, у вільний тільки від службу час, збиратися для виконання обрядів їх віри й увільняти їх на цей час од роботи.

2) Правило увільняти військових осіб нехристиян у названі празники не розпросторюється на військовий час і наступні випадки: коли частини військ виконують вартову службу, пред'являються на огляд, перебувають на навчаннях, маневрах і в походах; в цих і інших випадках військові особи нехристияне, нарівні з іншими не визволяються від обов'язків муштрової служби й від работ.

Правила погребу козаків.

1. Негайно по упокійні козака, лікарня, в який він умер, сповіщає про це частину, в котрій покійник служив; канцелярія частини повідомляє про це його сотенного командира, а останній повинен обов'язково повідомити про смерть роличів козака, коли відомо, що вони живуть у тім-же місці або його околицях.

2. Для перевозу покійників заводяться мари, чорна ремінна упряж без дуги й жалібна попона, а де потрібно—також і ноші; в артилерії—для вміщення труни на лафеті мусять бути платформи; крім того в частинах повинні бути заведені покрів на труну й шапка та холодна зброя для накладки на покришку труни під час погребу.

При перевозі тіла, козак, який управляє конем, повинен бути в парадній формі.

3. Покійник одспівується в церкві, під час служби Божій священиком, причетом і всіма півчими; під час одспівування обов'язково мусять бути присутніми всі ближчі начальники покійника до сотенного командира включно й, по можливості, всі вільні від служби козака тої сотні (батареї, команди), в якій покійник служив.

4. Після одспівування покійника, домовина виноситься з церкви й ставиться на мари, на котрих загодя прикріплюється могильний хрест; панотець частини провозжає покійника до могили.

5. Похорони козаків християн, неправославних, діються з вищезазначеними шанобами; погріб

їх на тих-же кладвищах, де й православних (ар. 10 цих правил), але відспівуються вони по обрядам своєї віри.

6. Погріб козаків нехристиянської віри робиться дбанням лікарінь; начальники й товариші по службі, які зазначені в ар. 3 цих правил, не повинні залишати без своєї уваги й цих покійників і мусять бути присутніми при виносі їх; похорони таких козаків робляться на їх кладвищах

7. Уникаючи від ширення зарази, похорони козаків, які померли від заразних хворостей робляться розпорядженням лікарінь; бути присутніми на похоронах товаришам по службі не дозволяється.

Лікарні, котрі повідомляють про смерть таких козаків, повинні що-разу обмовляти, що козак умер од такої-то заразної хвороби й що він буде похований розпорядженням лікарні.

8. Всі розпорядження про похорони козаків, які померли в місцях зимового квартирування частин, коли самі частини в той час знаходились у таборі—покладаються на завідуючих командами, які залишились од табору.

9. Командиру частини дається право при погребі козаків наряджати музику, а коли частина її не має, то просить про це розпорядження начальника залоги.

10. В кожному пункті квартирування військ улаштовується особливе загальне військове кладвище з поділенням на часті, по числу частин.

Коли приходить хоронити козаків на місцевих загальних кладвищах, то там кожній частині відводиться особлива часть.

11. На дбання частини покладається клопіт за постійне поряdkування свого участку, про під-

держування в належному стані могил і постанову для кожного покійника хреста з надписом назви частини, ч. сотні (батареї) або назви команди, в якій служив покійник, його статі, імення, прізвища й часу смерті.

12. В канцелярії частини належить мати план свого кладвищанського участку з визнакою ч. ч. могил і книгу для померших.

13. Частинам і окремим особам надається право скрашати могили козаків і взагалі свій участок, по їх розсуду, тим одначе, щоб у цьому не було відступів од загальних законів і порядку, котрий запроваджен на кладвищі.

14. Коли родичи побажають, то їм дозволяється похоронити помершого козака на иншому кладвищі, але при цьому видатки частини не повинні перевищувати тих, котрі допускаються при похоронах на призначеному для цього участку.

Наказування для оощаження здоровья козаків.

Головнїшим клопотом начальників усіх рангів повинно бути заховання здоровья підлеглих їм осіб.

Кожна військава особа повинна берегти своє здоровля й негайно виконувати всі вказівки, котрі відносяться до цього.

Для оощаження здоровья взагалі й відвернення заслабань, котрі найбільш росповсюджені, в військах необхідно виконувати, незалежно від указівок санітарного старшини, нижчезазначені міри.

1. Міри котрі оберегають од різких остуд тіла (простуда).

Різка остуда тіла й в особливости в роспаленому стані, часто веде до заслабання: грудному, шлунково-кишковому й ломотному.

Особливо небезпешний перехід од зусиле-ного руху, коли козаки роспалені, до повного спокою. Шкода об'являється переважно на тих, які випещені постійним кутанням, носінням за-надто теплої одежі й ін.

З'осібна для відвернення заслабань, котрі викликані різкою остудою, кожному обов'язково виконувати наступне:

- 1) Уникати під час холоду виходити на повітря в роспаленому стані.
- 2) Після лазні одягатися тепліш і не пити холодного.

14) В зимній і сирій час, особливо при холодному вітрі, не тільки зимою, але також і в інший час, при похолостанні, швидко...

заслабань, козакам давати фуфайки або теплі сорочки.

15) Переходи військ у холодний час року призначати по можливості невеликі; при цьому доглядати, щоб війська могли-б зігрітися на великих відпочинках або принаймні вночі, а також щоб вони одержували гарячу їжу й пиття не менш двох разів на день.

16) Під час холоднечи йти більш зімкнено, зменшуючи установлені віддалі, а кінним і обозним од часу до часу спішуватись; на великих відпочинках і нічлігах, під час холодів і в сиру погоду, де тільки можливо розводити й піддержувати вогнище.

17) При літніх пересуваннях виступати як можливо раніш, щоб війська могли прийти до місця призначення ще до спеки.

18) На поході в жаркий час дозволити козакам: йти вільно, з більшими інтервалами й віддалями, чим призначено, й помалу; розстібати коміри; по можливості зменшати споряд, що носить, й не робити з початку походу відразу переходів цілком, а лише поступово, втягаючи в них війська.

II. Міри, котрі оберегають од шлунково-кишкових заслабань.

Одною з самих частих причин заслабань шлунково-кишкового проводу являються невідповідні їжа та пиття, чому догляд за добротою їжі й своєчасним прийняттям її в належній кількості, безумовно-необхідний для відвернення козаків од заслабань.

Крім того, недобротня вода, котру вживають у непереваженому виді для пиття й приготування їжи, часто являється причиною заразливости небезпешними пошесними захворюваннями, як-то: тиф, холера, кривазий пронос (кривавиця) і инш.

Через те:

1) За приготуванням їжи повинен бути самий пильний догляд; всі харчі мусять бути добротні й сзїжі.

2) Посуд, в котрому приготується й в якому роздається їжа, повинен бути чистим й де потрібно, належним чином вилудженням; мити посуд слід кип'яченою гарячою водою.

3) Помешкання, де готується й роздається їжа, й пекарня повинні держатися в повній чистості й охайності; містити тут козаків для життя не дозволяється.

4) Козаки, які заяті приготуванням їжи й печенням хліба, повинні бути зовсім здорови, чупурно й чисто одягнені й мати чисті руки.

5) Купування харчів у продавців—рознощиків, особливо всяких закусок, ковбас і т. н., ям приготуванням без усякого догляду й часто з недобротних добутків,—мусять бути заборонено козакам.

6) Всі харчові припаси повинні зберегатись у чистому посуду й чистих помешканнях, накритими, щоб на них не осїдав пил і не сідали мухи. Особливо слід звертати увагу, щоб хліб і инші припаси не ховались козаками в скринях або шафах разом з одежою або білизною. й щоб взагалі ніякі лишки їжи не хоронились у касарнях.

7) Ніколи не слід занадто обтяжати шлунок, відразу швидко наїдатися до тяжини, й много пити; в особливости не слід наїдатися дуже сито

на переходах у літній час. Їсти слід спроквала, гарно пережовуючи їжу, й перед їдою обов'язково мити руки.

8) Вранці не виходити на вчення, роботу й не виступати в похід натще, але вперед випити чаю з хлібом; корисно, коли це можливо, видавати що-ранку гарячу їжу—кулешик або суп; особливо важно виконувати це, коли з'являються які-небудь шлунково-кишкові пошесті, наприклад: холера, пренос кривавий, животовий тиф і инш.

9) Слід чистити зуби не менш одного разу в добу, краще всього на ніч.

10) Після кожного прийому їжи треба полоскати рот чистою водою, а останки їжи, котрі залишаються поміж зубами, виймати гостро-очищеним гусиним пером або тонко-загостреним сірником.

11) Всякі зіпсовані припаси, несвіжі й недобротні, для вживання їх в їжу можуть повести до шлунково-кишкових заслабань.

12) Небезпечні також і припаси, котрі зберегались не досить чисто, забруднені мухами, запаскуджені пилом або брудними руками.

13) Не повинно вживати в їжу:

садовин і *городин* сирих, недоспілих або починаючих гнити; *м'яса*, коли на йому помічаються потемнілі або зеленуваті плями, коли воно пахне затхлим або гниллю, коли воно в'яло, ослизнуто й мокро; при протиканні ножем не виявляє пружного опору, а при стискуванні пальцями—ропсвається;

риби, коли вона має поганий дух або в'ялі зябра, провалені очі, покрита слиззю й взагалі

увагу на солену рибу: така риба з дурним духом або їржою, ослизнута, з в'ялим м'ясом, яке росповзається, безумовно шкідна; взагалі солону рибу не їсти в сирому виді, уникаючи від струїння рибною струтою, а тільки гарно вимокнуту й потім уварену;

Квасну капусту, коли вона пагано пахне, не хрумтить на зубах, на смак гірка й на поган м'яка, слизка й в'яла;

Хліб, коли він гарячий, сирий, притухлий, з хрустінням, гіркотою або покритий пвільлю;

Молоко сире, котре продається на базарах або в рознос;

Сиру воду; таку воду можна пити тільки тоді, коли вона досконально чиста, прозора без усякого запаху та смаку й коли санітарними старшинами вказано, що вона не шкодлива; не повинно пити воду з калюж, болот, ставів, забруджених криниць із рік або озер коло сел; у крайности, коли доброї води зовсім не має, то пити її слід не инакше, як прокип'яченою й вистудженою; але ліпш всього в таких випадках заспокоювати згагу чаєм; зберегати воду для пиття повинно в досконально чистому посуду;

Сирівець, котрий неправильно приготуван; сирівець — здоровий напитек, коли він добре приготуван, обов'язково на кип'яченій воді й зберегається в чистоті; він повинен гарно вибродити й бути не занадто молодим і недокислим, але також і не занадто старим, перекислим; сирівець занадто молодий або перекислий може визвати розвільнення; зберегати сирівець слід також, як і воду в безумовно чистому посуду.

14) Уникати великої згаги, для чого не їсти побгато занадто солоної або дуже жирної їжі;

непомірноване пиття допомагає тому, що викликає розвільнення; Їсти суху їжу слід уникати.

15) Ніколи не пити занадто холодної води або інших напитків.

16) Коли з'являються пошесні шлункові за-слабання, безумовно забороняється пити сиру воду, сире молоко, вживати в їжу сиру садовину та городину, солову рибу й взагалі давно при-готувану їжу; їжу, котра зостається з ранку до вечера або до другого дня, треба знову уварити або випекти.

III. Запобіжні міри проти хворости шкірки.

Хворости шкірки в більшості своєї є зараз-ні й легко передаються іншим, як при необереж-них зносинах з занедужавшими, так і через речі хворих.

Нечистоплствість, грязне тримання білизни, одежи й постелі спомогають хворостям шкірки чирями, прищами, лишаями й т. и.

Неохайність багато спомогає вошивості; че-рез те треба строго стежити, щоб чистота тіла підтримувалась своєчасним миттям у лазні або купанням у літній час.

Козакам необхідно вселяти, щоб після кож-ної роботи, котра зв'язана з забрудженням рук, вони мили їх з милом і витирали до-суху.

Необхідно дбатися, щоб прання білизни ко-заків, носильної й постельної, провадилось по можливості шляхом зоління її.

Оліж старих строків не повинна бути видана рекрутам без попереднього обеззаражування; матраси зо всіма постельними принадлежностями козаків, які відправлені на лікування в шпиталі,

лазарети й окологдки, обов'язково убирати з помешкання й мити їх та обеззаражувати.

Належить звертати увагу на наступне:

1) *Сверблячка* з'являється в виді коростявої висипки, частіш всього на руках між пальцями, в пахвах, під мишками, на калитці й на ногах; вона дуже заразна й через те зачедужавших від неї слід негайно відділити, й їхню одіж і постель взяти до обеззаражування.

2) *Пархи* з'являються переважно на голові в виді корости та струпів, при цьому випадають волосся.

3) *Чирыками та лишаями* люде можуть заражатись один від одного в лазні, через що слід полиці й лавки перед миттям обливати та обмити горячою водою.

IV. Запобіжні міри від пранцюватих хворостей.

Всяка пранцювата хворість не безпешна як для здоровля самого занедужавшого, так і для дорових, які стикаються з хворам; небезпечення також й наконешаик, котрий де які не лічать серйозною хворістю; він часто веде до тяжкої болести очей, сугавів, міхура, вирок, серця та инш.

Надто небезпешен сифіліс по своїм пізнішим наслідкам, як-то: болістям костей, мізока, параліжам, воспаленням очей, сліпоті й т. и.; крім того ще черев те, що на протязі багатьох літ він зостається заразним, передається потомству й робить його кволим, золотушним і слабим.

У дбалістях за своє здоровля слід не забувати:

1) Що заразливість виникає найчастіше в

нетверезому виді, затим що п'яний не розбирає з ким він має зносини й не стережеться.

2) Що пранцювата болість не є ганьба, а нещастя й що занедужавші нею ві в яким разі не повинні укривати своєї болести, а навпаки зараз-же звернутися до санітарного старшини; ці болести ніколи сами по себе не проходять.

3) Що сифілісь передається не тільки при зносинах, але й при близькому спілкуванні з хворими, наприклад, при користованні білизною хворого, його одіжем, посудом, ложкою, цигаркою й сигарою, які курив хворий, поцілунками, оловцями, книжками, рушниками, хустками й т. и.; тому хворий, не соромлячись, повинен попереджувати товаришів у своєї болесті й, уникаючи від передачі їм своєї хвороби, ніколи не повинен користуватись чужими речами.

4) Що при пранцюватих болестях треба бути особливо чистоплотним, мити частіш руки, не рушати брудними руками лице, й найпаче очі, позаяк можна осліпнути.

Примітка: Санітарні старшини повинні в своїх балачках з козаками роз'яснити їм запобіжні міри проти заразливості пранцюватими болестями.

V. Запобіжні міри від ушних болестей.

Для запобіження від болестей вух, при всякої болесті в ухах або при почуттю незручності, не слід колувати в них сірником, оловцем і т. и. предметами, а повинно негайно в таким разі звернутися до санітарного старшини.

Що-дня при вмиванні вранці треба мити й

VI. Очні болести.

У видах запобіження від очних занедажвань, необхідно строго назирати за чистоплотністю козаків, охайним подержанням одежи, білизни, постельних приналежностей і помешкань.

Очні болести передаються від хворих до здорових шляхом перенесення гною або слизі з болячого вока на здорове воко пальцями, рушниками, пошивками, хустками й т. и.; щоб заразити—досить самого незначного, навіть непримітної скількості, гною або слизі.

Через-те обов'язково:

1) Підтримувати в касарнях чистоту повітря, вдень—можливо частіш очиняти квартирки, в особливости, коли люде на прогулці; уночі-ж підтримувати в одній із пічок вогонь.

2) В таборі перевітрювати намети частим підняттям пол.

3) При перевізках у вагонах користуватись усяким трапунком, щоб виводити людей на повітря, хоч-би на самий короткий час; перевітрювати, відчиняючи вікна й двері.

4) Безумовно не дозволяти в помешканнях куріння й, по можливости, чищення рушниць, споряду й одежи.

5) Підмитання й протирання підлоги провадити не инакше, як після попереднього їх звохнення.

6) Лямпи заправляти старанно, щоб вони горіли без кіпоти; ні в яким разі не прикручувати їх для зменшення світла вночі; сплящих-же захищати від яркого світла якими-небудь ковпаками на лямпах.

7) Одіж старих строків служби видавати рекрутам не инакше, як після старанного обеззаражування.

8) Не дозволяти носити тісних комірив у сорочках, тісних комірив у мундирах і шкелях, особливо в рухові незаків при повному споряду.

9) Ніколи не користуватися рушником товариша.

10) Після сна, брудної роботи й по поверненню з навчання умитися з милом.

11) Ні в яким разі не умиватись каламутною або брудною водою й не умивати лиця водою із рдта; також не умиватись у розпаленому стані оуже холодною водою.

12) Козаків, у яких починають гноїтися очі або зауважено їх почервоніння, негайно надси-лати до санітарного старшини.

VII. П'янство й його наслідки.

Горілка й всі інші спиртові напійки не потрібні для здоров'я; в великій кількості або на порожній шлунок дуже шкідні, оп'яняють і можуть бути причиною смерті; хто багато п'є, той захорує страшною болістю—запоем; така нещасна людина швидко розлажує своє здоров'я й звичайно передчасно помирає.

Часте вживання горілки, хоч би й не в великій кількості, погано впливає на здоров'я, ті, що п'ють горілку й взагалі спиртові напійки, швидче занедажують різними болістями й труднійш вилічуються від них.

Горілка не зігріває й не підкріплює здорового чоловіка; вчуття тепла й підймання сил або поліпшення апетиту від випитої горілки—омильні, позаяк за цим наступає лише упадок сил і ще більше утомлення.

Треба пам'ятати, що окрім шкоди для здоров'я, п'янство служить причиною убогости, а підпиток — причина майже всіх провин і злочинств.

Люде можуть инколи нуждатися в спиртових напінках, але тоді ці напінки призначаються лікарями, як ліки.

VIII. Обережности при купанні й митті в лазні

При купанні треба виконувати наступні обережности:

1) Не слід купатися раніш, як через дві години після прийняття їжи.

2) Не купатися в болотній стоячій воді.

3) Розпалившись і в поту не входить прямо в воду, але попередньо простигнути й помочити голову й груди, а потім уже входить в воду.

4) Краще купатися тоді, коли сонце не особливо сильно пече — вранці або увечері, але після сходу й до заходу сонця; під час купання слід плавати й взагалі робити більш руху в воді, а не стояти на однім місці.

5) Не слід купатися занадто часто, довго, до втоми або доти, поки заболить голова й почується дріж; купатися два рази на день зовсім досить.

Купання не може вповні замінити миття в лазні.

Відносно лазні належить керуватись слідуючим:

1) В лазні слід митися не рідше двох разів у місяць.

2) Почуваючи себе слабим без дозволу санітарного старшини або в крайньому разі фершата — до лазні не ходити.

3) В парильному відділі лазні—на полиці—не залишатися довго.

IX. Ощаження ніг.

Ощаження ніг має для козака велике значіння в особливості для піхотинця.

Як самі козаки, так і всі начальники повинні безпрепинно доглядати за здоровим станом ніг, уважливим пильнуванням їх, за вірним припасуванням обув'я, справним додержанням його, а також шкарпеток або онуч. керуючись наступними правилами:

1) *Чоботи.* Кожний козак повинен мати на лице не менш двох пар вповні справних чобіт.

Чоботи повинні бути правильно припасовані; правильна припасовка їх є в тому, щоб чобіт був одягнен на нозі справно, не був би ні вузький, ні широкий і мав би достаточну довжину; підощва чобота повинна бути достаточної широчини й довгости, щоб стопа ноги під час наступання зовсім свobodно вміщалася на неї; носик повинен бути настільки широкий, щоб великий і другий пальці ноги могли свobodно вміститися поруч аби не було того, що великий палець повертається вбік другого; задки чобіт не повинні бути занадто високими, щоб вони не натирали щиколоток; закаблук, по широчині й довжині, повинен відповідати задку; з внутрішньої сторони на підощвах чобіт не повинно чутися шпильок і нерівностей.

Корисно вкладати в чоботи поодиночі або подвійні стельки, котрі вирізуються з сукна, шкіри чи корока; у крайности, стельку можна зробити й з солом.

2) *Онуци*. Онуча повинна бути чистою, відірваною від цілого кавалка, не підрубаною, без шва, дірок і латок, щоб уникнути намулення ніг.

Для того, щоб зодягти онучи треба спершу їх рівно розістлати (на підлозі, на полу, на землі), потім поставити ногу на онучу так, щоб кінці пальців були вершка на $1\frac{1}{2}$ від верхнього краю онучи, й почати завертати ногу лівим кінцем онучі, а верхній куток цього кінця підвертати під подошву з правого боку; завертати ноги треба досить туго, зважаючи на те, що слабко намотана онуча при взутті чобота може легко збитись; не слід завертати ногу на вісу, через те, що в рухові буде почуватись тіснота, яка викличе худку заморінність в носі; лишок онучі, який залишається над пальцями, треба загнути під пальці; коли завертається в онучу нога, то треба дбати завжди про те, щоб онуча на всій носі, особливо на під'язмі лежала рівно без зморшок і складок. Коли в такій спосіб буде завернена онучою нога, то онуча при взутті чобота не буде ни розмотуватись ні збиватись до гори.

Не слід заношувати онучі, завертаючи двічі під ряд одним і тим же кінцем: треба кінці завертати по черзі.

Брудні онучи як можна скоріше випрати, добре висушити й викатати; вохкі онучі приють а не викатані жорстокі й лехко намуляють ногу; в час походу онучі корисно намазувати несоло-ним топленим салом, вазеліном і т. и. Просалені онучі довше носяться й робляться м'якими, а тому не шкодять навіть коли не викатані, ліпше захи-щають ногу від вохкості та холоду й роблять шкірку м'якше, чим зберігають ногу від щипли, зади і намулення.

В холоднечу необхідно носити теплі шерстяні панчохи або онучі.

3) *Ноги*. Щоб ноги утримувалися в чистоті, необхідно вимагати від козаків по можливості частіше обмивати їх не дуже зімною, а хатньої температури, водою з милом і після цього витирали б їх насухо.

Особливо це потрібно робити після довгих переходів в спеку і більш всього тим, у кого ноги упривають. Такі обмивання зміцнюють шкірку й зменшують роз'ятрення шкірки від поту.

На ночівлях, коли це можливо, стежити щоб козаки здимали взуття, даваючи цим відпочинок ступням ніг і зберігаючи їх від пралости; при довгочасних переїздах по залізницям не забороняти козакам здимати у вагонах форменне взуття і заміняти його більш зручним і легким неформенним або лишатися в панчох-х.

Коли буде помічатись надзвичайна упривість ніг, негайно про це повідомляти лікаря або фержала. Нігті на пальцях ніг повинні бути старанно і правильно обрізані, але не дуже коротко; особливо треба уникати глибокого вирізивання кутків нігтів, з огляду на те, що дуже коротко обрізані нігті з причини надавлення взуття, зростають в оточаючу їх шкірку й викликають цим запалення її.

Найбільш стежити, аби на ступнях не було мозолей і мозолевих місць. Почервоніші місця та пузирі на ступнях, які виникають з причини помулення ноги взуттям, слід на ніч старанно обмити і вимазати салом, вазеліном, або особливою, для цього виданою, мастю; вживання для помулених ніг шерстяних онуч шкідливо; пузирі не слід зрізати або прокалювати без лікаря; вза-

галі, як тільки заслабнуть ноги, належить негайно звернутися до санітарного старшини.

Коли чобіт мулять, або надавлює на яке-небудь місце, на якому з'являється мозоля, то його треба розширити, а ногу що вечора розмочувати в теплій воді з милом, після чого мозолеві місця вишкрябати тупим ножем, це робити треба доти, поки вони не будуть знищені остаточно.

Мозолі ні в яким разі не слід різати гострим ножем, або бритвою, завдяки тому, що необережне, глибоке вирізування їх може викликати запалення роз'ятрених місць і інші більш небезпечні захворювання.

Х. Одмороження.

Щоб запобігти обмерзання вживаються слідує засоби:

1) Узуття насамперед старанно оглянути: воно повинно бути цілком справне. а головне—просторе; при тісному взутті, навіть при невеликому, може бути одмороження.

2) Ноги насамперед вимити милом і намастити яким-небудь жиром (вазеліном, несолоним салом, гусиним смальцем) або глицеріном.

3) На ноги задягати шерстяні панчохи, або сукняні онучи. а в крайньому випадкові, коли досить просторе взуття, подвійне число полотняних онуч; досить добре захищає ногу від холоду завертання її поверх онуч м'яким папером.

Пользовито вкладувати в чоботи сукняні, повстяні або солом'яні устілки.

Кінним польовито обмотувати стремена сукняною трапкою або солом'ю.

4) Для захисту лица та вух від одмороження можна їх намазувати яким-небудь з вищезазначених жирів.

Одморожені місця тіла слід, на морозі негайно печати обережно натирати й продовжувати це до тої пори, поки одморожене місце не зогріється й не почервоніє.

Коли входять в тепле помешкання, то одморожені місця тіла слід намазати яким-небудь жиром, або глицерином.

5) З огляду на те що одмороження легко настає у людей слабих і виможених при температурі навіть і не дуже низької, або при перевозі хворих і виможених козаків в холодні часи, треба звертати пильну увагу на те, щоб вони були тепло зодягнені й узуті.

6) Надвірним вартівникам в часи морозів треба як можна більше бути в рухові, уникаючи можливості залишатися на довгий час без руху й вживаючи всі зусилля або побороти нахил заснути.

XI. Соняшний і тепловий удар.

Щоб запобігти соняшного і теплового удару зживати слідуючи засоби:

При пересуванні військ в спеку, коли треба невеликий перехід, вирушати з таким розрахунком, щоб призначення до наступлення спеки; бити великий перехід, то слід ро-

бити в саму спеку найбільшій відночинок і вирушати далі, надвечір, коли спаде спека.

2) Дозволяти козакам іти більш роз'єднано, чим це вимагається статутом, тихою ходою, з розстыбнутими комірами, звільнивши при цьому людей наскільки можливо від несення споряду, зменшаючи крок головних сотень, аби не примушувати задні сотні їх догоняти.

3) Щоб голова не дуже нагрівалася, забороняти здійсмати з голів шапки, але можна дозволити, щоб провітрити голів піднимати над нею шапку, щоб вона була де-якій час в холодку.

4) Козакам мати при собі пляшки з чистою перекіп'яченою водою, або холодним чаєм, поповнюючи пляшки при першій к тому можливості. Відсутність питва схиляє на хворобу, яку може визвати тепло (спека).

5) Погано почуваючого себе, тяжко ідучого, негайно вивести з ладу, посадити або положити по можливості в холодку, зняти з нього споряд, розтібнути мундир, комір сорочки і пояс штанів, дати випити води, облити голову й груди холодною водою. При зомлілості й неправильному диханні треба творити роблене дихання.

Додаток 23.
До арт. 474.

К Н И Г А

**для медичного огляду козаків 5 сотні 2-го пішого
Запорізького полку.**

На 1919 рік.

- Примітка:** 1) Список козаків складається по черзі строків служби.
2) Коли огляд провадиться двічі на місяць, то книга розбивається на шпальти, як показано для січня місяця.

Ч. ч. персоналів. посвідчень.	СТАТЬ, ІМ'Я й ПРИЗВИЩЕ.	Строк служби.	Ч А С О Г	
			Січень.	
			2	17
21	Бунчужний Олексій <i>Войко</i>	1917	Зд.	Зд.
35	Четар Іван <i>Горбенко</i> . .	1917	Зд.	П. 6.
42	Ройовий Василь <i>Маній</i> . .	1918	Трахомат.	Зд.
48	Ланковий Олексій <i>Павлюк</i>	1919	Звільн. від всіх обов'язків на 3 доби	Зд.
52	Козак Матвій <i>Березняк</i> .	1919	Зд.	До приймно- го покою.
64	„ Сава <i>Горобець</i> . .	1919	П. 6.	Короста.
	Підпись Командира сотні	К-р сотні, Сотник <i>Браварь.</i>	К-р сотні, Сотник <i>Браварь.</i>	
	Підпись провадившого огляд Санітарного старшини	Санітар- ний Стар- шина Хорунжий <i>Собо.</i>	Санітар- ний Стар- шина, Хорунжий <i>Собо.</i>	

ЛЯДУ (МІСЯЦЬ і ЧИСЛО).

[illegible]

Додаток 24.
До артик. 396

К Н И Г А

слабих козаків 5 сотні 4 го пішого ймені БОГУНА полку, відряжаємих до прийомного покою для огляду санітарним старшиною.

Місяць і число.	С Т А Т Ь ІМ'Я й ПРИЗВИЩЕ	Повістка санітарного старшини.
Квітня 12	Козак Пилип КОНОНЕЦЬ . „ Трофим РЯБОШЕНКО Бунчуковий Сидоренко	Надіслати. До прийомного покою. Санітарний Старшина Сотник Зелений
13	Рейовий Богдан МОІСЕЄНКО Козак Микола БОЙЦУН . . „ Опанас СУХОДУБ . Бунчуковий Сидоренко	Надіслати. До шпиталю. Надіслати Санітарний Старшина Сотник Зелений

Додаток 25.

До арт. 362, 482.

К Н И Г А

Прийомного покою 4 пішого йменні ПЕТЛЮРИ
полку для занотування козаків надсилаємх
для огляду санітарним старшиною.

Місяць і число	Ч. сотень.	СТАТЬ, ІМ'Я й ПРИЗВИЩЕ.	Який раз надсилається	На що слабий.	Піки.	Доміркуван- ня санітар- них старшин.	Помітка.
Квітень							
12	5	Коз. Пилип КОЛОМІЄЦЬ .	1	Лихо- манка.	Хіміну	Наді- слати.	
—	—	„ Тиміш РЯБОШАПКО й т. ин.	2	Ревма- тизм.	—	Зали- шити в при- йомно- му покою.	
13	5	Ройовий Богдан МОІСЕЕНКО	2	Дужий			
—	—	Коз. Микола ВОЙЦУН . .	3	Брон- хіт.	—	Наді- слати до шпи- тальні	
—	—	„ Онанас СУХОДУБ . .	1	Чкрія	При- клада- ти оли- в'яну масть.	Надіс- лати.	
		і т. ин.					

До Київськ.
штабу

Додаток 26.
До стат. 493.

ВІДОМІСТЬ

про кількість слабих козаків 4 пішого Дніпровського полку

„ „ січня 1919 року.

Сотні й команди.	Приходячих.					В прийомному покої й околудку					В шпиталях.				
	Було.	Прибуло.	Переведено.	Видужало.	Есть.	Було.	Прибуло.	Переведено.	Видужало.	Есть.	Було.	Прибуло.	Переведено.	Видужало.	Есть.
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	3
2	2	—	—	1	1	—	—	—	—	—	3	—	—	—	3
3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
4	4	1	2	3	—	2	2	1	—	3	—	1	—	—	1
5	3	—	—	—	3	—	—	—	—	—	2	—	—	—	2
Немуштрова Команда	1	—	—	1	—	3	1	2	1	1	—	2	—	—	2
Колеметна	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Музикантська	1	1	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Всього . .	11	2	2	5	6	5	3	3	1	4	10	3	—	—	13

Санітарний Старшина,
Полковник Петренко

Додаток 27
до артик. 518.

ЗАПИСКА ПРО АРЕШТ.

2 лютого 1919 року

2-ї сотні (команди).

Стать, ім'я й прізвище: *Козак Іван Осчаренко.*

Ким арештован: *Командиром сотні.*

Причина арешту: *бешкет на вулиці в тьмяному стані*

На який термін: *на п'ять діб.*

Командир сотні,
Сотник *Гришук*

Помітка вартових в частині старшин.

Прийнятий: *2 червня 1919 року о 13-й годині.*

Коли закінчується строк арешту: *7 червня 1919 р.
о 13 год.*

Вартовий в частині старшина,
Значковий *Біленький.*

Визволен: *7 червня 1919 року о 13 годині.*

Вартовий в частині старшина,
Хорунжий *Різник*

Відділ
№ 118

ВІСНИК ПРО АРХІВ

Відділ № 118

Відділ № 118

Відділ № 118

Відділ № 118

Відділ № 118

Відділ № 118

Відділ № 118

Відділ № 118

Відділ № 118

Відділ № 118

Відділ № 118

Відділ № 118

Відділ № 118

Відділ № 118

(2р) 5 руб 85 коп
(1986)

5138

802

57248

ПЕРЕДРУК ЗАБОРОНЕН.

Ціна 20 гривень.

СТАТУТ ВНУТРІШНЬОЇ СЛУЖБИ.

Львів: Бібліотека
АД УРСР

Н.Р.